

KITABU CHA MWONGOZO

CHA URATIBU WA AFYA YA AKILI NA
USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

AFYA YA AKILI
NA USAIDIZI WA
KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

KITABU CHA MWONGOZO

CHA URATIBU WA AFYA YA AKILI NA
USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

AFYA YA AKILI
NA USAIDIZI WA
KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

SHUKRANI

Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii katika Mipangilio ya Dharura (IASC MHPSS RC) kingependa kushukuru kwa dhati na kutambua mchango muhimu wa kitabu hiki cha mwongozo uliopokelewa kutoka kwa mashirika yafuatayo: Hatua dhidi ya Njaa (Action Contre la Faim /ACF), Chuo Kikuu cha Columbia, Jumuiya ya Ushirikiano wa Kimataifa ya Ujerumani (GIZ), Kurugenzi Kuu ya Tume ya Ulaya ya Ulinzi wa Raia na Operesheni za Misaada ya Kibinadamu (ECHO), Ubinadamu & Ushirikishwaji (Humanity & Inclusion /HI), Kituo cha Kisaikolojia cha Shirikisho la Kimataifa la Vyama vya Msalaba Mwekundu na Hilali Nyekundu (IFRC), Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu (IMC), Shirika la Kimataifa la Uhamiaji (IOM), Chuo Kikuu cha Johns (JHU), Madaktari wa Dunia (Mdm), Ushirikiano wa MHPSS (MHPSS.net), Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Uratibu wa Masuala ya Kibinadamu (OCHA), Shirika la Afya la Pan American (PAHO), Save the Children, Ardhi ya wanaume (TdH), Shirika la Afya Duniani (WHO), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Watoto (UNICEF), Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu (UNFPA).

Vikundi kadhaa vya Uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) vinavyofanya kazi katika mipangilio ya dharura pia vilitoa muda wao muhimu katika kutengeneza, kuhakiki na kuimarisha kijitabu hiki. Hivi ni pamoja na vikundi vinavyofanya kazi Afghanistan, Jordan, Libya, Myanmar, Kaskazini-mashariki mwa Nigeria, Trinidad na Tobago, Ukreni, Syria, na Yemen.

Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia katika Mazingira ya Dharura (IASC MHPSS RC) pia inashukuru na kukiri InkLink kwa ubunifu wa muundo wa hati. Kwa mawasiliano na kutoa maoni kuhusu chapisho hili, tafadhali tuma barua pepe kwa Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC Reference Group) juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia katika Mazingira ya Dharura kwenye mhps-refgroup@gmail.com

NUKUU ILIYOPENDEKEZWA

Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), Kitabu cha Uratibu wa Afya ya Akili na Msaada wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), Geneva, 2022.

TAFSIRI

Kikundi cha Marejeleo chenyewe kitaratibu tafsiri katika Kiarabu, Kichina, Kifaransa, Kirusi na Kihispania. Tafadhali wasiliana na Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (mhps-refgroup@gmail.com) kwa uratibu wa tafsiri katika lugha zingine. Tafsiri zote zilizokamilika zitachapishwa kwenye tovuti ya Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. Ukiunda tafsiri au marekebisho ya kazi hii, tafadhali tambua kuwa:

- Huruhusiwi kuweka nembo yako (au ya shirika linalofadhili) kwenye bidhaa.
- Kuhusu marekebisho (yaani mabadiliko kwenye maandishi au picha), matumizi ya nembo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa hayaruhusiwi. Kwa matumizi yoyote, kusiwepo na kiashiria kwamba Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa inaunga mkono shirika, bidhaa au huduma yoyote ile.
- Unapaswa kuweka leseni ya tafsiri au marekebisho yako kuwa sawa au inayolingana na leseni ya Creative Commons. Leseni ya CC BY-NC-SA 4.0 au 3.0 inapendekezwa. Orodha ya leseni zinazolingana inapatikana hapa: <https://creativecommons.org/share-your-work/licensing-considerations/compatible-licenses>
- Ni sharti uweke kanusho lifuatalo, katika lugha unayotafsiria: "Tafsiri/marekebisho haya hayakufanywa na Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC). Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) haihusiki na maudhui au usahihi wa tafsiri hii. Toleo la awali la Kiingereza Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa, Kitabu cha Afya ya Akili na Uratibu wa Msaada wa Kisaikolojia, Leseni: CC BY-NC-SA 3.0 IGO, itakuwa toleo la kisheria na la kweli.

© IASC, 2022. Chapisho hili lilichapishwa chini ya leseni ya Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 leseni ya IGO (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>). Chini ya masharti ya leseni hii, unaweza kuzalisha tena, kutafsiri na kurekebisha kazi hii kwa sababu zisizo za kibiashara, mradi tu kazi hii itatajwa ipasavyo.

KITABU HIKI CHA MWONGOZO KILITAYARISHWA VIPI?

Kuanzia Novemba 2020

Mapitio ya mezani ya vitabu vya uratibu vilivyopo

Vitabu 11 vilivyopitiwa: kwa mfano, ulinzi, ulinzi wa watoto; maji, usafi wa mazingira na usafi (WASH), Makazi, Ukatili wa Kijinsia

Mahojiano muhimu ya watoa habari na wataalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Mashauriano ya mara kwa mara na wenyeviti wenza wa Kikundi cha kazi cha kiufundi juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na wataalamu wa Kikundi cha Rufaa cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii katika Mazingira ya Dharura

Februari 2021

Mei 2021

Oktoba 2021

Mapitio kamili ya hati, maoni na marekebisho

Mapitio mawili "yaliyolengwa" na wataalam juu ya mada maalum

Maoni mawili kamili ya Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii katika Mazingira ya Dharura (IASC MHPSS RG), makundi na waigizaji wa kimataifa

Mijadala minne ya uhakiki iliyojitolea na Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Myanmar, Kaskazini-Mashariki mwa Nigeria, Ukreni na Trinidad na Vikundi vya kazi vya kiufundi (TWG) vya Tobago

Mashauriano yanayoendelea kuhusu vipengele mahususi vya kijitabu hiki

Kwa mfano, hatua muhimu kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika dharura za afya ya umma

JEDWALI LA YALIYOMO

Utangulizi	2
Kwa nini uratibu ni muhimu?	2
Ni nini madhumuni ya kitabu hiki cha mwongozo?	4
Kitabu hiki cha mwongozo kinakusudiwa nani?	4
Kitabu hiki cha mwongozo kinapaswa kutumika vipi?	5
Vipi kuhusu msomaji?	5
Muhtasari wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mfumo wa kibinadamu	6
Ni miundo gani ya kawaida ya uratibu wa kibinadamu?	6
Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) "inafaa" wapi na madhumuni ya Vikundi vya kazi vya kiufundi juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) ni nini?	7
Kikundi cha Marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS) ni nini?	8
Vipengele vya msingi vya uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)	10
Kanuni za msingi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni zipi?	10
Ni ipi misingi ya Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) chenye ufanisi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)?	11
Hatua za Msingi	
Kuelekeza hatua za msingi	19
Hatua ya Msingi ya 1 - Kuanzisha upya na kudumisha kikundi kazi cha kiufundi	20
Hatua ya Msingi ya 2 - Usimamizi wa taarifa	24
Hatua ya Msingi ya 3 - Kuanzisha uhusiano kati ya wadau	28
Hatua ya Msingi ya 4 - Kujenga uwezo, kubadilishana maarifa na usaidizi wa rika	32
Hatua ya Msingi ya 5 - Ufuatiliaji na tathmini	36
Hatua ya Msingi ya 6 - Kukuza uendeleu wa muda mrefu	40
Hatua ya Msingi ya 7 - Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)	44
Viambatisho	
Kiambatisho 1 - Muhtasari mfupi wa miundo ya uratibu wa pamoja	50
Kiambatisho 2 - Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwenye nguzo za kukabiliana na dharura ya afya ya umma (PHE)	52
Kiambatisho 3 - Rasilimali za kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika sekta zote	53
Kiambatisho 4 - Orodha ya viashiria vya Hatua za Msingi	54
Kiambatisho 5 - Orodha hakiki ya Hatua za Msingi zinazoweza kuwasilishwa	55
Kiambatisho 6 - Vitendo vya Kifurushi cha Huduma ya Kima cha Chini (Minimum Service Package /MSP) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) hupangwa kwa Hatua za Msingi za kijitabu	56
Kiambatisho 7 - Kuchambua miundo iliyopo ya uratibu	57
Kiambatisho 8 - Majukumu na wajibu wa wadau	58
Kiambatisho 9 - Vidokezo vya masharti ya rejea ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na Mipango ya Kazi	60
Kiambatisho 10 - Vidokezo vya kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini za mahitaji ya haraka	61
Kiambatisho 11 - Tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika muktadha wa COVID-19 na dharura za afya ya umma (PHE)	62
Kiambatisho 12 - Vidokezo vya kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika sekta zote wakati wa mzunguko wa mpango wa kibinadamu	65
Kiambatisho 13 - Orodha ya ukaguzi wa uendeleu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)	66
Kiambatisho 14 - Rasilimali na nyenzo	67

VIFUPISHO

AoR	Eneo la Wajibu	MH	Afya ya akili
CBO	Shirika la Kijamii	MHPSS	Afya ya akili na Usaidizi wa kisaikolojia na kijamii
CCCM	Uratibu na usimamizi wa kambi	MNS	Afya ya akili, neva na matumizi ya madawa
CP	Ulinzi wa mtoto	MoV	Njia za uthibitishaji
CSO	Asasi ya kiraia	MSP	Kifurushi cha chini cha Huduma
DRR	Kupunguza hatari ya maafa	NGO	Shirika lisilo la kiserikali
GBV	Unyanyasaji wa kijinsia	OCHA	Ofisi ya Uratibu wa Masuala ya Kibinadamu
HNO	Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu	PFA	Huduma ya kwanza ya kisaikolojia
HPC	Mzunguko wa mpango wa kibinadamu	SOPs	Taratibu za kawaida za uendeshaji
HRP	Mpango wa mwitikio wa kibinadamu	SPRP	Mpango wa Kimkakati wa Utayarishaji na Mwitikio
IASC	Kamati ya kudumu ya mashirika	TWG	Kikundi cha kazi cha kiufundi
ICCG	Kikundi cha uratibu kati ya mashirika	UN	Umoja wa Mataifa
IEC	Habari, elimu na mawasiliano	WASH	Maji, usafi wa mazingira na usafi
IFRC	Shirikisho la Kimataifa la Vyama vya Msalaba Mwekundu na Hilali Nyekundu	WHO	Shirika La Afya Duniani
INGO	Shirika lisilo la kiserikali la kimataifa		
M&E	Ufuatiliaji wa tathmini		

**KITABU CHA MWONGOZO CHA
URATIBU WA AFYA YA AKILI NA
USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA
NA KIJAMII (MHPSS)
URATIBU**

Sura ya 1

UTANGULIZI

Wakati na baada ya dharura, watendaji wengi wa ndani, kitaifa na wakati mwingine wa kimataifa hujibu kwa kusaidia wale wanaohitaji. Katika hali nyingi, misaada hii ni muhimu na inaweza kuokoa maisha, kupunguza mateso na kudumisha heshima. Hata hivyo, wakati inapangwa vibaya, isiyoratibiwa na iliyoundwa bila ushiriki wa jamii za wenyeji, misaada inaweza pia kusababisha matokeo mabaya. Kwa hiyo, ni muhimu kwamba watendaji mbalimbali, kila mmoja akikabiliiana na mgogoro huo

kwa mamlaka yake, dhamira, maslahi na lugha za kazi, kupanga juhudi zao. **Uratibu huu ni wa muhimu sana** kwa sababu unazuia mkanganyiko na migogoro, hupunguza marudio na mapengo hatari na kusaidia utumiaji mzuri wa rasilimali adimu. Kwa kifupi, inaweza kuokoa maisha kweli. Kwa hivyo, **uratuhi siyo lengo. Badala yake, ni mchakato** wa ushirikiano ili kuboresha ubora na uwajibikaji wa mwitikio wa kibinadamu.

Kwa nini uratibu ni muhimu?

Ulimwenguni kote, watu wanaathiriwa na majanga - dharura za afya ya umma, hatari za kijamii na mazingira, migogoro, ajali kubwa. Kuna tofauti katika jinsi watu na jamii huchukulia uzoefu huu, pamoja na tofauti katika hitaji lao la usaidizi.

Afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii (MHPSS)

Kihistoria, "afya ya akili" mara nyingi ilisimamiwa na sekta ya afya wakati "usaidizi wa kisaikolojia na kijamii" mara nyingi ulisimamiwa na watendaji wa ulinzi. Utetezi wa kina umekuwa muhimu katika kufanua upya Afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii (MHPSS) kama eneo la sekta mtambuka la kazi kwa sekta zote za kibinadamu.

Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) wa 2007 kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii katika Mipangilio ya Dharura ulikuwa muhimu katika kuwezesha utetezi huu kwa kuanzisha neno mchanganyiko lenye msingi wa maelewano "afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii". Mfumo wa kibinadamu wa kimataifa sasa unatumia neno hili kuunganisha watendaji mbalimbali ili kutoa usaidizi unaofaa katika afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii na kuonyesha jinsi mbinu hizi zinavyokamilishana.

Kujumuishwa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kama eneo mtambuka katika mrudio wa hivi majuzi zaidi wa Kitabu cha Sphere Handbook (2018) kinaangazia zaidi hitaji la mbinu mbalimbali katika sekta zote.

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni neno linalotumiwa kuelezea "aina yoyote ya usaidizi wa ndani au nje ambao unalenga kulinda au kukuza ustawi wa kisaikolojia na/au kuzuia au kutibu hali ya afya ya akili" (Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), 2007).

Kufafanua kawaida istilahi:

Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii na Wenyeviti Wenza

Katika kijitabu hiki chote, neno Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)¹ linatumika kuwakilisha utofauti wa miundo ya uratibu wa vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), wakati neno "mwenyekiti mwenza" linatumika kurejelea watu wanaoweza kazi ya vikundi hivi.

Kuna njia nyingi ambazo miundo ya uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeanzishwa na kupewa jina, ikijumuisha Kikundi Kazi cha vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (Kiufundi), Kikundi cha Uratibu, Kikundi cha Utetezi, Kikosi Kazi, Jukwaa

la Uratibu, na Mtandao wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au Kikundi cha Mtandao. Vilevile, kuna istilahi mbalimbali zinazotumika kuwarejelea wahusika wanaoweza vikundi hivi, wakiwemo wawezeshaji wa Kikundi Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (TWG wa MHPSS), viongozi, wasimamizi au waratibu.

Katika mazingira magumu ya kibinadamu, kuoanisha lugha ni muhimu katika kukuza ushirikiano.

Kwa hakika, pale ambapo mahusiano kati ya mashirika tofauti au miongoni mwa mashirika na serikali ni nyeti, jina na maelezo ya mbinu hizi kunaweza kuwa muhimu ili kupunguza mvutano, au wakati mwingine kunaweza kuzidisha kutokubaliana. Kwa mfano, lebo ya "Kikundi Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii" ("MHPSS Technical Working Group") inaweza kuibua hisia inayokusudiwa ya ushirika na ushirikiano, badala ya ushindani au mienendo ya nguvu. Ndivyo ilivyo pia kwa lebo inayotolewa kwa mtu au watu wanaoongoza vikundi hivi: "mratibu" inaweza kumaanisha hisia ya uongozi usiokusudiwa wakati "mwenyekiti

mwenza" anaweza kuwa na uwezekano mkubwa wa kuashiria jukumu lililokusudiwa la mtu kama mwezeshaji. kundi, mmoja kati ya walio sawa.

"Mwenza (Co)" imejumuishwa kwa sababu inapendekezwa kuwa jukumu ligawiwe kati ya watu wawili au zaidi (yaani wenyeviti wenza), na ikiwezekana kuzungushwa mara kwa mara.

Kwa hivyo, wakati katika miktadha mingi mtu mmoja amepewa jukumu hilo, neno mwenyekiti-mwenza linatumika katika kitabu hiki ili kuakisi pendekezo hili.

Tafadhali kumbuka:

Tafsiri ifaayo ya maneno haya kulingana na nia yao, badala ya tafsiri halisi, inahimizwa sana. Ni muhimu kuhakikisha kuwa huu ni mchakato shirikishi na kwamba istilahi inaakisi nia hii kwa usahihi katika muktadha wa mahali hapo.

Lengo la jumla: kupunguza mateso na kuboresha afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii

Uratibu wa kibinadamu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika ubora wake:

- huleta pamoja watendaji mbalimbali, na uongozi wa kibinadamu wa eneo husika na ujuzi katikati kituo
- inahakikisha mwitikio thabiti, wenye kanuni na endelevu.

Inasababisha:

- kutabirika zaidi, ufahamu na mafanikio ya mwitikio
- utambuzi na kujaza mapengo katika mwitikio
- uwajibikaji kwa watu na jamii zilizoathirika
- ushirikiano wa usawa na ufanisi ili kukidhi mahitaji yao.

Mambo mengi yanaweza kuwa kikwazo kwa uratibu na yanaweza kusababisha matokeo yasiyo na ufanisi, yasiyofaa, yanayorudiwa na yanayoweza kudhuru, ikiwa ni pamoja na

- ufadhili mdogo
- ajenda tofauti na vikwazo vya muda
- changamoto za kimuundo zinazosababisha mgawanyiko na ushindani
- sekta zilizoainishwa kwa ufinyu na hatari ya baadhi kusahauliwa au kupuuzwa kabisa
- uwepo wa vikundi tofauti vya uratibu kwa afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii
- kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa sekta au nguzo moja pekee.

¹ Neno "MHPSS TWG" lilitambuliwa kama neno lililokubaliwa kwa majukwaa ya uratibu wa Kikundi cha Kufanya Kazi cha Kiufundi (Technical Working Group/TWG) ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wakati wa mkutano wa ngazi ya juu kati ya watendaji wa kibinadamu huko London (2017). "Katika mipangilio ambapo makundi yameamilishwa, vikundi hivi mara nyingi hujulikana kama "vikundi vinavyofanya kazi", kwa mfano kama ilivyofanuliwa katika Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), (2021). Uongozi katika Hatua za Kibinadamu: Kitabu cha Mwongozo kwa ajili ya Mratibu Mkazi na Misaada ya Kibinadamu, wakati "Vikundi Kazi vya Kiufundi" vinafanuliwa vinginevyo kuwa vidogo, vyenye mwelekeo wa kazi, muda mdogo na vimeundwa kwa misingi ya mahitaji (kwa mfano, kukubaliana na vivango vya chini zaidi) na vinapaswa kufutwa mara tu wanapomaliza kazi zao. Katika mipangilio hii, neno "Kikundi Kazi" linaweza kufaa zaidi kuelezea miundo ya Uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)."

Kuhakikisha Uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS): mapendekezo kutoka kwa mfumo wa kibinadamu

Idadi kadhaa ya simu zimepigwa ili kuanzisha Vikundi Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) ili kuwezesha uratibu.

- **KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2021).** Uongozi katika Shughuli za Kibinadamu: Kitabu cha Mwongozo kwa Mratibu Mkazi na Kibinadamu
- **Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa la Kiuchumi na Kijamii (2021).** Kuimarishwa kwa uratibu wa usaidizi wa dharura wa kibinadamu wa Umoja wa Mataifa: Ripoti ya Katibu Mkuu, 2021 (A/76/74-E/2021/54)
- **KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2020).** Wito wa Pamoja wa Wakala wa Kuchukua Hatua kwenye Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- **Wakuu wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) Mkutano, 5 Desemba 2019**
- **Kujenga Upya Maisha - Kushughulikia Mahitaji, Kuongeza na Kuongeza Uingiliaji wa Muda Mrefu wa Kimuundo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Muda Mrefu na Baada ya Migogoro: Mkutano wa Wataalam, Berlin, 2018**
- **Shirika la Afya Duniani (WHO), Mfuko wa Watoto wa Umoja wa Mataifa (UNICEF), Kamishna Mkuu wa Umoja wa Mataifa wa Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) na Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu (UNFPA).** Kifurushi cha Huduma za Chini (Minimum Services Package /MSP) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (MHPSS MSP)
- **Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007)** Mwongozo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura.

Ni nini madhumuni ya kitabu hiki cha mwongozo?

Kuna maelewano yanayoongezeka kuhusu haja ya uratibu unaofaa wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kuna mifano mingi thabiti ya uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mipangilio ya dharura kote ulimwenguni.

Kijitabu hiki kinaangazia mwongozo unaotegemea makubaliano kwa wanachama na wawezeshaji wa Vikundi Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) na watendaji wanaofanya kazi katika ngazi ya nchi. Inabainisha viambajengo vya uratibu wa ufanisi kwa kujenga juu ya mazoea mazuri kutoka kwa dharura zilizopita na hutoa zana na nyenzo muhimu.

Ina:

- maelezo ya uratibu wa muundo wa kawaida
- muhtasari wa ujuzi na sifa za msingi
- seti ya hatua za msingi kwa Vikundi Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) katika mipangilio yote.

Inachukulia kuwa msomaji anaanza na maarifa ya kimsingi ya Miongozo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007). Pia inasisitiza jukumu kuu la watendaji wa ndani na watu walioathiriwa, ambao lazima watambuliwe na kushirikishwa (tazama kisanduku hapa chini). Ingawa kijitabu hiki kinalengwa mahususi kwa watendaji wa ngazi ya nchi, kinaweza pia kuwa muhimu katika ngazi ya kikanda au makao makuu kwa mashirika yanayosaidia au kuwezesha Vikundi Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) katika nchi ambako wanafanya kazi. Inaweza pia kuwa muhimu katika kusaidia utetezi kwa kuangazia mapungufu katika mwitikio na kutoa njia za kuonyesha athari za shughuli za uratibu.

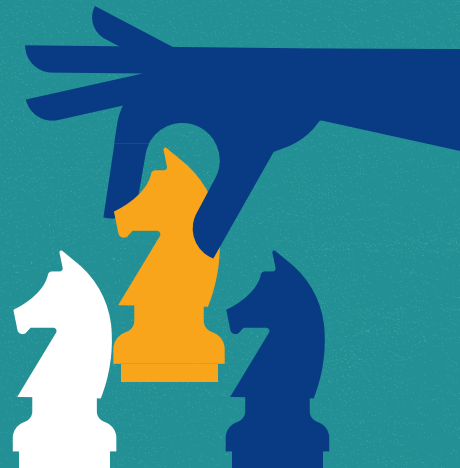
KANUNI YA SHIRIKA LA NDANI

Kwa afya ya akili na ustawi, ushiriki wa watu walioathiriwa ni muhimu kama vile huduma na usaidizi unaotolewa.

Kitabu hiki kinasisitiza mbinu za kijamii kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS),¹ ikiwa ni pamoja na uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Inatambua kwamba jumuiya za wenyeji zinaweza na zinapaswa kuwa viongozi katika kufufua kwao wenyewe. Mara nyingi, wahusika wa

ndani hawajumuishwi katika michakato ya kufanya maamuzi kwa kupendelea mashirika makubwa ya kimataifa ya kibinadamu yanayofadhiliwa vyema. Wakati wahusika wa nje wanahusika, lazima waelewe na kuheshimu kanuni hii na kufanya kazi ili kuunga mkono na kuendeleza kile ambacho tayari kipo ndani ya nchi.

Hii ni pamoja na kutegemea nguvu za watendaji wa ndani, ikiwa ni pamoja na wale wasiohusishwa na mashirika rasmi au wanaoshiriki mara kwa mara katika mwitikio wa kibinadamu (kwa mfano, taasisi za kidini za mitaa, kamati za vijiji, vikundi vya jumuiya zisizo rasmi).

¹ Kwa habari zaidi, tafadhali tazama: Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC Reference Group) juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (2019). Mbinu za kijamii kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Maelezo ya Mwongozo: <https://reliefweb.int/report/world/community-based-approaches-mhps-programmes-guidance-note>

Kitabu hiki cha mwongozo kinapaswa kutumika vipi?

Kwa sababu ya tofauti katika mazingira ya kibinadamu, kijitabu hiki hakikusudiwa kusomwa " jarada hadi jarada ". Badala yake, kinaweza kuangaziwa kulingana na uzoefu wa msomaji, mpangilio, mahitaji na vipaumbele. Kumbuka kwamba kinakusudiwa kuwa

cha maelezo badala ya maagizo, na kwamba marekebisho ni muhimu. Zaidi ya hayo, kijitabu hiki kimeunganishwa na, lakini hakibadilishi, mwongozo uliopo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), zana na nyenzo. Inapofaa, viungo vya rasilimali hizi hutolewa.

KITABU HIKI CHA MWONGOZO NI NINI ...

- ✓ Mwongozo wa maelezo, kulingana na masomo yaliyopatikana
- ✓ Kitabu kifupi, na rahisi kusoma
- ✓ Kitabu cha mwongozo kulingana na mwongozo uliopo
- ✓ Ufafanuzi wa mambo gani huwezesha uratibu mzuri wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ikijumuisha hatua zinazowezekana za kuchukua ili kufanikisha hili
- ✓ Nyenzo kwa ajili ya uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika ngazi ya nchi au ya ndani

KILE AMBACHO KITABU HIKI SIYO!

- ✗ Seti ya kanuni za maagizo kuhusu jinsi Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) na wanachama wake (kwa mfano, wenyeviti wenza) wanapaswa kuanzishwa katika mipangilio yote
- ✗ Nyenzo kamili ya jinsi ya kushughulikia changamoto zote katika mfumo wa kibinadamu au ndani ya nyanja ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- ✗ Badala ya mwongozo uliopo
- ✗ Mwongozo wa "hatua kwa hatua" wa upangaji au uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika kila mpangilio
- ✗ Mwongozo wa uratibu katika maeneo yote au katika ngazi ya kimataifa

Haja ya muktadha na urekebishaji wa kitamaduni

Katika kitabu hiki chote cha mwongozo, vitendo vingi vinapendekezwa ili kukuza uratibu bora. Ingawa kijitabu kiliandikwa kuelezea hatua hizi kwa kuzingatia hatua zinazowezekana, **ni lazima ieleweke kwamba kila mpangilio ni tofauti kulingana na mahitaji, rasilimali, uwezo na washikadau.** Kwa hivyo, ingawa viwango na kanuni zilizoelezewa katika kitabu hiki cha mwongozo zinatumiwa katika mipangilio mingi, vitendo fulani vinaweza kuwa muhimu katika baadhi

ya mipangilio lakini si muhimu sana katika mingine. **Kwa hivyo, mwongozo ulioainishwa katika kitabu hiki cha mwongozo lazima uzingatiwe kwa kuzingatia muktadha na lazima urekebishwe ipasavyo. Marekebisho yoyote yanapaswa kufanywa kwa ushirikiano na wanajamii walioathirika na kutegemea utaalum wa kitaifa na wa ndani.**

VIPI KUHUSU MSOMAJI?

Kufanya kazi katika mazingira ya kibinadamu kunaweza kuwa na mafadhaiko sana.

Kukuza wafanyakazi na huduma ya kujitolea, ikiwa ni pamoja na kupitia shughuli za Kikundi Kazi vya Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG), ni muhimu. Ingawa kijitabu hiki hakishughuliki mahususi jinsi ya kutekeleza mbinu kwa wafanyakazi na huduma ya kujitolea,¹ kinajaribu kutambua jukumu la miundo ya uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika kufanya hivi.

Pia imejumuishwa katika kitabu chote cha mwongozo ni vielelezo vya mikakati rahisi ya kukuza kujijali kwa msomaji.² Vikumbusho hivi vinaweza kuwa muhimu katika kudhibiti mafadhaiko miongoni mwa wale wanaofanya kazi ya kukuza uratibu bora na kutumia kitabu hiki cha mwongozo.

¹ Kwa mwongozo wa utekelezaji wa mikakati ya wafanyakazi na huduma ya kujitolea, tafadhali tazama: (ijayo). Maelezo ya mwongozo kuhusu afya ya akili na utunzaji wa kisaikolojia na kijamii kwa wafanyakazi wa kitaifa na watu wanaojitolea katika mazingira ya kibinadamu.

² Mikakati ya ziada rahisi ya kujitunza inaweza kupatikana katika: Plan International. Kujitunza: Mwongozo wa wafanyakazi wa misaada ya kibinadamu na maendeleo. <https://plan-international.org/publications/self-care-manual-humanitarian-aid-development-workers>

Sura ya 2

MUHTASARI WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS) KATIKA MFUMO WA KIBINADAMU

Ni miundo gani ya kawaida ya uratibu wa kibinadamu?

Hatua muhimu ya awali katika kuhakikisha kwamba miitikio ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inaratibiwa vyema, inaunganishwa na kupewa kipaumbele ni kutambua na kuunganishwa na miundo hai ya uratibu katika mpangilio fulani. Ingawa kuna mbinu nyingi za uratibu, mifano mitano ya kawaida imeangaziwa hapa chini. Kwa muhtasari wa kina zaidi wa miundo ya kawaida ya uratibu na vijenzi vyake, tafadhali angalia Kiambatisho cha 1.

Nitajuaje ni miundo gani inayofanya kazi katika mpangilio wangu?

Uratibu wa kitaifa
Miundo ya uratibu wa kitaifa au serikali inaweza kutofautiana sana kutoka nchi hadi nchi. Kutambua mbinu za kitaifa kutahitaji majadiliano na maafisa wa serikali na watendaji wengine.

Uratibu wa nguzo¹
Vikundi vimeanzishwa rasmi, kwa kushauriana na serikali za kitaifa.² Ili kutambua kama kundi linatumika katika nchi, tafadhali tembelea [ukurasa wa wavuti wa Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Uratibu wa Masuala ya Kibinadamu \(OCHA\)](#).

Uratibu wa wakimbizi³
Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) huwezesha uratibu katika mazingira ya wakimbizi. Kwa orodha ya mipangilio ambapo Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) inafanya kazi kwa sasa, tafadhali tembelea [ukurasa wa tovuti wa Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi \(UNHCR\)](#).

Dharura za umma
Shirika la Afya Duniani (WHO) hufuatilia matukio ya afya ya umma duniani, huwasilisha onyo la mapema la hatari na huwasha mifumo ya udhibiti wa matukio ili kuratibu juhudi za kukabiliana inapohitajika. Ili kufuatilia matukio ya afya ya umma duniani, tafadhali tembelea [mfumo wa kimataifa wa ufuatiliaji wa Shirika la Afya Duniani \(WHO\)](#).

Uratibu wa eneo⁴
Uratibu wa eneo umetokelezwa katika mipangilio mingi lakini inatofautiana kulingana na nchi na muktadha. Ili kujihusisha na uratibu wa eneo, tambua mifumo ya mitaa na ushirikiane na viongozi wa eneo.

¹ Kwa zaidi juu ya mbinu ya nguzo, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/about-clusters/what-is-the-cluster-approach>

² Kwa maelezo zaidi kuhusu kuwezesha nguzo, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/activation-and-deactivation-clusters>

³ Kwa zaidi kuhusu wakimbizi na uratibu mchanganyiko, tafadhali tembelea: <https://emergency.unhcr.org/entry/38270/refugee-coordination-model-rcm>

⁴ Kwa maelezo zaidi kuhusu uratibu wa eneo, tafadhali tembelea: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/inclusive-coordination-konyndyk-saez-words.pdf>

AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS) KATIKA MWITIKIO WA DHARURA YA AFYA YA UMMA

Wakati wa dharura za afya ya umma (PHEs), Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inafaa katika nguzo kadhaa za mwitikio (tazama Kiambatisho

2) na katika baadhi ya matukio inaweza pia kutazamwa kama nguzo mahususi kwa njia yake yenyewe, huku ikihusishwa na nyingine kama mtambuka.

Thamani ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya mwitikio wa Dharura ya Afya ya Umma (PHE) imezidi kutambuliwa, haswa wakati wa janga la COVID-19.

Wakati wa Mkutano wa Sabini na Nne wa Afya Duniani, uliofanyika Mei 2021, serikali zilisisitiza haja ya kuendeleza na kuimarisha huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kama sehemu ya kuimarisha utayari, mwitikio na ustahimilivu kwa COVID-19 na Dharura za Afya ya Umma (PHEs) za siku zijazo. Ndani ya Mpango Mkakati wa Maandalizi na Mwitikio wa COVID-19 (Strategic Preparedness and Response Plan /SPRP), Afya ya

Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeunganishwa katika nguzo kadhaa, ikiwa ni pamoja na usimamizi wa kesi, hatua za kudhibiti maambukizi, mawasiliano ya hatari na ushiriki wa jamii, ibada za mazishi salama na zenye heshima, na kudumisha huduma muhimu za afya zilizo salama na zinazoweza kufikiwa.

Jukumu hili kuu la MHPSS limesisitizwa kwa kuundwa kwa kiashirio kinachopima "asilimia ya nchi zilizo na Kikundi Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) za kisekta nyingi".

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) "inafaa" wapi na madhumuni ya Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWGs) vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) ni nini?

Kwa sababu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni ya kisekta mtambuka, changamoto ni kuhakikisha kuwa inasisitizwa ndani ya sekta huku pia ikihakikisha uratibu katika sekta zote. Hili linaweza kuwa gumu hasa kwa sababu kila sekta inaweza kuwa na mbinu yake ya kiufundi kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (angalia Kiambatisho 3 kwa mwongozo kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

(MHPSS) katika sekta tofauti). Ili kukabiliana na changamoto hii, Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) kwa hivyo ni mabaraza ambayo yanafanya kazi pamoja ili kuunganisha mbinu (tazama mzunguko wa programu ya kibinadamu kwenye ukurasa wa 7).

Muundo wa jumla wa uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya mfumo wa nguzo za kibinadamu katika ngazi ya nchi

Uratibu wa kibinadamu / kiongozi wa serikali

Kikundi cha Uratibu baina ya Nguzo

Nguzo ya afya

Nguzo ya Ulinzi (pamoja na Ulinzi wa Watoto, Ukatili wa Kijinsia (GBV) na Utekelezaji wa Mgodii)

Elimu, Lishe, Uratibu wa Kambi na Usimamizi wa Kambi, na makundi mengine mengi

Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWG) vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

(pamoja na waratibu katika kila nguzo na kwa uwajibikaji katika makundi, shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kuonekana kama muhimu ndani ya sura za Rufaa, badala ya sura tofauti ya Rufaa ya kusimama peke yake)

MZUNGUKO WA MPANGO WA KIBINADAMU (HPC): URATIBU WA MWITIKIO KATIKA MIPANGILIO YA VIKUNDI

Msururu wa Programu ya Kibinadamu (HPC) ni msururu wa hatua zinazoratibiwa:

1. Inahitaji tathmini na uchambuzi
2. Upangaji wa mwitikio wa kimkakati
3. Uhamasishaji wa rasilimali
4. Utekelezaji na ufuatiliaji
5. Mapitio na tathmini.

Inatumika kuzalisha muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO), pato muhimu la tathmini ya mahitaji nchini.

Inatumika kuendeleza Mpango wa Mwitikio wa Kibinadamu (Humanitarian Response Plan /HRP): muhtasari wa malengo ya mwitikio na vipaumbele kwa nguzo nchini. Kila nguzo au Eneo la Wajibu (AoR) huunda sehemu yake.

Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO) yote na Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRP) sehemu ya hatua za kibinadamu za kimataifa inahitaji muhtasari na mipango ya mwitikio (Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu duniani (GHNOs), Mpango wa Kimataifa wa Mwitikio wa Kibinadamu (GHRP) imeandaliwa na Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Uratibu wa Masuala ya Kibinadamu (OCHA). Hizi ni bidhaa muhimu za kuhakikisha kuwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inatolewa kikamilifu katika mipangilio ya nguzo.

Historia na madhumuni ya Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS) na Kikundi cha Marejeleo

Mnamo 2007, Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura ilichapishwa. **Walikuwa msingi wa uwanja wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na hatua kubwa mbele katika ujenzi wa makubaliano.**²

Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS) ni ipi?

Nyenzo ya makubaliano ya wakala ili kusaidia kupanga, kuanzisha na kuratibu seti ya mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ya kisekta mbalimbali.

Pia ni pamoja na seti ya kanuni za kimsingi, ikiwa ni pamoja na ufafanuzi wa makubaliano wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (tazama ukurasa wa 2), mambo ya kufanya na ya kutofanya, ufafanuzi wazi wa jinsi afya ya akili na mazoea ya usaidizi wa kisaikolojia na kijamii yanavyosaidiana badala ya kupingana na mkusanyiko wa kina, ya miongozo ambayo mfululizo wa zana zinazoambatana na mwongozo umetengenezwa.

Nani alihusika?

Imeandaliwa kupitia mchakato unaojumuisha, kwa mchango kutoka kwa mashirika ya Umoja wa Mataifa (UN) na Mashirika Yasiyo ya Kiserikali (NGOs) katika sekta zote za shughuli za kibinadamu.

Baadaye, Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG) iliundwa ili kusambaza Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS) ili kuandaa mwongozo zaidi kuhusu vipengele mbalimbali vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).³

Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG) ni nini?

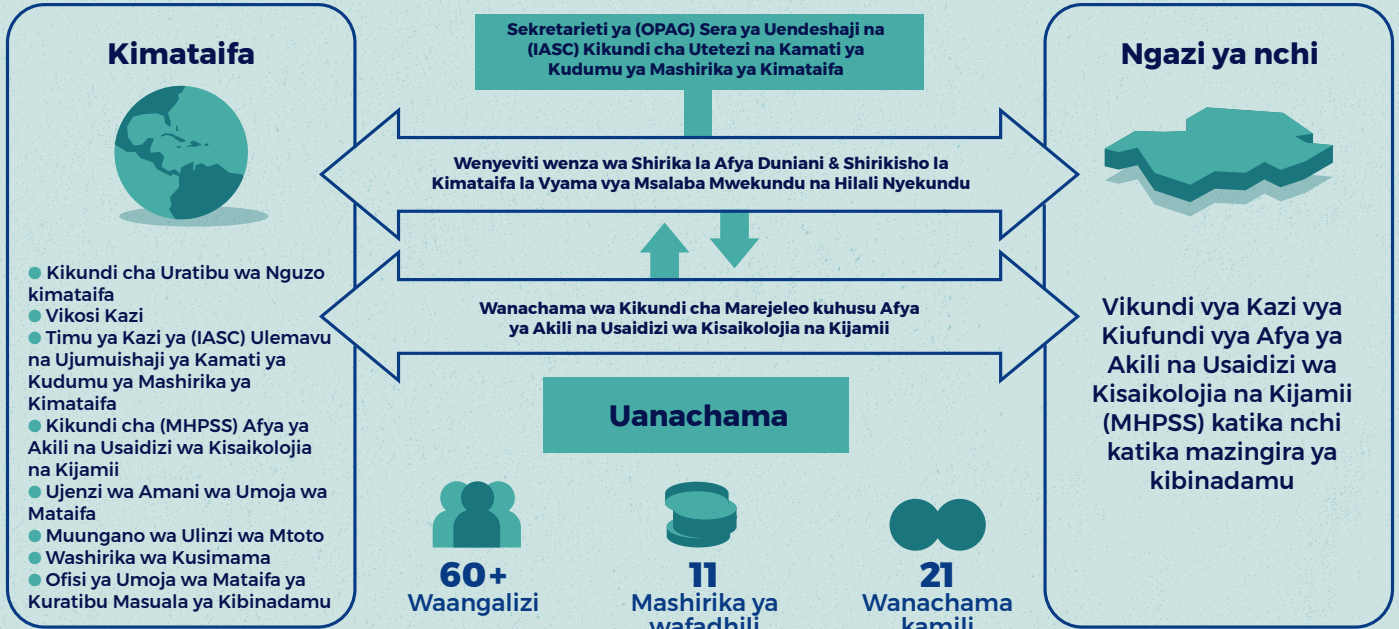
Ushirikiano wa kipekee wa wanachama 60+, pamoja na. Mashirika ya Umoja wa Mataifa (UN), mashirika yasiyo ya kiserikali (NGOs), Shirika la Kimataifa la Msalaba Mwekundu na Hilali Nyekundu, washirika wa kitaaluma na mashirika mengine ya kimataifa yanayofanya kazi na makundi na Sekretarieti ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) na Sera ya Uendeshaji na Kundi la Utetezi (Operational Policy and Advocacy Group /OPAG) kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika sekta zote na kutetea na wafadhili na mfumo wa kibinadamu.

Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG) pia inasaidia Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika ngazi ya nchi kupitia simu na misheni za usaidizi wa kiufundi, usaidizi wa dharura na mwongozo kwa dharura maalum au maeneo mahususi ya mada ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mifano ya majibu ya COVID-19, angalia ukurasa wa 9).

¹ Kwa habari juu ya mzunguko wa mpango wa kibinadamu, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/programme-cycle/space>

² Kwa maelezo zaidi kuhusu Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Mambo ya Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), tafadhali tembelea: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psycho-social-support-emergency-settings-0/documents-public/iasc-guidelines-mental>

³ Ili kuona orodha kamili ya zana na mwongozo wa Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG), tafadhali tembelea: <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-on-mental-health-and-psycho-social-support-in-emergency>

Muundo na nambari kulingana na Desemba 2022.

Msaada wa upasuaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Mbinu za usaidizi wa kuongezeka zinaweza kuongeza uwezo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika ngazi ya nchi kwa kupeleka wataalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Kwa mfano, Dutch Surge Support (DSS) utaratibu wa utumaji wa haraka¹ una orodha ya kimataifa ya wataalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ambao mara nyingi hutumwa katika majukumu ya muda mfupi ili kuwezesha uanzishwaji (au kuongeza uwezo) wa Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) na uratibu wa jumla wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Utaratibu wa programu ya mfumo wa usaidizi wa maamuzi (DSS) (DSS) unatekelezwa kwa ushirikiano na Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG). Mawasiliano: mhps@rvo.nl

RASILIMALI ZA KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA KUHUSU AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (IASC MHPSS) KWA COVID-19

Wakati wa janga la COVID-19, Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG) imetoa rasilimali nyingi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kusaidia mwitikio. Nyingi za nyenzo hizi zimerekebisha katika miundo inayofikika, ikijumuisha Maandishi ya Vipofu na Yaliyo Rahisi Kusoma.

Ujumbe Muhtasari wa Muda Unaoshughulikia Afya ya Akili na Mambo ya Kisaikolojia na Kijamii w Mlipuko wa COVID-19

Ujuzi wa Msingi wa Kisaikolojia na Kijamii: Mwongozo kwa Wanaokabiliana na COVID-19

Kuishi sawa na Nyakati: Zana ya Afya ya Akili na Mambo ya Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa Watu Wazima Wazee Wakati wa Janga la COVID-19

Shujaa Wangu ni Wewe. Jinsi watoto wanaweza kupigana na COVID-19!

Mazingatio ya Kiutendaji kwa Programu za Sekta Mbalimbali za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wakati wa Janga la COVID-19

Vitendo kwa Mashujaa: Mwongozo wa mazungumzo ya kutoka moyoni na watoto yatakayoambatana na kusoma hadithi ya Shujaa Wangu ni Wewe!

Semina ya wavuti kuhusu Mwongozo wa Msingi wa Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii na ujuzi sehemu ya 1, sehemu ya 2, sehemu ya 3.

Faili za Word zinazopatikana kwa hati hizi zinapatikana kwa ombi: mhps.refgroup@gmail.com

¹ Kwa maelezo zaidi kuhusu programu ya mfumo wa usaidizi wa maamuzi (DSS), tafadhali tembelea: <https://english.rvo.nl/subsidies-programmes/mental-health-and-psychosocial-support-humanitarian-emergencies-dss-mhps>

VIPENGELE VYA MSINGI VYA URATIBU WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Kanuni za msingi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni zipi?¹

Shughuli zote za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na uratibu wake, zinapaswa kugemezwa katika seti ya kanuni za msingi zilizowekwa na Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura. Hizi ni:

1 Haki za binadamu na usawa zinapaswa kukuzwa kwa watu wote walioathirika, na wale walio katika hatari kubwa ya ukiukwaji wa haki za binadamu wanapaswa kulindwa.

2 Ushiriki wa watu wa ndani walioathirika, mamlaka za kitaifa na watendaji wengine wa ndani katika nyanja zote za mwitikio wa kibinadamu zinapaswa kukuzwa kikamilifu.

3 Usimdhuru mtu aliyeathiriwa kupitia usaidizi uliotolewa.²

4 Jenga juu ya rasilimali na uwezo unaopatikana kwa kujihusisha na kufanya kazi na vikundi vya wenyeji, kusaidia kujisaidia na kujitegemea na kujenga rasilimali zilizopo.

5 Unganisha mifumo ya usaidizi ili Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) isiwe programu ya kujitegemea inayofanya kazi nje ya programu nyingine. Huduma jumuihi huwafikia watu wengi zaidi, ni endelevu zaidi na hubeba unyanyapaa kidogo.

6 Usaidizi wa tabaka nyingi ni muhimu na unakubali kwamba watu walioathiriwa na migogoro hujibu kwa njia tofauti na wanahitaji aina tofauti za usaidizi (imeonyeshwa kwenye piramidi hapa chini).

MIFANO

Huduma ya afya ya akili na wataalamu wa afya ya akili (wauguzi wa magonjwa ya akili, wanaisaikolojia, wataalamu wa magonjwa ya akili, na kadhalika).

Huduma ya msingi ya afya ya akili na madaktari wa afya ya msingi. Usaidizi wa kimsingi wa kihisia na wa vitendo kutoka kwa wafanyakazi wa jamii, kama vile usimamizi wa kesi.

Kuanzisha mitandao ya kijamii. Nafasi zinazofaa kwa watoto na nafasi salama za wanawake na wasichana, na usaidizi wa jumuiya na jadi.

Utetezi wa huduma za msingi ambazo ni salama na zinazofaa kijamii na kulinda utu.

Huduma maalum

Iliyolenga (mtu-kwa-mtu/kikundi)

Kuimarisha usaidizi wa jamii na familia

Mawazo ya kijamii katika huduma za msingi na usalama

¹ Ni muhimu pia kuzingatia kanuni za msingi za kibinadamu, kama vile Viwango vya Msingi vya Kibinadamu, Kanuni za Ujumuishaji wa Ulinzi na nyinginezo, kupitia uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

² Rasilimali kadhaa zipo kwa ajili ya kutathmini hatari za madhara, kwa mfano tafadhali tazama: Miradi ya Kusoma kwa Ushirikiano ya Mkataba wa Maendeleo ya Kina (CDA) (2004) Mfumo wa "Usidhuru" wa Kuchambua Athari za Usaidizi kwenye Migogoro. Kitabu cha Mwongozo <https://www.cdacollaborative.org/publication/the-do-no-harm-framework-for-analyzing-the-impact-of-assistance-on-conflict-a-handbook/>

Ni ipi misingi ya Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) chenye ufanisi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)?

Wanachama wa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na wenjeviti wenza wamebainisha sifa kadhaa muhimu zinazopelekea uratibu bora kati ya wanachama

UENYEKITI MWENZA WA KIKUNDI KAZI CHA KIUFUNDI (TWG): MAMBO MUHIMU KWA MAFANIKIO

- **Muda uliotengwa:** Uenyekiti mwenza wa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) ni nafasi ya wakati wote. Wale walioteuliwa kushika nafasi hiyo wajiandae kutenga muda wao kikamilifu kwenye nafasi hiyo.
- **Kuwajibika kwa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG):** Ingawa wenjeviti wenza wanaweza kupewa kandarasi na wakala, wanapaswa kuwajibika kwa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG).

- **Uzoefu na uwezo:** Uenyekiti mwenza unahitaji maarifa na umahiri mbalimbali katika Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Uzoefu wa awali katika shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) pia ni muhimu kwa ajili ya kukuza kujinunua kutoka kwa kikundi.

- **Uendeshaji katika asili:** Ingawa Vikundi Kazi vya Kiufundi (TWGs) ni vikundi vinavyojumuisha kwa mapana, wanapaswa kusimamiwa na mashirika yenye asili ya utendaji na umakini.

- **Kushiriki jukumu:** Ipasavyo, Vikundi Kazi vya Kiufundi (TWGs) huwezesha na wenjeviti wawili wenye majukumu sawa, majukumu na ushawishi.

- **Ujanibishaji:** Kimsingi, angalau mwenyekiti mwenza wa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) ni mfanyakazi mwenyeji.

- **Imeunganishwa na Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia katika Mazingira ya Dharura (IASC MHPSS RG):** Wenjeviti wenza wa Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWG) wanaweza kutafuta usaidizi kutoka na pia kuchangia kwa Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia katika Mazingira ya Dharura (IASC MHPSS RG) na wenjeviti-wenza wake.

Mambo ya kufanya kwa Kikundi Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) inayofaa	Mambo ya kutofanya
✓ Kuza mazingira ya wazi na ya ushirikiano	✗ Amri au tawala ajenda au tenda peke yako
✓ Kuwa wazi katika mawasiliano na vitendo	✗ Kupotosha habari au vitendo
✓ Weka kazi na matarajio kuwa sawa	✗ Jitolee kwa matarajio yasiyo halisi
✓ Kuza ushiriki wa mitaa na kitaifa na umiliki kupitia kugawana madaraka na ushirikishwaji	✗ Kuondoa au kupita mamlaka ya kitaifa au watendaji, au kukuza utegemezi wa misaada ya kimataifa
✓ Sisitiza na ufaidike na uwezo wa kikundi	✗ Sisitiza shirika moja au shirika binafsi
✓ Wasiliana na watendaji wa mitaa na usisitize maoni ya jamii	✗ Chukulia kwamba mtu anajua yote
✓ Shiriki kikamilifu katika ufahamu wa kitamaduni na marekebisho	✗ Chukulia kuwa mwongozo wa kimataifa hauhitaji marekebisho
✓ Kaa bila upendeleo na uzingatie mafanikio ya pamoja	✗ Kutumikia masilahi ya shirika au mtu mmoja tu
✓ Panga uendeleu wa muda mrefu wa kikundi	✗ Zingatia tu uendeleu wa mara moja au wa kudhani
✓ Kuwa na heshima kwa wakati na kusudi	✗ Kupoteza muda au "kukutana tu ili kukutana"
✓ Hakikisha mazoea mazuri na usambaze mwongozo	✗ Chukulia kwamba misaada yote ya kibinadamu ni ya manufaa
✓ Kuzingatia, kusahihisha na kujifunza kutoka kwa mazoea ambayo husababisha madhara bila kukusudia	✗ Usiangalie mazoea yanayoweza kudhuru
✓ Kukuza kujitunza na ustawi wa wafanyakazi	✗ Fikiria kwamba uchovu hautakuwa sababu
✓ Tenga muda na rasilimali za kutosha kwa utendaji vya Kikundi Kazi cha Kiufundi	✗ Chukua majukumu ya Kikundi Kazi cha Kiufundi (TWC) bila kupunguza mzigo wa kazi (kwa mfano, wenyeviti wenza wanaotatizika kuwa na "kofia mbili")
✓ Kuwa mbunifu na tayari kujaribu mbinu mpya (iliyoarifiwa na ushahidi na kulingana na kanuni za msingi)	✗ Kushindwa kuzoea au kuvumbua ili kukabiliana na mahitaji au changamoto mpya

Uongozi shirikishi: kuleta mitazamo tofauti pamoja ili kukuza mtazamo wa pamoja

Katika Vikundi vya Kazi vya Ufundi kuhusu

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs), kuwezesha uongozi shirikishi miongoni mwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Ufundi (TWC) ni muhimu. Hii inasaidia sana katika mipangilio ambapo

wenyeviti wenza wanatarajiwa kujaza wajibu na majukumu mengi (yaani, kofia mbili). Hata hivyo, huu siyo mchakato rahisi na unahitaji umakini na juhudi endelevu kutoka kwa washikadau wote.

† Kwa habari zaidi juu ya uongozi bora, tafadhali tazama: Knox Clarke, P. (2013). Nani anasimamia hapa? Mapitio ya fasihi kuhusu mbinu za uongozi katika shughuli za kibinadamu. ALNAP/ODI: London. <https://www.alnap.org/help-library/whos-in-charge-here-a-literature-review-of-approaches-to-leadership-in-humanitarian>

Vidokezo na mikakati ya kujenga uongozi shirikishi

● **Jenga uhusiano kati ya washiriki wa kikundi:** Nguvu zao ni zipi? Vipi kuhusu mapendeleo ya kujifunza na kufanya kazi? Kumbuka kwamba ushirikiano wote unawezeshwa kupitia mahusiano.

● **Kuunda majukumu na wajibu wazi:** Matarajio yapo wazi? Kikundi na wanachama wake wanawajibika kwa nani? Kuhakikisha uwazi katika majukumu na wajibu hukuza ushirikiano.

● **Hudhuria mienendo ya kikundi na uhusiano wa nguvu:** Kwa nini mashirika hujiunga na kikundi? Zipo faida gani? Kuelewa motisha hizi kutasaidia kutambua mienendo ya kikundi na motisha.

● **Kuwa mwangalifu kwa kanuni za kikundi:** Kikundi kinatarajia kutatokea nini? Kuna kanuni zipi? Kanuni za kikundi zinaweza kuathiri sana utendaji wa kikundi.

● **Kuelewa shinikizo kwa watu binafsi kufuata:** Je, wanakikundi wanatarajiwa kukubaliana au kufikiria vivyo hivyo? Kukubaliana kunaweza kusaidia au kuwa na shida, kulingana na hali.

● **Unganisha mshikamano wa kikundi:** Ni mambo gani husaidia kikundi kufanya kazi vizuri pamoja? Sisitiza jinsi washiriki wa kikundi wananufaika kwa kufanyia kazi malengo yaliyoshirikiwa, ikijumuisha hadidu rejea zilizokubaliwa (Terms of Reference / ToRs), mipango kazi au kazi nyingine za kimkakati.

● **Kuwa wazi na muwazi kuhusu michakato ya kufanya maamuzi:** Wanachama wote wanaelewa jinsi maamuzi yanavyofanywa? Taarifa zinapatikana kwa usawa kwa wote? Uwazi unaweza kuimarisha uaminifu katika michakato na matokeo ya kikundi.

● **Shiriki kufanya maamuzi:** Wanakikundi wanahisi hisia ya umiliki wa pamoja juu ya maamuzi? Ushirikiano unakuzwa wakati mamlaka ya kufanya maamuzi yanashirikiwa tangu mwanzo.

● **Weka mkazo kwenye jibu la jumla:** Wanachama wanatambuliza jibu la jumla, au ajenda ya shirika lao wenyewe? Ajenda nyingi au tofauti zinaweza kuwa kikwazo kikubwa kwa ushirikiano.

KUJENGA MAKUBALIANO

Kuelewa wakati gani ni muhimu kujenga maafikiano kuhusu uamuzi ni muhimu katika kuwezesha Kikundi cha Kazi cha Ufundi (TWG) chenye ufanisi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Makubaliano huleta umiliki wa pamoja na kusababisha

ushirikishwaji zaidi. Hata hivyo, kufikia mwafaka ni jambo gumu na linalotumia muda mwingi na inaweza kuwa vigumu kunapokuwa na mzozo mkubwa. **Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007) inaweza kuwa mahali pa kuanzia kwa makubaliano, kutokana na uidhinishaji wao mpana wa wakala.** Hata hivyo, katika hali nyingi, kuzingatia zaidi kutahitajika na, wakati mwingine, inaweza kuwa muhimu kuendelea bila makubaliano. Hata hivyo, hii ina uwezo wa kuathiri ushirikiano na mahusiano.

Makubaliano ni bora wakati:	Makubaliano yanaweza kuwa siyo lazima wakati:
<p>Kuna maoni yanayokinzana, lakini umoja unahitajika Mfano: Mashirika hayakubaliani kuhusu mpango kazi</p>	<p>Viwango baina ya mashirika huingiliwa na makubaliano Mfano: Mazoezi yenye madhara ni maarufu miongoni mwa watendaji</p>
<p>Ununuzi wa pamoja unahitajika Mfano: Kubuni mpango kazi wa pamoja</p>	<p>Tatizo ni wazi na ufumbuzi ni dhahiri Mfano: Mkutano wa Kikundi cha Kazi cha Ufundi (TWG) unahitaji kughairiwa kwa sababu mashirika kadhaa hayawezi kuhudhuria</p>
<p>Njia ya kusonga mbele haijulikani Mfano: Kukabiliana na changamoto ya kipekee</p>	<p>Ufumbuzi ni mdogo sana Mfano: Ufadhili unapatikana tu kwa shughuli maalum</p>
<p>Suluhu zinahitaji ushirikiano na ushiriki Mfano: Kukamilisha zoezi la uchoraji ramani</p>	<p>Hakuna muda wa kutosha kufikia maelewano Mfano: Hali inahitaji hatua sasa</p>
<p>Kikundi ni kidogo na washiriki wanaelewana Mfano: Kikundi kina mshikamano na kinafanya kazi vizuri</p>	<p>Mchakato mwingine wa kufanya maamuzi ni wa ufanisi zaidi Mfano: Maoni yamegawanyika sana hivi kwamba makubaliano hayaweze kani</p>

HATUA ZINAZOWEZEKANA ZA KUJENGA MAKUBALIANO

Hatua Zinazowezezana	Maelezo	Wajibu wa mwenyekiti mwenza wa Kikundi cha Kazi cha Ufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
1 Kubali juu ya (malengo)	Pande zote lazima zikubaliane juu ya malengo.	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwezesha uundaji wa malengo ya pamoja. ● Tambua masilahi ya pamoja ambayo yanaweza kuwa msingi wa mitazamo tofauti.
2 Bainisha tatizo	Tambua vikwazo vinavyosimama kwenye njia.	<ul style="list-style-type: none"> ● Chukua njia rahisi, ya kutatua shida. ● Kuwezesha utambuzi wa matatizo.
3 Kutafakari ufumbuzi	Kutafakari kunahusisha kuunda orodha ya suluhisho zinazowezezana.	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwezesha kuundwa kwa orodha ya ufumbuzi. ● Endelea kuwa na nia wazi na uzingatia maeneo au "kanda" za makubaliano.
4 Jadili faida na hasara, punguza orodha	Tathmini masuluhisho yanayowezezana na upunguze orodha kuwa chaguo halisi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwezesha utambuzi wa faida na hasara. ● Kuwa muwazi. <p>KIDOKEZO: Ikiwa mienendo ya nguvu au umakini mkubwa kwa mamlaka ya shirika binafsi ni kikwazo wazi, inaweza kuwa na manufaa kuwaalika wafanyakazi wenzako "wavue kofia zao za shirika" kwa muda mfupi ili kutatua matatizo.</p>
5 Rekebisha na maelewano	Maelewano yatahitajika ili kufikia matokeo ambayo kikundi kinaweza kukubali. Wakati mwingine, maafikiano yanaweza yasiwezekane wakati kundi limegawanyika kwa kasi, na inaweza kuwa muhimu kwa muda "kuacha" kujaribu kwa makubaliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Usiegemeo upande wowote, tumia ustadi wa kusikiliza. ● Jaribu makubaliano kwa kufupisha mawazo na kuomba kura. <p>KIDOKEZO: Vikundi vinaweza kupoteza muda kuzungumza "karibu" mawazo ambayo wanakubaliana zaidi. Angalia viwango vya kutokubaliana (yaani. "Siwezi kukubaliana na hili" dhidi ya "Sipendi hili, lakini ninaweza kukubaliana nalo").</p> <p>KIDOKEZO: Ingawa maafikiano ni muhimu, wenye-viti-wenza wanapaswa kutambua wakati vikundi vimegawanyika waziwazi na kukubali kwamba mwafaka unaweza kutokea baadaye.</p>
6 Amua	Uamuzi unapaswa kuwa mchakato wa pamoja na haupaswi kuamuru. Inaweza kufuata mchakato wa kawaida uliokubaliwa (kwa mfano, kura nyingi).	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwezesha mchakato wa pamoja wa kufanya maamuzi. ● Jadili athari. <p>KIDOKEZO: Katika hali ambapo maoni yanatofautiana lakini kuna uwezekano wa maafikiano, inaweza kuwa muhimu kupanua mchakato wa kufanya maamuzi katika mikutano mingi. Muda wa ziada huruhusu mawazo kutulia na hasira zitulie, huku pia kuwezesha majadiliano ya ana kwa ana.</p>
7 Tenda	Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inatambuliwa kama kipaumbele mtambuka kwa hatua.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ripoti za tukio. ● Utafiti wa kabla na baada. ● Mipango/bajeti za wadau.
8 Fuatilia na tathmini	Tathmini kila wakati athari na ufanisi wa uamuzi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Uangalizi, ufuatiliaji na tathmini (M&E). ● Rudia uamuzi, ikiwa ni lazima.

¹ Imetolewa kutoka Nguzo za Lishe Duniani (The Global Nutrition Cluster) (2013). Miongozo wa Nguzo za Lishe: Miongozo wa vitendo kwa hatua katika ngazi ya nchi. <https://reliefweb.int/report/world/nutrition-cluster-handbook-practical-guide-country-level-action>

Kushughulikia changamoto za kawaida

Licha ya tofauti katika mipangilio ya dharura na ndani ya mipangilio ya dharura, changamoto nyingi ni za kawaida katika mipangilio yote. Suluhu zinazowezekeka zimetambuliwa kwa kushauriana na wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

CHANGAMOTO NA SULUHU ZINAZOWEZEKANA

Changamoto	Suluhisho linalowezekeka
Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) haipewi kipaumbele	<ul style="list-style-type: none"> Fafanua na ulainishe ujumbe wa utetezi, kulingana na mahitaji yaliyotambuliwa. Shirikisha wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kutetea Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mitandao yao ya ushawishi. Alika watu makini kutoka maeneo mengine ya kazi au vikundi vya uratibu (kwa mfano, afya, elimu, ulinzi) kujiunga na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG), na kinyume chake. Panga muhtasari wa wafadhili au washirika au warsha ya mwelekeo.
Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWGs) vingi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) vipo, bila uratibu	<ul style="list-style-type: none"> Jaribu kuelewa ni kwa nini kuna vikundi vingi na ushughulikia mambo haya inapowezekeka (kwa mfano, ukosefu wa ufahamu, ukosefu wa nia ya kisiasa, tofauti za mbinu). Unda kamati ya uongozi yenye uwakilishi sawa kutoka kwa vikundi tofauti vya kazi ili kuratibu juhudi za pamoja.
Idadi ya wanachama hupunguza tija	<ul style="list-style-type: none"> Anzisha vikundi-kazi vidogo ili kuzingatia masuala maalum na kupendekeza hatua kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kikubwa kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG). Tofautisha kati ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na mitandao mikubwa ya watendaji wa Kikundi cha Kazi cha Ufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Omba mashirika kuteua mwakilishi mmoja kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).
Afya ya akili na usaidizi wa kisaikolojia na kijamii unachukuliwa kuwa tofauti	<ul style="list-style-type: none"> Tumia hali inayosaidiana ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ili kusisitiza haja ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kimoja, kilichounganishwa ili kuratibu vyema katika tabaka zote za uingiliaji kati wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (tazama piramidi ya afua ya afya ya akili kwenye ukurasa wa 9). Fanya kazi ili kujumuisha Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) na asili inayosaidiana ya shughuli tofauti za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano, piramidi ya kuingilia kati kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)). Tambua na kuwashirikisha mabingwa wanaoheshimiwa na pande zote ili kujenga umoja. Anzisha vikundi vidogo vya kazi vinavyolenga kuboresha ujumuishaji.
Matarajio hayaendani na ukweli	<ul style="list-style-type: none"> Tengeneza njia za kufanya kazi ambazo zinafungamana na vitendo na rasilimali za vitendo. Wape washiriki mahususi majukumu, pamoja na ratiba za matukio.
Wanachama hawashirikishwi	<ul style="list-style-type: none"> Shirikiana na washirika na uwaalike wawasilishe au waongoze kuhusu mada unayopendelea. Shiriki wajibu; mzunguko viti vya mikutano, kumbi au lengo la ajenda. Jadili ukosefu wa ushirikiano kwa uwazi ili kutambua suluhu.
Watoa maamuzi hawahudhuri mikutano	<ul style="list-style-type: none"> Onyesha wazi ni lini maamuzi yatahitajika kufanywa ili kukuza mahudhuri. Weka tarehe za mwisho za kuchukua maamuzi. Inawahitaji wawakilishi kuwa na uwezo wa kufanya maamuzi kwa mashirika yatakayowakilishwa katika Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).
Ugumu wa kukusanya taarifa kutoka kwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi	<ul style="list-style-type: none"> Shirikisha mshiriki mmoja kwa mmoja na ujenge mahusiano. Fanya kikundi kazi kuwa nafasi wazi ya kujadili changamoto na mafanikio yasiyo rasmi. Inapofaa, fanya kazi katika mfumo wa nguzo na vitengo tofauti vya usimamizi wa habari.
Ufadhili ni mdogo au umetengwa kidogo	<ul style="list-style-type: none"> Tambua seti ya malengo ya pamoja ili kufahamisha uhamasishaji wa rasilimali. Tetea mashirika kujumuisha njia za bajeti kusaidia shughuli za Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).
Hakuna wakala mwenyeji aliye tayari kuwa mwenyekiti mwenza	<ul style="list-style-type: none"> Uliza shirika la mahali hapo kuwa kama "kivuli" mwenyekiti mwenza, na uonyeshe faida ya kufanya hivi. Tengeneza mpango wa kusaidia ukuzaji wa uwezo na uhamishaji wa majukumu.

Changamoto	Suluhisho linalowezekana
<p>Kuna ushindani kuliko ushirikiano</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tengeneza majukumu na wajibu wa wazi kwa mashirika ambayo yanazingatia ufanisi wa jumla wa mwitikio wa pamoja. Inapobidi, tafuta usaidizi katika mazungumzo kutoka kwa watoa maamuzi wa ngazi ya juu. Omba usaidizi wa kiufundi na mwongozo (kwa mfano, kutoka kwa Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS RG).
<p>Mwongozo wa kimataifa unahitaji uboreshaji wa muktadha</p>	<ul style="list-style-type: none"> Fanya warsha ili kurekebisha mwongozo wa kimataifa kwa muktadha wa ndani. Bajeti na mpango wa mahitaji ya kurekebisha.
<p>Jukumu la mwenyekiti mwenza wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) halijapangiwa bajeti kama ya muda wote</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tetea ufadhili wa mashirika ili kusaidia jukumu na kukuza kutoegemea upande wowote. Tambua changamoto zinazohusika katika kuhudumu katika majukumu mawili na uwakili na wasimamizi wa kazi.
<p>Kundi lina mshikamano mdogo kuliko inavyoweza kuwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Washirikishe wadau tangu mwanzo katika kuunda au kuunda upya kikundi. Chukua mbinu ya uongozi shirikishi: zungusha jukumu la uenyekiti, kumbi au mada.
<p>Lugha zinazotumiwa hazijumuishi vikundi fulani</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lugha mbadala zinazotumiwa kwa mikutano. Bajeti ya tafsiri na ufasiri. Tengeneza ajenda zenye nafasi ya ufasiri na ufafanuzi wa istilahi.
<p>Kuna mtengano kati ya mamlaka ya kitaifa na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii</p>	<ul style="list-style-type: none"> Panga mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) pamoja na wawakilishi kutoka afisi za wizara husika (kwa mfano wizara ya afya (Ministry of Health /MoH) ili kujenga makubaliano. Jaribu kubadilisha mahali pa kufanyia mikutano ikiwa wizara nyingi zinahusika (kulingana na desturi za mahali hapo). Shiriki katika majadiliano baina ya nchi na mamlaka, hasa kuhusu masuala nyeti, kabla ya kuzungumzia masuala hayo na makundi makubwa zaidi.
<p>Mashirika hayaoni manufaa ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Panga tathmini shirikishi, ikiwa ni pamoja na wadau ambao hawahudhuria mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG), ili kujua jinsi Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kinavyoweza kuboresha. Anzisha mpango unaoeleweka wenye malengo yaliyokubaliwa na madhubuti; angalia tena ikiwa inahitajika. Wakati mwingine, wanachama hawanufaiki (kwa mfano, kutokana na ufadhili, kutokana na kushiriki data). Ni muhimu kuhakikisha kuwa wanachama wanaona mapato kutokana na michango yao kwa kuhakikisha kuwa shughuli zina manufaa kwa pande zote mbili. Panga maonyesho ya kila robo mwaka ya mafanikio ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) ili kuangazia manufaa.
<p>Mauzo ya juu kati ya wawakilishi wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi</p>	<ul style="list-style-type: none"> Anzisha kituo cha nyenzo (angalia Hatua ya Msingi ya 2) ambacho kinajumuisha "muhtasari mdogo" ili kuelekeza wanachama wapya. Himiza mashirika kukabidhi wafanyakazi wa kitaifa kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na kutetea wajumbe wateuliwe kuwakilisha shirika kikamilifu na kufanya maamuzi.

Majadiliano na usimamizi wa migogoro

Wakati mwingine maelewano hayawezi kufikiwa, na migogoro hutokea. Hata hivyo, ikiwa itashughulikiwa ipasavyo, kudhibiti migogoro kunaweza kusababisha uratibu bora.

HATUA ZINAZOWEZEKANA ZA MAJADILIANO NA KUDHIBITI MIGOGORO¹

Hatua zinazowezekana	Maelezo	Wajibu wa kiongozi/mwenyekiti mwenza wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
1 Tambua migogoro	Migogoro ni ya asili na inaweza kujenga. Hata hivyo, migogoro pia inaweza kuharibu (kwa mfano, kuita jina, kulipiza kisasi). Wakati mwingine, inaweza kuwa dhahiri (kwa mfano, kupiga kelele) na wakati mwingine chini ya uwazi (uzembe, kutohudhuria).	<ul style="list-style-type: none"> Fuatilia dalili za migogoro na utambue wakati usimamizi unapohitajika.
2 Shirikisha wadau	Wanachama fulani, au mashirika waandalizi wao, wanaweza kuwa kiini cha mzozo. KIDOKEZO: Kuelewa washiriki inaweza kuwa hatua ya kwanza muhimu. Kwa mfano, kuelewa ikiwa mtu ana mwelekeo wa kuitikia kutokubaliana na hasira inaweza kuwa muhimu.	<ul style="list-style-type: none"> Kuwezesha kuleta pamoja vyama. KIDOKEZO: Zingatia muda wa mazungumzo utatuzi wa matatizo siyo mzuri wakati watu wamechoka sana, wamefadhaika au chini ya shinikizo.
3 Kuzingatia masuala ya msingi na mahitaji	Migogoro inaweza kusababisha kuzingatia masuala ya zamani. Kuzingatia suala lililopo ni muhimu.	<ul style="list-style-type: none"> Tambua masuala makuu. Elekeza kwenye mwelekeo wenye tija.
4 Chora na uufikirie kila mtazamo	Ni muhimu kuhakikisha kwamba maoni ya kila mtu yanasikika na kuthaminiwa.	<ul style="list-style-type: none"> Rahisisha mazungumzo. Himiza ushiriki wa mitazamo yote.
5 Toa mapendekezo ya njia ya kwenda mbele	Wahimiza washiriki kushiriki masuluhisho ya kweli.	<ul style="list-style-type: none"> Alika mapendekezo. Epuka mabishano au ukosoaji.
6 Angalia kwa makubaliano au kukubalika	Wakati mwingine siyo kila mtu atakubali, lakini wanaweza kuwa tayari kukubali suluhisho.	<ul style="list-style-type: none"> Angalia na washiriki juu ya viwango vyao vya makubaliano, kutokubaliana au kukubalika.
Ikiwa makubaliano hayawezi kufikiwa:		
7 Zingatia upya malengo ya kikundi na pointi za maafikiano (kwa mfano, Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC))	Kutokubaliana kunaweza kusababisha matokeo halisi na mabaya kwa watu wanaohitaji.	<ul style="list-style-type: none"> Tambua matokeo ya kutokubaliana. Waalike washiriki kukagua malengo yao.
8 Kagua maeneo ambayo kuna makubaliano	Kutambua "kanda" za makubaliano kunaweza kusababisha maelewano. Inaweza kusaidia kutambua maadili ya msingi ambayo huchochea misimamo, na mijadala kama hiyo inaweza kufafanua kuwa kuna makubaliano zaidi kuliko ilivyofikiriwa hapo awali.	<ul style="list-style-type: none"> Angalia ikiwa kuna nafasi ya makubaliano juu ya masuala madogo. Jenga juu ya maelewano. KIDOKEZO: Fikiri kukutana katika vikundi vidogo au kukutana kibinafsi ili kubainisha ni nini kingehitajika ili suluhu ikubalike.
9 Tafuta kura ya wengi	Wingi unaweza kutumika kusonga mbele.	<ul style="list-style-type: none"> Kuwezesha kura. Usiegemeo upande wowote na uonyeshe shukrani kwa utayari wa kuzungumza.
10 Tenda na tathmini	Baada ya uamuzi kufanywa, itathmini na uangalie upya mazungumzo, ikiwa inahitajika.	<ul style="list-style-type: none"> Kuwezesha utekelezaji. Fuatilia migogoro inayoendelea.

¹ Imetolewa kutoka The Global Nutrition Cluster (2013). Mwongozo wa Nguzo za Lishe: Mwongozo wa vitendo kwa hatua katika ngazi ya nchi. <https://reliefweb.int/report/world/nutrition-cluster-handbook-practical-guide-country-level-action>

Rebecca Horn

Shirika la Kimataifa la Uhamiaji (IOM) / Jeff Labovitz

Shirika la Afya Duniani (WHO) / Lianne Cutcher

HATUA ZA MSINGI VYA VIKUNDI VYA KAZI VYA KIUFUNDI VYA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Kuna hatua saba za msingi zilizoelezwa katika kitabu hiki cha mwongozo.

Zinachukuliwa kuwa zinatumiwa kwa ujumla na kuwa kipaumbele cha juu katika mipangilio mingi, kulingana na miongozo iliyopo, ushahidi unaopatikana na mashauriano na wanachama wa sasa na wa zamani wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na wenyevitani wenza.¹

Kila hatua ya msingi imegawanywa katika sehemu nne kuu:

- **Historia/msingi:** Kwa nini hilo ni muhimu?
- **Hatua zinazowezekeka:** Ni hatua gani zinazowezekeka?
- **Matokeo na viashiria:** Hii inawezaje kupimwa?
- **Uchunguzi wa kesi:** Hadithi za vitendo kutoka kwa watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Kiambatisho cha 4 kinawasilisha orodha ya viashirio kwa kila hatua ya msingi na **Kiambatisho cha 5** orodha hakiki ya hatua ya msingi inayoweza kutekelezwa.

Kuelekeza hatua za msingi

Hatua za msingi zilizoainishwa katika sehemu hii, na hatua zinazowezekeka ndani yake, haziwezi kutekelezwa kwa mpangilio na kila Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au katika kila hali. Badala yake, hatua za msingi zinaweza kupewa kipaumbele kulingana na awamu ya dharura, mahitaji na uwezo uliopo na hali ya uratibu kati ya wahusika.

¹ Kila Hatua ya Msingi inaambatanishwa na sehemu ya uratibu ya Kifurushi cha Huduma ya Kima cha Chini (Minium Service Package/ MSP) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP), ambacho kinaangazia seti ya shughuli za gharama ambayo inachukuliwa kuwa ya kipaumbele cha juu zaidi katika kukidhi mahitaji ya watu walioathiriwa na dharura, kulingana na miongozo iliyopo, ushahidi unaopatikana na makubaliano ya kitaalam «Kiambatisho cha 6 kwa Vitendo vya Kifurushi cha Huduma ya Kima cha Chini cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP) vilivyopangwa na Hatua ya Msingi».

Hatua ya Msingi ya 1

KUANZISHA (UPYA) NA KUDUMISHA KIKUNDI KAZI CHA KIUFUNDI

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

KWA NINI UTENDAJI HUU NI MUHIMU?

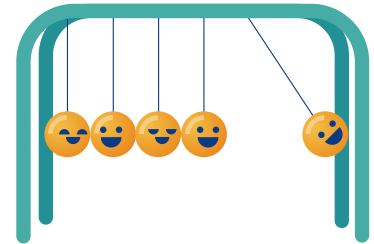
Kuwa na vikundi vingi vya uratibu vilivyotenganishwa vinavyozingatia Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) husababisha mawasiliano yasiyofaa, kurudia, matumizi yasiyofaa ya rasilimali na mapungufu yenye matatizo.

Badala yake, inapendekezwa kuwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWC) moja ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inayounganisha watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika sekta zote (kwa mfano afya, ulinzi, elimu) ianzishwe mapema katika jibu lolote la dharura ili kuwezesha uratibu.

Inapowezezana, inapendekezwa kwamba mamlaka za kitaifa, na uwezekano wa shirika moja au zaidi za kitaifa au muigizaji/wahusika wenye ujuzi katika MHPSS, wawe mwenyekiti mwenza wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) na waungwe mkono na mashirika ya kimataifa, ikibidi.^{1,2}

Thamani iliyoongezwa ya kikundi inategemea ununuzi wa wanachama wake na utendakazi wa miundo shirikishi. Tangu awali, ni muhimu kwamba majukumu na wajibu, taratibu za uratibu na maono ya pamoja ya kikundi viendelezwe na kumilikiwa kwa pamoja. Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWC) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) lazima pia ijumuishe anuwai ya watendaji wa ndani, kitaifa na kimataifa wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanaohusika katika jibu (tazama hapa chini na Hatua ya Msingi ya 3). Kama

ilivyojadiliwa katika Sura ya 2, baadhi ya nchi huenda tayari zina mifumo inayofanya kazi ya uratibu. Miundo hii kwa kawaida huchukua aina tofauti na kuzingatia, kulingana na muktadha. Katika baadhi ya mipangilio, mabaraza kama haya yanaweza kutosha kwa ajili ya kuwezesha uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Katika zingine, miundo mpya inaweza kuhitajika. Kiambatisho cha 7 kinaangazia maswali muhimu ya kuuliza wakati wa kutathmini miundo iliyopo ya uratibu na kuamua uwezo wao wa kukaribisha Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC).

VIDOKEZO VYA AKISISITIZA MTAU USHIRIKI KATIKA VIKUNDI VYA KAZI VYA KIUFUNDI (TWC) S

Kama ilivyotajwa hapo awali, kijitabu hiki kinasisitiza mbinu za kijamii kwa MHPSS, ikiwa ni pamoja na uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia

na Kijamii (MHPSS). Hii ni pamoja na kufanya kazi na watendaji wa ndani na kutafuta ushiriki wao katika Vikundi vya Kazi vya Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWCs). Hata hivyo, katika mazingira ambapo mashirika mengi ya kimataifa yanafanya kazi, au dharura ni kubwa kwa kiwango, hii inaweza kuwa changamoto,

hasa wakati kuna mgongano kati ya mamlaka ya kitaifa na makundi ya ndani. Ili kukuza ushiriki wa ndani, vidokezo vifuatavyo vinaweza kuwa muhimu kwa Vikundi vya Kazi vya Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWCs).

Jihadharini na mienendo ya jumuiya na miundo ya nguvu na epuka kuimarisha usawa wa nguvu.

Tumia utaalamu wa ndani, kitaifa na kimataifa kutambua mifumo ya uratibu wa ndani na vipaumbele vya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWC) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

Jenga juu ya rasilimali za ndani, ikijumuisha ujuzi na utaalamu wa mtu binafsi, usaidizi wa kijamii na mifumo na rasilimali za kitamaduni, kidini au kiroho.

Tambua na ushirikiane na miundo isiyo rasmi iliyopo katika ngazi ya jamii ambayo inaweza kuwezesha uratibu.

Fanya mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWC) katika lugha za kienyeji, huku tafsiri ikipatikana kwa mashirika au wanachama ambao hawazungumzi lugha hiyo.

Fanya mikutano karibu na shughuli au toa usaidizi wa vifaa, ikihitajika, ili kuhakikisha ufikiaji kwa wanachama ambao wanaweza kuwa na uwezo mdogo wa kusafiri umbali fulani au maeneo fulani.

Inapowezezana, **tumia njia zilizopo za mawasiliano** kushiriki habari (kwa mfano, chaguzi za mbali/tele, taswira au sauti ikiwa viwango vya kusoma na kuandika ni vya chini).

Epuka usemi usioweza kueleweka, maneno mafupi au istilahi zisizo za lazima katika mikutano na uruhusu nafasi ya maswali na ufafanuzi ili kupunguza ukosefu wa uelewaji.

Zingatia usalama au hali zingine za ndani ambazo zinaweza kuzuia ushiriki (kwa mfano, mipaka ya kitamaduni juu ya kukubalika kwa harakati za wanawake).

Mradi wa Sphere¹. (2018). Kitabu cha Sphere: Mkataba wa Kibinadamu na Viwango vya Chini katika Mwitikio wa Kibinadamu. <https://spherestandards.org/handbook-2018/>

² Mikutano wa Wakuu wa IASC tarehe 5 Desemba 2019: Rekodi ya Muhtasari na Pointi za Hatua. <https://interagencystandingcommittee.org/inter-agency-standing-committee/summary-record-iasc-principals-meeting-5-december-2019>

³ Kwa mwongozo zaidi unaohusiana na mfumo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), tafadhali tazama: [KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA \(2021\)](#). Kuimarisha Ushiriki, Uwakilishi na Uongozi wa Watendaji wa Mitaa na Kitaifa katika Mbinu za Uratibu wa Kibinadamu wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa

NI HATUA GANI ZINAZOWEZEKANA?

JENGA JUU YA MIUNDO ILIYOPO YA URATIBU

ambapo zipo na zinafanya kazi, badala ya kuendeleza mifumo sambamba.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Tambua na uunganishe na miundo ya uratibu au majukwaa ambayo tayari yapo na yanaweza kuwezesha uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (angalia Kiambatisho 7).

TAMBUA NA USHIRIKIANE NA WATENDAJI WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Shirikiana na wadau mbalimbali ili kuwezesha uratibu (angalia Kiambatisho 8 kwa orodha ya majukumu na wajibu wa wadau).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Tetea thamani iliyoongezwa ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG), au ujunge katika uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

KUITISHA MKUTANO WA AWALI

Watambulisha wadau wakuu na utengeneze maono ya pamoja kwa ajili ya kikundi. Tambua waigizaji wasiohusika na waalike wajunge.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kuwezesha mazungumzo ya wazi kati ya wanachama na kukuza ushirikiano.

KIDOKEZO

Shiriki katika mazoezi yasiyo rasmi na maingiliano ili kujenga uhusiano.

TENGENEZA NJIA YA KUFANYA KAZI KWA MSINGI WA MAKUBALIANO

Vyovyote itakavyokuwa, ni muhimu kukubaliana juu ya muundo na madhumuni ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kuwezesha uelewa wa majukumu, uwajibikaji, malengo na ratiba.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Wezesha uundaji na uhakiki wa mara kwa mara wa njia za kufanya kazi kulingana na maafikiano, kama vile masharti ya marejeleo (Terms of Reference /ToRs) na mipango kazi (angalia Kiambatisho cha 9 kwa vidokezo).

VIDOKEZO

- ▶ Yakitengenezwa, masharti ya marejeleo (ToRs) lazima yawe chombo cha uratibu na siyo lengo.
- ▶ Ushiriki wa jamii, ikiwa ni pamoja na watu wenye uzoefu hai LAZIMA utiliwe mkazo kikamilifu katika shughuli za uratibu, ikiwa ni pamoja na ukuzaji wa mpango kazi.
- ▶ Hakikisha kwamba jukumu la majukumu limetolewa mapema. Ikiwa siyo, kazi ambazo hazijatengwa zinaweza kuangukia kwa wenyeviti wenza au kusahaulika.

KIPENGELE HIKI KINAWENZA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinachofanya kazi kimeanzishwa na kuwezesha uratibu bora

VIASHIRIA

- ▶ kuwepo kwa mpango kazi ulioandaliwa kwa ushirikiano na watendaji wa ndani na watu walioathirika
- ▶ asilimia ya malengo ya kazi yaliyopatikana katika kipindi maalum (kwa mfano mwaka mmoja)
- ▶ asilimia ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) ambao ni wahusika wa ndani au kitaifa.

NJIA ZA UTHIBITISHAJI

- ▶ Tathmini ya mpango kazi
- ▶ Dondoo za mkutano.

KUENDELEZA MICHAKATO YA URATIBU WA KAWAIDA

Kuandaa taratibu na taratibu za kukutana, kubadilishana taarifa na kuratibu huduma kutoka ngazi ya kitaifa hadi ya mtaa.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kubaliana juu ya nyakati za mikutano na kuandaa ajenda.

► Sanidi na udumishe orodha ya wanaopokea barua pepe na hifadhi ya pamoja ya rasilimali.

► Tambua na kushughulikia mahitaji (kwa mfano ufikiaji, masuala ya kijinsia, majukumu ya familia) ili kusaidia ushiriki.

► Kuwezesha majadiliano ya mara kwa mara kuhusu uratibu wa huduma kwa wanachama.

UNGANISHA NA MIKAKATI NA MIPANGO YA KITAIFA

Sambamba na mipango au mikakati ya kitaifa ya kukuza uendeleu. Pale ambapo mipango haipo au imepitwa na wakati, tetea maendeleo yake (angalia Hatua ya Msingi ya 7).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kagua mipango na mikakati husika ya kitaifa, ikijumuisha afya ya akili ya kitaifa, elimu, ustawi wa jamii na mipango mingine husika.

► Panga mijadala ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) ili kuelekeza washiriki na kupanga programu.

KUHAMASISHA RASILIMALI

Tambua rasilimali (kwa mfano za kibinadamu, kifedha, kiufundi) kati ya washiriki wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kusaidia kazi ya kikundi. Inapowezekana, mashirika yanaweza pia kujumuisha shughuli za uratibu katika mapendekezo ya ufadhili wa pamoja.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Shirikisha mashirika kubainisha rasilimali zilizopo ili kusaidia Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

► Orodhesha uhamasishaji wa pamoja wa rasilimali kama ajenda ya kawaida.

KIDOKEZO

Inapowezekana, ufadhili wa kikundi unapaswa kujadiliwa kwa uwazi ili wanachama wote wafahamu jinsi fedha zinavyopatikana na jinsi zitakavyotumika.

PUNGUZA TOFAUTI ZA NGUVU NA KUWEZESHA USHIRIKI

Fanya kazi ili kupunguza ushindani wa rasilimali miongoni mwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) na badala yake kukuza ushiriki wa usawa.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Fuatilia usawa wa nguvu na ujadili suluhisho.

KIDOKEZO

Kualika mashirika kuwasilisha mada wanazochagua, kumbi zinazozunguka na kushiriki majukumu ya uenyekiti mwenzu kunaweza kukuza ushiriki.

UCHUNGUZI KIFANI 1

➔ Nchini Yemen, uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) umekuwa na changamoto kutokana na masuala ya ufikiaji wa maeneo fulani na vizuizi vilivyopo ili kuandaa majibu kwa ufanisi.

Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG), kilikuwa imeanzishwa hapo awali huko Aden, lakini kutokana na changamoto za kiutendaji na vifaa kiliacha kufanya kazi kwa muda baada ya kuundwa kwake. Mnamo 2020, mtaalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) aliye na uzoefu wa awali wa kuwezesha Vikundi vya Kazi vya Kiufundi

vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs), alitumwa ili kuanzisha upya kikundi. Katika siku na wiki za kwanza za kushirikiana tena na washirika, ilionekana wazi kuwa mpango kazi wa awali na Sheria na Miongozo, ingawa ziliandikwa na kuendelezwa kwa ustadi, zilikuwa na malengo makubwa sana na hazikuwa na ufanisi katika kushughulikia hali inayoendelea. Wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kilichofanyiwa marekebisha hivi karibuni walijipanga kurekebisha hati ili kusisitiza zaidi malengo ya vitendo, na thabiti na yaliyorahisishwa zaidi na kufanua kwa

uwazi majukumu na wajibu. Kikundi kilifanya warsha ya siku moja ya kujadiliana ambapo washiriki walitambua mahitaji, rasilimali na vipaumbele, yote ambayo yaliwezesha uundaji wa mpango kazi na marekebisha ya Sheria na Kanuni. Tangu wakati huu, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (TWG ya MHPSS) imeendelea kuwa hai kupitia mikutano ya mara kwa mara ya uratibu na imeanza kutekeleza mpango kazi wake, ikiwezesha na uelewa wazi wa majukumu kati ya wanachama na mwelekeo uliowekwa na juhudi hizi za kimsingi.

Hatua ya Msingi ya 2

USIMAMIZI WA HABARI

KWA NINI UTENDAJI HUU NI MUHIMU?

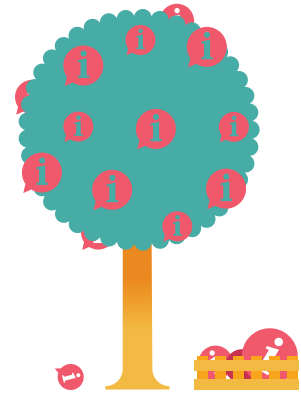

Usimamizi wa habari (Information Management / IM) unajumuisha ukusanyaji, uchambuzi na usambazaji wa taarifa ili kuongoza maamuzi. Usimamizi wa habari (IM inasaidia) watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika kukuza uelewa wa pamoja wa hali na kile kinachohitajika katika kukabiliana. Usimamizi wa habari za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS IM) haimaanishi tu kufanya shughuli, kama vile kutoa ramani ya 4Ws (Nani, Nini, Lini, Wapi) au ripoti ya tathmini. Badala yake, ni mchakato unaoendelea kujulisha mpangilio wa kipaumbele.

Mbinu mbalimbali zinaweza kutumika kwa Usimamizi wa habari za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS IM) wenye ufanisi na wa kimfumo. Kuamua

upeo, zana gani za kutumia na jinsi shughuli zinafanywa mara kwa mara itategemea mahitaji ya muktadha na rasilimali. Kimsingi, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) kinapaswa kuwa na rasilimali na uwezo wa afisa wa Usimamizi wa habari aliyejitolea wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS IM) au timu iliyo na seti ya ujuzi inayohitajika. Hata hivyo, ukweli ni kwamba Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWCs) mara nyingi hawana maafisa wa IM waliojitolea na huwa na mwelekeo wa kutegemea mashirika wanachama au wenyevititi wenza walioelemewa na wasio na rasilimali kwa ajili ya Usimamizi wa habari (IM). Kwa hiyo, ni muhimu kwamba taarifa muhimu pekee ndizo zinazokusanywa na kusimamiwa. Habari pia inapaswa kutathminiwa kwa ubora, badala ya kudhaniwa kuwa muhimu.

MHPSS.net ni nyenzo muhimu kwa Usimamizi wa Habari wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS IM), na huchapisha mara kwa mara muhtasari wa dharura katika jitihada za kusaidia kujaza pengo la taarifa.

"Nakumbuka kupelekwa kwangu kwa haraka huko Gaza mnamo 2014. Kulikuwa na wakati mdogo wa kufanya maamuzi na mahitaji yalikuwa karibu. Mara moja, nilijaribu kutambua habari za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kutoka kwa migogoro ya awali, kutokana na kwamba ilikuwa ya tatu katika miaka saba. Kabla ya kufika, nilizungumza na wenzangu wengi. Nilipofika, nilitumia siku za awali kukutana na wadau ili kuelewa mahitaji ya haraka na masomo yaliyopita. Kwa mshangao wangu, kulikuwa na habari kidogo – hakuna ripoti, hakuna hati. Kumbukumbu za mdomo tu zilibaki, hadithi muhimu kutoka kwa washikadau wa ndani, lakini kidogo sana zilikuwa halisi. Nilitumia muda mwingi kukusanya taarifa za msingi. Hatimaye, mimi ndiye niliyekuwa "mwenye kueleza" wengine waliokuwa wakifika na maswali yaleyale. Ilishangaza kuona jinsi habari inaweza kuhitajika sana na bado ni ngumu kupata. Bado ninatambua jinsi ilivyo rahisi kuwa na kituo cha msingi cha rasilimali. Ningefurahi sana kuwa na hii, na kwa hivyo nasema hii ni kazi muhimu katika uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)."

Mtaalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) atumwa katika kukabiliana na dharura ya Gaza

MIKAKATI MINNE YA KAWAIDA YA USIMAMIZI WA HABARI ZA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS IM)

Kufanya uchanganuzi wa pengo na shughuli za uchoraji ramani na wakala hutoa ufahamu wa nani yuko wapi kwenye uwanja, anafanya nini na wakati gani. Hii inatoa taarifa juu ya rasilimali, njia za rufaa na mapungufu katika majibu na inaweza kusaidia kutambua uwezekano wa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC).

Kuratibu mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na tathmini ya rasilimali huhakikisha kuwa tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) hazirudiwi, huongeza rasilimali na kuarifu mwikitio wa pamoja. Hii ni pamoja na kujumuisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini ya mahitaji ya kisékta (nyingi) na upangaji wa majibu (kama vile Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu na mipango ya majibu ya kibinadamu (HNO) na mipango ya kukabiliana na kibinadamu (HRPs); angalia Kiambatisho 12 kwa vidokezo).

Taarifa za kitamaduni, urekebishaji na ukaguzi wa dawati unaweza kusaidia kutambua fasihi kuhusu taarifa iliyokuwepo awali muhimu kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) kinaweza kukusanya taarifa hii kwa njia kadhaa, ikiwa ni pamoja na ukaguzi wa mezani na kupitia tathmini za kina.

Kukusanya na kudumisha kituo cha rasilimali cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au hifadhidata huruhusu "kumbukumbu" ya maelezo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kuhifadhiwa na kuhamishwa katika dharura na watendaji. Taarifa inaweza kuhifadhiwa katika miundo mingi lakini inadumishwa vyema na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC).

1 Angalia <https://mhpsmsmp.org/en> Zana ya Uchambuzi wa Pengo la Kifurushi cha Chini cha Huduma (MSP) ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

2 Zana ya dharura ya MHPSS.net inajumuisha sehemu ya marekebisho ya kitamaduni ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na hakiki za dawati. Kwa habari zaidi, tafadhali tembelea: <https://www.mhps.net/toolkit/emergency>

3 MHPSS.net hujumuisha vikundi kadhaa vya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) vya kiwango cha nchi na ni kituo muhimu cha kukusanya taarifa.

NI HATUA GANI ZINAZOWEZEKANA?

HATUA YA 1.

BAINISHA UPEO WA MAHITAJI YA USIMAMIZI WA HABARI

Mahitaji ya habari na upeo hutegemea awamu ya dharura na uwezo wa kikundi. Ikiwezekana, inaweza kusaidia kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kuteua wakala wa kuongoza kwenye IM kwa ajili ya kikundi.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kuwezesha majadiliano ili kujenga makubaliano juu ya upeo wa mahitaji ya Usimamizi wa Habari (IM).

► Kuwezesha utambuzi wa kitovu cha Usimamizi wa Habari za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS IM) ndani ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi. Katika hali nzuri, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kinapaswa kuwa na afisa wa Usimamizi wa Habari (IM) aliyejitolea kuwasiliana na timu zingine za Usimamizi wa Habari (IM).

HATUA YA 2.

TAMBUA TAARIFA ZILIZOPO

Hii ni pamoja na ukaguzi wa dawati na data iliyokusanywa na wengine. Taarifa juu ya mambo ya kitamaduni ni muhimu katika hatua hii.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Wasiliana na wadau ili kubaini taarifa zilizoipo.

► Kagua, au usaidie kukagua, vyanzo vilivyopo vya data.

HATUA YA 3.

KUENDELEZA NA KUDUMISHA KITUO CHA RASILIMALI

Bila kujali umbizo gani, kituo cha rasilimali kinafaa kufikiwa kwa urahisi na kusasishwa mara kwa mara, na kijumuishie taarifa muhimu za uendeshaji (kwa mfano taarifa za kitamaduni na muktadha).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kusaidia mgongano, kushiriki na kusasisha mara kwa mara taarifa zinazoshikiliwa na kituo cha rasilimali.

► Katika baadhi ya matukio, inaweza kuwa muhimu kutambua wakala wa MHPSS TWG ambaye atakuwa tayari kusimamia kituo cha rasilimali.

HATUA YA 4.

KURATIBU UCHORAJI WA RAMANI NA UCHANGANUZI WA MAPUNGUFU

IASC MHPSS RG imetoa mwongozo kuhusu ramani ya 4ws.¹ Kifurushi cha Huduma ya Kima cha Chini cha MHPSS (MSP) pia inajumuisha zana ya kuchanganua mapungufu. Hata hivyo, ukubwa wa uchoraji wa ramani utategemea hali na mahitaji. Katika hali zote, shughuli hizi lazima zitumike kuhabarisha na kuboresha utoaji wa huduma.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kuwezesha utambuzi wa majukumu na wajibu na utekelezaji wa zoezi (au kusaidia shirika kiongozi linaloliendesha).

► Tumia matokeo ya uchanganuzi wa ramani/pengo kufahamisha mikutano ya uratibu wa huduma.

KIDOKEZO ► Ifanye rahisi: anzisha uchoraji wa ramani ili kuonyesha kazi, kuunda njia za rufaa na kufahamisha utoaji wa huduma, si kama zoezi la urasimu.

► Ukusanyaji wa data unahitaji muda. Fikiria kuandaa warsha za uchoraji wa ramani na uchambuzi wa mapungufu ili kukusanya data. Katika mipangilio ya nguzo, jenga kwenye mifumo ya nguzo ya IM.

► Zingatia madhumuni (kwa mfano njia za rufaa, kutambua mapungufu, utetezi) tangu mwanzo, ili kuepuka kukusanya data ambayo haitumiki.

► Daima eleza madhumuni ya zoezi na uwafahamishie watoa huduma kwamba data itawekwa hadharani (isipokuwa kuna sababu ya unyeti au usalama kwa kutofanya hivyo) ili kukuza uwazi na kupata idhini.

KIPENGELE HIKI KINAWEZA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Ukubwa na asili ya majibu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inajulikana na mahitaji na mapungufu yanatambuliwa na kushughulikiwa.

VIASHIRIA

► idadi ya mapungufu yaliyoshughulikiwa kufuatia uchanganuzi wa ramani/pengo
► asilimia ya tathmini ya mahitaji au kazi inayounganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

NJIA ZA UTHIBITISHAJI

► Ripoti ya uchambuzi wa ramani na mapungufu
► Kumbukumbu za mkutano
► Tathmini au mapitio ya mpango kazi.

HATUA YA 5.

KURATIBU TATHMINI ZA MAHITAJI

Kujumuisha masuala ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini za sekta moja au sekta nyingi ni muhimu katika kufahamisha majibu na kukuza asili mtambuka ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Zana ya ² ya Tathmini ya Shirika la Afya Duniani (WHO) / Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inaweza kutumika kutambua maswali muhimu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (angalia Kiambatisho cha 10 kwa mwongozo zaidi).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- ▶ Tetea ushirikishwaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini za mahitaji ya sekta mbalimbali na kupanga kazi.
- ▶ Saidia uundaji wa maswali muhimu kwa tathmini ya mahitaji ya sekta nyingi.
- ▶ Tumia tathmini za mahitaji ili kufahamisha uratibu wa utoaji huduma.

KIDOKEZO

- ▶ Epuka kuuliza maswali mengi: chini ni zaidi kila wakati.
- ▶ Zana za tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zitahitajika kubadilishwa kabla ya kutumika katika dharura yoyote (tazama Kiambatisho 11 kwa mwongozo katika muktadha wa Dharura za Afya ya Umma (PHEs).

HATUA YA 6.

SAMBAZA HABARI NA MAFUNZO ULIOJIFUNZA

Hii inaweza kuwa katika mfumo wa ripoti rasmi, lahajedwali, tovuti au jukwaa la mtandaoni, kama vile kupitia Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Kuratibu Masuala ya Kibinadamu (OCHA). Mipango inapaswa kufanywa kusasisha mazoezi ya uchoraji ramani mara kwa mara.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- ▶ Sambaza matokeo ili kufahamisha majibu na utetezi wa kujumuishwa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

KIDOKEZO

- ▶ Uchoraji ramani wa Nani anafanya Nini Wapi na Lini (4Ws) unaweza kuunda ripoti kubwa lakini zisizotumika ikiwa hazitasambazwa vizuri. Tumia fomati zinazofikika kwa urahisi (kwa mfano dashibodi) na wazitambulishe tangu mwanzo.³
- ▶ Jumuisha uchanganuzi wa ramani/pengo kama ajenda ya kawaida katika mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

HATUA YA 7.

KUJADILI MARA KWA MARA KUKUSANYA TAARIFA

Kuchukua mahitaji ya taarifa na mipango ya taarifa kukusanya kipengele cha kudumu kwa ajili ya majadiliano kunaweza kusaidia Usimamizi wa Habari (IM) wenye ufanisi.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- ▶ Kuwezesha majadiliano ya mara kwa mara ya mahitaji ya habari na kukusanya.
- ▶ Tumia mjadala huu kusasisha kituo cha rasilimali na kuratibu Usimamizi wa Habari (IM).

UCHUNGUZI KIFANI 2 MASHIRIKA YA KUCHORA RAMANI NA WATEKELEZAJI NCHINI SUDAN KUSINI

→ Mnamo Juni 2016, muundo wa uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) uliundwa nchini Sudan Kusini.

Hata hivyo, kikundi awali kilijitahidi kushirikisha wadau wengi muhimu. Ili kuwezesha uchoraji wa ramani, warsha ya siku nne iliandaliwa mjini Juba ili kuwaleta pamoja wadau wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Siku ya kwanza, mashirika yote wanachama wa nguzo ya afya, nguzo ya ulinzi, nguzo ya elimu, nguzo ndogo ya ulinzi wa mtoto na nguzo ndogo ya Ukatili wa Kijinsia (GBV) walialikwa kwenye mafunzo ya

kujikumbusha kuhusu kanuni za msingi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na mchakato wa uchoraji ramani wa Nani anafanya Nini Wapi na Lini (4Ws). Baada ya hapo, kila kundi na mashirika wanachama walialikwa kwenye kikao cha nusu siku ili kukamilisha laha ya Nani anafanya Nini Wapi na Lini (4Ws) Excel. Watu ambao walikuwa wamepata mafunzo ya kina juu ya uchoraji wa ramani walikuwepo kusaidia washiriki, pamoja na mafundi wawili wa kompyuta, na kompyuta zilipatikana kwa wote. Aidha, mwenyekiti mwenza wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) alifanya kazi na maafisa wa Usimamizi wa Habari (IM) ndani ya kila nguzo ili kujumuisha data ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ambayo ilikuwa imeripotiwa hapo awali kwenye nguzo. Washirika ambao hawakuwa wanachama wa vikundi lakini ambao walikuwa muhimu kwa mfumo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)

nchini pia walishiriki. Baada ya data kukusanywa na kuchambuliwa, muhtasari wa ukurasa mmoja uliwasilishwa kwa wanachama na makundi ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) yenye seti ya mapendekezo muhimu ya kiutendaji. Mwenyekiti mwenza wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) pia aliwasilisha matokeo ya zoezi hilo katika Kikundi cha Kazi cha Baina ya Nguzo ili kuwezesha kujumuishwa katika Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO) na Mzunguko wa Mpango wa Kibinadamu (HRP) kwa Sudan Kusini wakati wa mzunguko huo. Ripoti kubwa pia ilikusanywa na kuchapishwa katika kituo cha rasilimali za mtandaoni.

¹ Kwa habari zaidi kuhusu Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) ya Nani yuko wapi, Lini, anafanya Nini katika Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS): Zana ya Nani anafanya Nini Wapi na Lini (4Ws), tafadhali tembelea: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psychosocial-support-emergency-settings/documents-public/iasc-who-where-when-doing>

² Kwa habari zaidi, tafadhali tembelea: <https://www.unhcr.org/en-us/protection/health/509bb3229/assessing-mental-health-psychosocial-needs-resources.html>

³ Kwa mfano, angalia dashibodi za ramani kutoka kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) nchini Ukreni: <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/mental-health-and-psychosocial-support>

Hatua ya Msingi ya 3

KUANZISHA UHUSIANO KATI YA WADAU

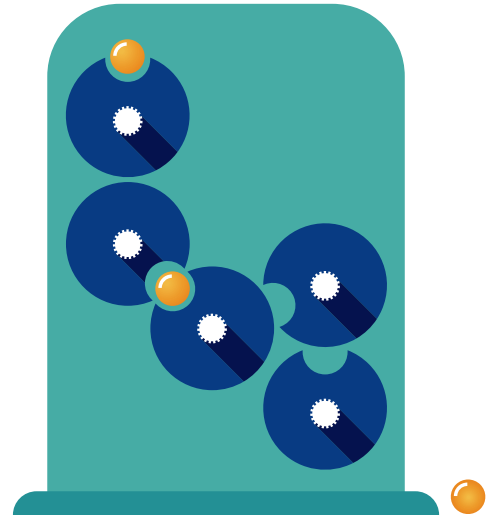
KWA NINI KAZI HII NI MUHIMU?

Jukumu muhimu la Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) ni kuwezesha uratibu wa shughuli jumuishi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) miongoni mwa watendaji wa ndani (ikiwa ni pamoja na wale wasiohusishwa na kikundi rasmi au wakala wa kibinadamu), watendaji wa kitaifa (kwa mfano mashirika ya kijamii (CBOs), wizara za serikali) na watendaji kimataifa (kwa mfano Mashirika Yasiyo Kiserikali ya Kimataifa (INGOs),

mashirika ya Umoja wa Mataifa) na katika sekta zote na ndani ya sekta.

Kulingana na muktadha, kuanzisha viunganishi katika sekta zote na washikadau wengine kunaweza kuwezesha ndani ya mzunguko wa programu ya kibinadamu, ndani ya tathmini za mahitaji, kupitia viashirio vya kuripoti na ufuatiliaji au kupitia shughuli za pamoja (kwa mfano mafunzo, matukio ya kukuza ufahamu). Vyovyote vile mbinu, kuanzisha viunganishi hivi ni muhimu ili kuhakikisha kwamba Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) "haiangukii kwenye nyufa" kati ya sekta tofauti za shughuli za kibinadamu.

NI NINI INAWEZEKANA HATUA?

HATUA YA 1.

TAMBUA WADAU HUSIKA

Ni muhimu kwamba mchakato huu ujumuishe. Katika mazingira mengi, wadau muhimu wa ndani hupuuzwa au kutengwa.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Shauriana na watendaji wa ndani ili kubaini wadau wakuu wa ndani.

KIDOKEZO

Weka akili wazi na utupe wavu mpana.

HATUA YA 2.

KUSHUGHULIKIA VIKWAZO VINAVYOZUIA USHIRIKI KATIKA KIKUNDI CHA KAZI CHA KIUFUNDI

Katika baadhi ya mipangilio, watendaji wa ndani wanaweza kusitasita kujiunga na juhudi za uratibu kwa sababu ya viziuzi vya lugha, viziuzi vya ufikiaji au changamoto zingine za kiutendaji.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Tambua viziuzi na utafakari utatuzi na wadau wote.

KIDOKEZO

Epuka kutumia maneno yasiyo ya lazima katika mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

HATUA YA 3.

UNGANISHA NA MAJUKWAA MENGINE YA URATIBU

Ili kuratibu na sekta zinazohusika, vikundi vya uratibu wa nguzo, watendaji wa serikali na asasi za kiraia (CSOs), Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinapaswa kulenga uwakilishi wa pande zote, ushiriki na mchango katika mikutano yote ya uratibu.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kuwezesha utambuaji wa maeneo muhimu ndani ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kujihusisha na mifumo mingine ya uratibu (kwa mfano makundi au Eneo la Majukumu (AoRs)).

► Alika wadau kujiunga na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) (kwa mfano wizaru husika).

► Tetea ushirikishwaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kama kipengele cha kawaida kwenye ajenda baina ya wakala (kwa mfano, Timu ya Uratibu wa Vikundi (Inter-Cluster Coordination Team /ICCT), inapofaa).

HATUA YA 4.

SHIKILIA VIPINDI VYA MWELEKEO WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Kufanya vikao vya kuwatambulisha wadau kwa kazi ya kila mmoja wao ni muhimu katika kuunganisha mipango. Kufanya vikao elekezi kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007)) kwa watendaji wasio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) pia ni muhimu kwa kujumuisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani na katika sekta zote.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kutetea na kuratibu vipindi elekezi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika elimu kwa wenzao wa sekta ya elimu).

► Kuwezesha majadiliano ya mara kwa mara ya miradi ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

KIDOKEZO

Mawasilisho ya mara kwa mara ya wanachama kwenye programu zao huhimiza ushiriki na kuwezesha uelewa wa pamoja.

KIPENGELE HIKI KINAWENZA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeunganishwa ndani ya kazi ya wadau husika.

VIASHIRIA

- # ya mipango ya pamoja, shughuli au mipango kazi inayunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- # ya sekta, vikundi au Maeneo la Uwajibikaji (AoR) yanayowakilishwa katika
- Kuanzishwa kwa mfumo wa rufaa unaofanya kazi.

NJIA ZA UTHIBITISHAJI

- Ripoti za shughuli
- Kumbukumbu za mkutano
- Rekodi za rufaa.

HATUA YA 5.

KUENDELEZA NA KUTEKELEZA NJIA ZA RUFAA ZA PAMOJA

Njia za pamoja za rufaa hurahisisha ufikiaji wa anuwai kamili ya huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na usaidizi wa ziada (kwa mfano, ulinzi, afya, elimu, ukatili wa kijinsia (GBV), elimu, riziki).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- Orodhesha njia za rufaa kama kipengele cha kawaida cha majadiliano.
- Inapofaa, jadili uundaji wa taratibu za kawaida za uendeshaji (SOPs) za rufaa, na usambaze taratibu za kawaida za uendeshaji (SOP) hizi.

HATUA YA 6.

KUSAIDIA MIPANGO YA KUKABILIANA NA SEKTA

Sekta zinapoanza kujumuisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya mipango ya majibu, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinaweza kutoa usaidizi wa kiufundi. Katika mipangilio ya nguzo, Mzunguko wa mpango wa kibinadamu (HPC), ikijumuisha utayarishaji wa Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO) na Mzunguko wa Mpango ya Kibinadamu (HRPs), inaweza kutoa vidokezo muhimu vya kuingilia (angalia Kiambatisho 12 kwa vidokezo vya kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) Mzunguko wa mpango wa kibinadamu (HPC). Kutambua viashirio vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) Mzunguko wa mpango wa kibinadamu (HPC) (Hatua ya Msingi ya 5) kunaweza pia kusaidia sekta kwa ujumuishaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na uratibu wa utoaji huduma.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- Himiza mambo makuu ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kutetea jukumu la kufanya maamuzi katika upangaji wa majibu wa sekta nyingine (kwa mfano Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO) / Mzunguko ya Mpango ya Kibinadamu (HRP).
- Hakikisha uratibu wa mara kwa mara wa utoaji huduma kati ya wakala washirika wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

HATUA YA 7.

SHIRIKI KATIKA SHUGHULI ZA PAMOJA

Shughuli za pamoja hujenga uhusiano na kuhifadhi rasilimali. Zinaweza kujumuisha warsha au mafunzo baina ya wakala, kampeni za utetezi au shughuli nyingine za pamoja za kukabiliana. Himiza mambo makuu ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kutetea jukumu la kufanya maamuzi katika upangaji wa majibu wa sekta nyingine (kwa mfano Muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu (HNO) / Mzunguko ya Mpango ya Kibinadamu (HRP).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

- Orodhesha shughuli za pamoja kama jambo la kawaida la majadiliano.
- Saidia mambo muhimu katika kutetea mipango ya pamoja na viongozi wa sekta na wizara za serikali na wenzao wa kitaifa.

SOMO LA 3 KUUNGANISHA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS) KOTE NA NDANI YA SEKTA NCHINI JORDAN¹

Katika kukabiliana na mzozo wa wakimbizi wa Syria nchini Jordan, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) iliyopo sasa ilitengeneza mfumo ambapo wahusika wapya wanaoshughulikia mgogoro huo walitakiwa kutembelea kwanza na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) na kujadili jinsi

wanavyoanza shughuli zao kwa kuzingatia tathmini za wazi za mahitaji, na si kuanza utekelezaji wao. mwenyewe lakini kwa kushauriana na kikundi.

Mnamo mwaka wa 2012, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) pia kilitoa waraka wa kurasa nne wa wakala ambao uliwakilisha "makubaliano kati ya watendaji mbalimbali na kutoa mfumo madhubuti kwa mashirika yanayotaka kufadhili, kuendelea au kutekeleza shughuli katika nyanja hiyo" (Kikundi cha Kazi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii, Jordan 2012). Hati hiyo iliingazia kanuni muhimu za kikundi kulingana na Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS), ilifanua maneno muhimu na kuelezea mbinu ya kikundi kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Pia ilisisitiza haja ya uratibu

na tathmini zilizopendekezwa za pamoja, kugawana taarifa, uchoraji wa ramani na shughuli nyinginezo (kwa mfano mafunzo ya pamoja na utetezi). Juhudi hizi zimeunda uhusiano thabiti katika sekta zote na kati ya washirika. Kwa mfano, tathmini za pamoja zimefanayika zikizingatia jukumu la makazi na upangaji wa tovuti, usimamizi wa kambi, mwelekeo na upatikanaji wa habari, usambazaji wa maji na vitu visivyo vya chakula, na mbinu za chakula na lishe na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Tathmini hizi zimepelekea kuelewa wazi jinsi hatua zinazochukuliwa na maji, usafi wa mazingira na usafi (water, sanitation and hygiene / WASH), makazi, lishe na sekta nyinginezo zinaweza kupunguza msongo wa mawazo, kuhimiza uhamasishaji na usaidizi wa jamii, na kuboresha ustawi wa kisaikolojia.

¹ Mfano wa kisa umechukuliwa kutoka kwa: KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2014). Ukaguzi wa utekelezaji wa Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Je, tunaendelea vipi?

https://interagencystandingcommittee.org/sites/default/files/migrated/2018-10/1_iasc_guidelines_on_mhpps_review-2014-final_2_0_0.pdf

Hatua Msingi ya 4

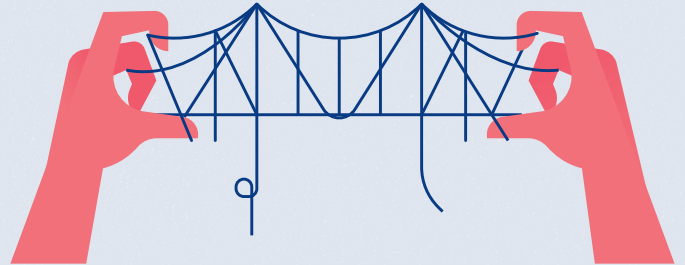
**KUKUZA UWEZO,
KUBADILISHANA UFAHAMU
NA MSAADA WA RIKA**

KWA NINI UTENDAJI HUU NI MUHIMU?

Katika kila mazingira ya kibinadamu, kuna uwezo, mazoea na asili za kitaalamu mbalimbali. Baadhi ya mashirika yataleta utaalamu katika kiwango cha jamii cha kutoa programu, mengine kwa makundi husika na mengine katika kutoa huduma maalum. Vivyo hivyo, washiriki katika eneo hasa ambao wenyewe wameathirika na dharura wataleta ufahamu muhimu na wa kipekee na utaalamu.

Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) vinatoa nafasi ya kushiriki mazoea haya yote, stadi na ufahamu kati ya wanachama na, muhimu zaidi, kutumia kila utaalamu ili uweze kunufaisha mwitikio wa pamoja. Kwa sababu hiyo, Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) vinaweza kusaidia mashirika yanayofanya kazi sawa za programu kupanua upeo wao wa kijiografia na muingiliano wa sekta tofauti na kuongeza ubora kupitia kukuza uwezo kwa pamoja na kubadilishana ufahamu. Kufanya mafunzo au warsha za pamoja kuhusiana na mada maalum hukuza uwezo wa makundi kwa ujumla

kuliko kuchagua kuboresha utendakazi wa shirika moja. Vivyo hivyo, kupanua mafunzo au warsha za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ili kujumuisha washirika wa kundi au sekta itasaidia kukuza mahusiano chanya ya kufanya kazi na kusaidia muingiliano wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa shughuli za kutoa programu, na zaidi kuwa ya gharama nafuu.

MFANO WA 4 WA KISA KUKUZA UWEZO KWA WAFANYAKAZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII KASKAZINI MAGHARIBI MWA SYRIA

Kaskazini Magharibi mwa Syria, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kilitambua hitaji la kukuza uwezo kati ya wahudumu wa afya ili kutoa huduma za Afya ya Akili na Msaada wa Kisaikolojia.

Kikundi hicho kilitengeneza mtazamo wa kusawazisha wajibu na majukumu ya kada mpya ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanaoitwa wafanyakazi wa kisaikolojia na kijamii (PSW). Usawazishaji huu ulilingana na kutengenezwa kwa Kifurushi Muhimu cha Huduma ya Afya (EPHS) kaskazini mwa Syria, ambao ulikuwa muhimu katika kuhakikisha huduma bora zaidi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. Ili kusaidia ukuaji wa wafanyakazi wa kisaikolojia na kijamii (PSWs), Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na

Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kilitengeneza kitabu na kifurushi cha mafunzo, ambacho kilijumuisha moduli 14 kuhusu mada tofauti kuanzia msaada wa kimsingi wa kisaikolojia na kijamii, kama vile msaada wa kwanza wa kisaikolojia, hadi utunzi msingi wa afya ya akili na uingiliaji kati wa kisaikolojia ambazo zote zilirekebisha ili kufaa maudhui ya eneo husika. Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kilianza na kutoa kifurushi hicho cha mafunzo katika mwaka wa 2018 kupitia Mafunzo ya Wakufunzi (Training of Trainers /ToT) ya awali na msururu wa mafunzo ya siku saba. Kufikia mwezi wa Juni, 2021, zaidi ya wafanyakazi wa kisaikolojia na kijamii 460 walikuwa wamekamaliza mtaala huo na walikuwa wanatoa huduma Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

HATUA YA 1. KUJADILI MAENEO YALIYO NA UWEZO FINYU

Majadiliano yanapaswa kujumuisha washiriki wa kimataifa ambao ni lazima wajifunze kuhusiana na vipengele vya kitamaduni vya eneo husika kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), magumu ya muktadha huo, mazoea na mifumo ya kiasili na mada zingine nyingi kutoka kwa wataalam wa eneo husika.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kujumuisha kukuza uwezo kama jambo la kila mara katika ajenda ya mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

HATUA YA 2. KUONGOZA UKADIRIAJI WA MAHITAJI YA MAFUNZO NA UWEZO

Kadirio la mahitaji linapaswa kukamilishwa na kila mwanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) pamoja na washirika katika sekta zote.

JUKUMU LA MWENYEKITI MWENZA

Kutambua mratibu ambaye ataongoza kadirio la mahitaji na uwezo.

KIDOKEZO

► Ni muhimu kukadiria mapungufu katika uwezo ili kushughulikia mahitaji ya watumiaji wa huduma na kuunganisha kukuza uwezo na mapungufu hayo yaliyotambuliwa.

► Utafiti rahisi unaouliza washiriki kupanga vipaumbele vya kukuza uwezo vilivyotambuliwa kupitia majadiliano unaweza kuwa wa manufaa sana.

HATUA YA 3. KUTAMBUA RASILIMALI ZA KUKUZA UWEZO

Kutambua rasilimali ambazo wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) au washirika wa kundi au sekta wanaweza kutoa (kwa mfano waendeshaji, fedha, maeneo ya matukio).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kuorodhesha ajenda katika mkutano/mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) na kuwaomba wanachama kujadili rasilimali za kusaidia mafunzo.

HATUA YA 4. KUTENGENEZA NA KUTEKELEZA MPANGO WA KUKUZA UWEZO

Ni muhimu kuwezesha mafunzo kulingana na mahitaji na rasilimali zilizopo ili kuongeza athari. Mpango unaoshughulikia mahitaji ya mafunzo unasaidia kuwezesha matumizi bora ya rasilimali.

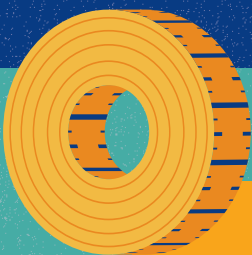
WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kuwezesha kutengenezwa kwa mpango halisi wa mafunzo au warsha kukiwa na mchango wa mashirika ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

► Kutekeleza mpango wa ushirikiano na mashirika ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi.

DOKEZO

Mbinu za kufanyia kazi mbali zinaweza kupunguza gharama zaidi pale ambapo inawezekana.

KIPENGELE HIKI KINAWEZA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Washiriki wa kibinadamu wanaonyesha ongezeko la ufahamu na uwezo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

VIASHIRIA

- Kukuwepo kwa mpango wa kukuza uwezo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ulio na viashiria vilivyo wazi
- # ya washirika wa kibinadamu walioelekezwa katika mwongozo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na jinsi ya kuzuia madhara (kwa mfano, katika miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura, Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) Kifurushi cha Chini cha Huduma (Minimum Service Package /MSP), iliyogawanywa katika aina ya warsha na katika sekta/ulingo)
- # ya mapungufu yaliyotambuliwa ya uwezo yanayoshughulikiwa kupitia mikakati ya kukuza uwezo.

MBINU ZA KUDHIBITISHA

- Mpango wa kukuza uwezo
- Ripoti za kadirio la mahitaji ya mafunzo ya mashirika mbalimbali
- Ripoti za utathmini wa mafunzo au warsha.

HATUA YA 5. KUSAMBAZA HABARI KUHUSU FURSA ZA MAFUNZO NA WARSHA

Kusambaza habari kuhusu matukio yaliyopangwa kupitia Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) au kukuza uwezo unaotolewa na makundi au sekta tofauti, mamlaka za kitaifa na rasilimali za eneo husika (kwa mfano vyuo vikuu).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kushiriki habari kuhusu fursa za mafunzo au warsha kupitia orodha ya barua ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) au majarida ya kila mwezi.

HATUA YA 6. PANGA USIMAMIZI NA UFUATILIAJI MWAFAKA

Mikakati ya kukuza uwezo haiwezi kuwa endelevu bila mafunzo yanayofanywa kazini, kutoa nasaha na usimamizi kwa wanafunzi. Mafunzo ya mara moja hayapendekezwi.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Kutetea mashirika yajumuishie mitazamo ya mafunzo yanayofanywa kazini, kutoa nasaha na usimamizi katika mikakati yote ya kukuza uwezo.

HATUA YA 7. KUTENGENEZA HAZINA YA VIFAA VYA MAFUNZO NA/ AU WAKUFUNZI

Kuunda hifadhi ya pamoja iliyo na bidhaa za mafunzo na orodha ya wakufunzi kama sehemu ya kituo cha rasilimali (Hatua Msingi ya 2).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kuleta pamoja bidhaa za mafunzo na orodha ya majina ya wakufunzi.

► Kuhimiza wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kushiriki bidhaa zao za mafunzo pamoja na wenzao.

HATUA YA 8. (SIYO LAZIMA).

KUTENGENEZA MFUMO MSINGI WA UWEZO WA MASHIRIKA MBALIMBALI WA NAFASI ZA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS)¹

Katika mazingira ya dharura iliyoenea, baadhi ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) zimetengeneza mfumo wa uwezo wa mashirika mbalimbali wa wafanyakazi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika muktadha huo ambao unaorodhesha wasifu wa wafanyakazi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano wafanyakazi wa afya ya jamii, wafanyakazi wa

kijamii, waendeshaji shughuli, madaktari, wasimamizi wa kisa na kadhalika), sifa za chini zaidi zinazohitajika, stadi na ufahamu (uwezo) unaohitajika na vifurushi vya mafunzo vinavyopendekezwa ili kukuza uwezo kama huu.

JUKUMU LA MWENYEKITI MWENZA

► Kupanga warsha pamoja na wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) (ni bora ikiwa

itafanywa na mshauri asiye na upendeleo) ili kujaza mfumo huo wa uwezo kulingana na viwango vya shirika na miongozo ya kitaifa.

► Kutetea mashirika na wafadhili watumie mfumo huo.

KIDOKEZO

Hakikisha kuwa mahitaji haya ni halisi na yanalingana na sheria au sera za kitaifa (kwa mfano sheria za kazi) na kulingana na muktadha wa eneo husika na mamlaka.

MFANO WA 5 WA KISA KUKUZA UWEZO KATI YA WANACHAMA WA KIKUNDI CHA KAZI CHA KIUFUNDI CHA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS TWG) NCHINI AFGHANISTAN

→ Nchini Afghanistan, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinaongozwa na mfanyakazi wa kitaifa ambaye anasimamia kikundi hicho kama jukumu lake la wakati wote linalofadhiliwa.

Ni muhimu sana kuwa mfadhili pia atasaidia Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kwa kufadhili msururu wa mafunzo yanayohusiana na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ya mashirika mbalimbali ambayo yako wazi kwa wanachama na watendaji wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na washirika kutoka makundi au sekta. Ili kuwezesha mafunzo haya, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kilitengeneza mpango wa kukuza uwezo wa mashirika mbalimbali kulingana na kadirio la mahitaji ya mafunzo ya mashirika mbalimbali na shughuli ya kuweka vipaumbele. Mada zinazotambuliwa katika kadirio la mahitaji zilijumuishwa katika pendekezo la ufadhili lililofana katika mwaka wa 2019. Baadaye, msururu wa mafunzo ya ana kwa ana yalifanyika katika mwaka wa 2020 na 2021, yaliyokuwa wazi kwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na mashirika mengine. Mada zilijumuisha stadi za maisha kwa watoto na wanarika, ushauri msingi na endelevu kwa watu wazima, Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (IASC MHPSS), Makadirio ya Afya ya Akili na Usaidizi

wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), Ufuatiliaji na Utathmini wa programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), utoaji rufaa wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na mazoea ya ukuaji wa awali wa utotoni na utunzi wa afya ya akili kwa watunzaji wa watoto wachanga. Mafunzo na warsha yaliwezesha na mashirika yaliyo na utaalumu katika mada iliyotambuliwa na kupitia kupelekwa kwa wataalamu wa programu ya Dutch Surge Support (DSS) ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Mradi huu pia ulijumuisha mafunzo ya pamoja ya vikundi katika mashirika, ambapo mashirika (ikijumuisha Idara ya Afya ya Akili ya Wizara ya Afya) yanatembelea miradi ya mwanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na wanachama wenyewe kubadilishana ufahamu kikamilifu kila ziara. Ziara hizi zilipangwa katika, na ripoti kutolewa, katika mikutano ya kila mwezi ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. Ziara hizi husaidia jukumu la usimamizi wa Idara ya Afya ya Akili na kusaidia mashirika kujumuika katika mikakati mipana zaidi kama vile Mkakati wa Kitaifa wa Afya ya Akili na "Mkakati wa kusaidia Wanawake, Watoto, Watu wenye Ulemavu na Wafadini kutoka kwa Mgororo".

¹ Jukwaa la Shirika la Afya Duniani (WHO)-Mfuko wa Watoto Kimataifa (UNICEF) la Kuhakikisha Uboru katika Msaada wa Kisaikolojia (Ensuring Quality in Psychological Support/EQUIP) linaweza kuwa zana muhimu katika maendeleo ya wafanyakazi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Jukwaa hili linajumuisha zana za kukadiria uwezo, mwongozo na rasilimali kwa wakufunzi, moduli za masomo kupitia mtandao, mwongozo wa utekelezaji na vipengele vingine. <https://equipcompetency.org/en-gb>

Rasilimali Kwa nyenzo za ziada za kusaidia utekelezaji wa hatua hii ya msingi, tafadhali angalia Kiambatisho cha 14.

Hatua ya Msingi ya 5

UFUATILIAJI NA UTATHMINI

KWA NINI KAZI HII NI MUHIMU?

Ulingo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) unaendelea

kukua kwa kasi, huku shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zikiwa sehemu ya miitikio mingi ya kibinadamu.

Hata hivyo, mara nyingi kuna utofauti mkubwa katika ubora na uthabiti wa shughuli hizi. Isitoshe, mashirika mengi yanapata ugumu wa kuratibu kazi yao na hii inaweza kusababisha ugumu wa kuonyesha dhamana ya shughuli za Afya

ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kuhakikisha uwajibikaji kwa watu walioathirika. Ufuatiliaji na utathmini ni sehemu ya mazoea mazuri ya kibinadamu na inashughulikia maswala haya kwa kuonyesha athari ya pamoja na kuhamasisha ubora ulioimarishwa. Hivyo, jukumu muhimu la Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) ni kuhakikisha Ufuatiliaji na Utathmini wa shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na mwitikio kwa ujumla.

Mfumo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) wa Kawaida wa Ufuatiliaji na Utathmini kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura

Mfumo wa Ufuatiliaji na Utathmini (M&E) katika kuprogramu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) unapaswa kutengenezwa kama sehemu ya muundo wa mwanzo wa programu.

Ambapo Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inajumuishwa katika shughuli zilizoko za programu, mipango ya Ufuatiliaji na Utathmini (M&E) inapaswa kusasishwa ili kujumuisha vipengele vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Mfumo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) wa Kawaida wa Ufuatiliaji na Utathmini kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Pamoja na mbinu za kudhibitisha (Toleo la 2.0) ni rasilimali muhimu ambayo inaweza kuongoza mashirika binafsi katika Ufuatiliaji na Utathmini (M&E) wa programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ikijumuisha kuchagua malengo yaliyokubaliwa, matokeo, viashiria na mbinu za kudhibitisha (MoV). Pia inaweza kutumika katika kiwango cha mashirika mbalimbali

kati ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) wanaotoa aina sawa za programu. Kwa kufanya Ufuatiliaji na Utathmini ulio bora, wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC) wanaweza kuchangia katika ushahidi halisi wa duniani kuhusu mbinu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika miktadha tofauti huku pia wakianzisha mbinu za kujulisha na kusikiliza jamii zilizoathirika, kushughulikia maoni yao na kuchukua hatua za kurekebisha ili watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wasalie kuwa wanaowajibika kwa watu walioathirika wanaonua kuwasaidia.

Shirika la Afya Duniani (WHO) /Sean Hawkey

NI NINI INAWEZEKANA HATUA?

HATUA YA 1.

MASHIRIKA YA KUELEKEZA KUHUSU MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI (M&E) WA KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Warsha elekezi zinazofadhiliwa kwa pamoja au zilizopangwa kuhusu Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) unaweza kusaidia mashirika katika kubuni mipango ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) na kukuza mbinu ya pamoja ya kutathmini majibu.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Wakili na wafadhili na wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kwa ajili ya ufadhili wa warsha za mwelekeo wa mashirika.

KIDOKEZO

Wawezeshaji wa warsha wanaweza kupatikana kutoka kwenye taratibu za usaidizi wa upasuaji, ikiwa kuna utaalum mdogo wa ndani ya nchi.

HATUA YA 2. SAWAZISHA NA UTEKELEZE MBINU ZA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Mbinu za Kuweka Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) kwenye maeneo sawa ya kazi (k.m. huduma za usimamizi wa kesi, vilabu vya watoto, afya ya akili katika huduma ya msingi) vinaweza kuboresha ubora, kusaidia ushirikiano na kujenga ushahidi.

KIDOKEZO

Hakikisha unashirikiana na watu walioathiriwa (kwa mfano watu wanaoishi na ulemavu, watu wanaoishi na hali ya afya ya akili) katika kuandaa mbinu za Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) ili kuhakikisha kuwa zinafaa kitamaduni, zinajumuisha na zinaweza kufikiwa.

JUKUMU LA MWENYEKITI MWENZA

Kuwezesha mchakato wa kuandaa mbinu zilizokubaliwa za Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) miongoni mwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG), inapowezekana.

KIDOKEZO

Hii inaweza kutokea katika warsha ya kila mwaka wa siku moja au wakati wa mikutano ya kawaida ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) chini ya mandhari ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E).

► Kwa sababu wahasika wana mahitaji tofauti ya kuripoti, utetezi wa kuoanisha mahitaji ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) na wafadhili pia ni muhimu.

KIPENGELE HIKI KINAWEZEA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Ufuatiliaji na tathmini iliyoboreshwa ya utayarishaji wa programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

VIASHIRIA

- asilimia ya watu walioathiriwa wanaoripoti ushiriki hai katika ufuatiliaji na tathmini (M&E) ya utayarishaji wa programu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- asilimia ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) wanaoripoti Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) ya programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

NJIA ZA UTHIBITISHAJI

- Tathmini shirikishi
- Utafiti au mahojiano ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- Mapitio ya kila mwaka na masahihisho ya mpango kazi na mkakati wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG), kwa kuzingatia data ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) na maoni kutoka kwa watu walioathirika
- Ripoti ya mapitio ya warsha ya mpango kazi.

HATUA YA 3.

TAMBUA VIASHIRIO VYA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS) NA NJIA ZA UHAKIKI (MOV) KWA KILA SEKTA

Kutengeneza orodha ya aina hii kunaweza kusaidia sekta kujumuisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika upangaji wa majibu na hatimaye katika shughuli zao za kukabiliana.

WAZIBU WA WENYEVITI WENZA

► Shirikiana na sehemu kuu za kisekta ili kutambua viashirio 2-3 vilivyopendekezwa na Njia za Uhakiki (MoVs) kwa kila sekta.

► Kusaidia pointi kuu ili kutetea sekta ili kuunganisha viashirio hivi katika mipango ya kukabiliana.

KIDOKEZO

Hatua hii inapaswa kutokea wakati wa Kompyuta ya utendaji wa juu (HPC) au upangaji wa mwikio wa mara kwa mara ili viashiria viweze kujumuishwa katika mapendekezo ya ufadhili na mipango mkakati.

HATUA YA 4.

SHIRIKI HABARI JUU YA MASOMO ULIYOJIFUNZA

Kushiriki taarifa ni muhimu katika kuinua ubora wa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kukuza uwajibikaji kwa watu walioathirika.

WAZIBU WA WENYEVITI WENZA

Wezesha ushiriki wa mara kwa mara wa taarifa za Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) wakati wa mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

HATUA YA 5.

TUMIA UFUATILIAJI NA TATHMINI KUBORESHA UPANGAJI PROGRAMU¹

Data ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E) iliyokusanywa inapaswa kutumika kufahamisha na kuboresha mwikio na kuwawajibisha wahusika wa masuala ya kibinadamu. Vikundi vya Kazi vya Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) vitumike kama vikao vya uwazi kujadili data na kubainisha masuluhisho ya

kuimarisha huduma, kujaza mapengo na kushughulikia masuala yaliyoainishwa na watu walioathirika.

WAZIBU WA WENYEVITI WENZA

Wezesha vikao maalum vya mikutano vya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) au warsha zinazolenga kuboresha huduma kwa kuzingatia data ya Ufuatiliaji na Tathmini (M&E).

KIDOKEZO

Warsha zinaweza kupangwa karibu na maeneo muhimu ya kazi.

Uchunguzi-kifani 6 warsha za wakala mbalimbali kuhusu Ufuatiliaji na Tathmini ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Warsha elekezi za mashirika baina ya mashirika kuhusu Mfumo wa Pamoja wa Ufuatiliaji na Tathmini wa

Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC M&E) zimefanyika Afghanistan, Karibiani, Cox's Bazar nchini Bangladesh, Iraki, Sri Lanka, Syria, Uturuki na Ukreni.

Warsha hizo zimewapa mashirika fursa ya kujifunza kuhusu mfumo huo na muhimu zaidi kutumia malengo na matokeo yake na zana zinazofaa za kukusanya data kwa miradi yao inayoendelea na kuzitumia kwa muundo wa programu za siku zijazo. Baadhi ya warsha pia zimejumuisha vipindi vinavyozingatia urekebishaji wa vipengele vya mfumo (kwa mfano malengo, matokeo, viashirio) kwa muktadha wa ndani na kuishiriki

katika sekta au vikundi. Kwa mfano, mwaka wa 2016 Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) cha Sudan Kusini kilitengeneza viashirio vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kuvishiriki na makundi ya kipaumbele, ikiwa ni pamoja na afya, ulinzi (ikiwa ni pamoja na Maeneo ya Uwajibikaji (AoRs), uratibu wa kambi na usimamizi wa kambi na lishe. Viashirio hivi hatimaye vilitumiwa kama sehemu ya Mpango wa Mwikio wa Kibinadamu kwa mwaka huo na vilirekebishwa na kutumika zaidi katika mizunguko ya programu iliyofuata.

¹ Kwa maelezo zaidi kuhusu uwajibikaji kwa watu walioathirika, tafadhali tazama: KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC). Uwajibikaji kwa Watu Walioathirika (Accountability to Affected Populations /AAP): Muhtasari mfupi.

https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_aap_psea_2_pager_for_hc.pdf

Rasilimali Kwa nyenzo za ziada za kusaidia utekelezaji wa hatua hii ya msingi, tafadhali angalia Kiambatisho cha 14.

Hatua ya Msingi ya 6

KUKUZA UENDELEWU WA MUDA MREFU

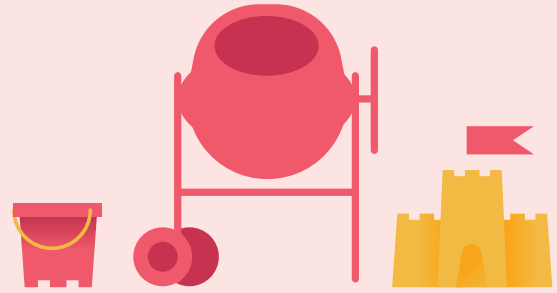
KWA NINI KAZI HII NI MUHIMU?

Licha ya changamoto, kuibuka kwa kibinadamu pia kunatoa fursa muhimu za kujiboresha zaidi.¹

Dharura nyingi huvutia umakini kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), mara nyingi kwa mara ya kwanza katika maeneo yaliyoathirika, kupitia utangazaji wa vyombo vya habari, uhamasishaji wa watunga sera na maslahi ya wafadhili. Kwa hivyo, hatua zinazochukuliwa wakati wa majibu ya haraka na ya kati kwa dharura zinaweza kusaidia au kupunguza uwezekano wa kuunda mifumo endelevu na ya kudumu. Kwa hiyo, jambo kuu la kuzingatia kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC), na matokeo ya uratibu bora wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ni uendelevu wa muda mrefu. Hata hivyo, wakati wa migogoro, ufumbuzi wa haraka na wa kisayansi unaweza kuonekana kama chaguo pekee, hata kama si endelevu kwa muda mrefu. Hata katika mazingira ambapo

uongozi thabiti, ushirikiano au usaidizi upo, kupata ahadi za muda mrefu kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) baada ya awamu ya dharura kunaweza kuwa changamoto. Bado, katika mpangilio wowote, uendelevu unaweza kuimarishwa unapotambuliwa kama msingi wa mbinu, tangu mwanzo, na kuzingatwa kote.

UCHUNGUZI KIFANI 7 KUJENGA MIFUMO ENDELEU YA AFYA YA AKILI: MIAKA 15 YA MAENDELEO

Mnamo 2004, Sri Lanka iliharibiwa na maafa mabaya zaidi ya asili kuwahi kurekodiwa katika historia ya nchi hiyo. Kabla ya sunami, nchi hiyo ilikuwa imevumilia miongo mitatu ya vita vya wenyewe kwa wenyewe.

Afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii haujapewa kipaumbele nchini, lakini baada ya sunami umakini mkubwa wa kimataifa ulisababisha utitiri wa rasilimali na watendaji wanaozingatia Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Hata hivyo, uwezo wao ulitofautiana na shughuli wakati fulani hazikuwa na tija na wakati fulani zingeweza kuwa na madhara. Mkuu wa nchi wa Sri Lanka alitambua

changamoto, na umuhimu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), mapema, na kuanzisha kikosi kazi cha rais kuratibu majibu. Tangu awali, wadau pia walichukua mtazamo wa muda mrefu. Wizara ya Afya na Shirika la Afya Duniani (WHO) zilishirikiana na Chuo cha Madaktari wa Saikolojia ya Sri Lanka na wataalamu wa afya ya akili wanaohusika ili kuandaa Sera ya Kitaifa ya Afya ya Akili ya miaka 10 (2005-2015), ambayo iliidhinishwa miezi 10 tu baada ya tsunami na kutumika kama mwongozo wa kuratibu. Sera hiyo ilisisitiza mifumo na huduma za kijamii na pia iliweka mkazo kwa uongozi wa kitaifa na wataalamu wa mitaa. Baada ya muda, washikadau wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) walifanya kazi pamoja ili kuhakikisha kwamba hatua za kukabiliana mara moja pia zilisaidia kwa ufanisi wa kurekebisha mfumo wa afya ya akili. Mwaka 2008, kwa kuzingatia sera ya taifa ya afya ya akili, Baraza la Taifa la Ushauri wa Afya ya Akili (National Mental Health Advisory Council /NMHAC), lililoongozwa na Katibu wa Wizara ya Afya na Ustawi wa Jamii na kujumuisha wawakilishi kutoka wizara nyingine husika, mashirika ya kitaaluma, mashirika ya Umoja wa Mataifa (UN), Mashirika Yasiyo ya Kiserikali (NGOs) na

watumiaji wa huduma na walezi. mashirika, iliundwa ili kusimamia utekelezaji wa sera ya afya ya akili. Mnamo 2015, marekebisho ya sera yalianza na mnamo 2020 sera ya mwisho ilikamilishwa. Kufikia 2021, idadi ya wilaya zilizo na vitengo vya wagonjwa wa papo hapo katika hospitali kuu ilikuwa imeongezeka kutoka 10 mnamo 2005 hadi 25. Kliniki za kuwafikia watu sasa zipo katika takriban vitengo vyote vya afya nchini, vinavyowakilisha jumla ya kliniki 291 zinazotoa huduma za afya ya akili katika jamii. Kwa kuzingatia mafanikio haya, Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) pia ilijumuishwa hivi karibuni katika "Mpango wa Maandalizi ya Kimkakati na Kukabiliana na COVID-19 wa Sri Lanka 2021".

¹ Kwa majadiliano ya kina na mifano ya kesi ya kurejesha mifumo bora ya afya ya akili katika dharura, tafadhali tazama:

SHIRIKA LA AFYA DUNIANI (WHO) (2014). Kujenga wakati uliopita bora: utunzaji endelevu wa afya ya akili baada ya dharura.

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85377/9789241564571_eng.pdf?sequence=1

HATUA YA 1.

TAMBUA NA UJENGE RASILIMALI NA UWEZO WA NDANI

Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinapaswa kufanya kazi ili kuunganisha shughuli za kikundi na mifumo ya ndani, rasilimali na uwezo. Pale ambapo mifumo au huduma mpya zimeanzishwa na watendaji wa kimataifa, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kinaweza kutumika kama jukwaa la kujadili masuala kuhusu uendelevu wao na kupanga kwa ajili ya mpito na makabidhiano kuanzia mapema sana.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Tetea na wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) ili kuhakikisha kwamba upangaji programu unajenga uwezo wa ndani, inasaidia kujisaidia na kuimarisha rasilimali za ndani.

► Pale ambapo wahusika wa kimataifa wanahusika, anzisha majadiliano ya mara kwa mara ya ujanibishaji, ikijumuisha kupanga mabadiliko na makabidhiano kuanzia mapema.

► Iwapo Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) inaongozwa na mwakilishi wa wakala wa kimataifa, tambua mwenza wa ndani kama mwenyekiti mwenza, haswa mapema wakati wa dharura.

KIDOKEZO

Tumia mbinu ya "kivuli" katika mazingira ambapo waigizaji wa kimataifa wanaongoza pamoja na watendaji wa ndani wanasita kuwa wenyeviti ili kujenga uwezo.

HATUA YA 2.

SAMBAMBA NA SERA AU MIPANGO YA KITAIFA

Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) zinapaswa kuoanisha kazi zao na sera au mipango husika ya kitaifa (kwa mfano afya ya akili, elimu, ustawi wa jamii). Katika baadhi ya matukio, wanaweza pia kusaidia maendeleo au uimarishaji wa hizi ambapo hazipo au zimepitwa na wakati. Ambapo hili haliwezekani, kukuza viwango vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kulingana na makubaliano vinaweza kuwa njia mbadala (kwa mfano angalia Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii Kitita cha Chini cha Huduma (MHPSS MSP).

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Orodhesha upatanishi na sera na mipango ya kitaifa kama ajenda ya kawaida na ufuatilie fursa za kusaidia uimarishaji wa sera hizi.

► Pale ambapo mipango haipo, washirikishe washikadau kusaidia maendeleo yao, au uundaji wa viwango vya chini vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

NI NINI

INAWEZEKANA HATUA?

HATUA YA 3.

PANGA KWA AJILI YA UENDELEU WA MUDA MREFU

Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) zinapaswa kulenga kutengeneza mifumo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ambayo inatataua mahitaji mapana, kutoka kwa jamii hadi ngazi ya elimu ya juu. Baada ya muda mrefu, hii inaweza kujumuisha msaada kwa mafunzo ya kabla ya huduma na shughuli zingine za maendeleo. Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) inaweza kuchukua jukumu muhimu katika kutetea kwa pamoja rasilimali ili kusaidia ujenzi wa mfumo endelevu, badala ya miradi ya muda

mfupi.

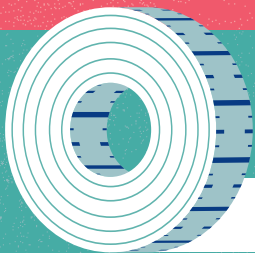
WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Wezesha mapitio ya mara kwa mara ya uendelevu wa huduma miongoni mwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) (angalia Kiambatisho 13 orodha ya uendelevu).

► Anzisha kikundi kazi kidogo ili kujikita katika uhamasishaji endelevu wa rasilimali.

KIDOKEZO

Shughulikia kuleta pamoja wahusika wa dharura na maendeleo na wafadhili ili kusaidia uendelevu. Shughuli za ukabilianaji zinaweza kuonyesha uthibitisho wa dhana ya kutetea ufadhili wa muda mrefu na msaada.

KIPENGELE HIKI KINAWEZEA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) husababisha mifumo na huduma endelevu.

VIASHIRIA

- asilimia inalenga jamii ambapo watu wa eneo hilo wanaripoti kuwa wanasaidiwa kikamilifu kubuni, kupanga na kutekeleza shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wenyewe
- Tathmini ya uendelevu wa mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- Mapitio ya mara kwa mara ya ujanibishaji, mpito na makabidhiano (ambapo wahusika wa kimataifa wanahusika).

NJIA ZA

UTHIBITISHAJI

- Tathmini shirikishi
- Orodha ya uendelevu (tazama Kiambatisho 13)
- Tathmini ya ujanibishaji¹

¹ Zana za ufuatiliaji na kutathmini maendeleo katika ujanibishaji wa ukabilianaji zinaongezeka katika upatikanaji. Kwa mfano, tazama: KARIBU (2021). Mfumo wa kipimo cha utendaji wa ujanibishaji. <https://reliefweb.int/report/world/localisation-performance-measurement-framework>

HATUA YA 4.

TETEA USHIRIKISHWAJI WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS) KATIKA MIFUMO YA KITAIFA YA UFADHILI

Kutetea vipengele vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya mifumo ya kitaifa ya ufadhili, kama vile ufadhili wa afya (kwa

mfano ikijumuisha huduma za afya ya akili kama sehemu ya kifurushi cha kitaifa cha huduma za afya) ni muhimu kwa ufadhili wa muda mrefu.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Shiriki au unga mkono utetezi pamoja na wadau wakuu (mfano. wizara za afya, fedha, huduma za jamii, elimu, ukabilianaji wa dharura).¹

► Zingatia kuandaa warsha juu ya kesi za uwekezaji katika huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).²

HATUA YA 5.

KUKUZA HUDUMA NA USAIDIZI KWA WAFANYAKAZI NA WATU WANAOJITOLEA

Kukuza afya ya akili na ustawi wa wafanyakazi na watu wanaojitolea ni muhimu kwa uendeleu. Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWGs) vinaweza kukuza usaidizi wa kujitegemea na wa shirika kwa wafanyakazi na watu wa kujitolea ndani ya kila shirika.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Kuwezesha kujitunza ndani ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) (kwa mfano chemba, majadiliano juu ya kujitunza).

► Anzisha kikundi kidogo ili kutambua na kukuza mikakati ya utunzaji wa wafanyakazi.

KIDOKEZO

Kuwa na bidii kuhusu tarehe ya mwisho na maombi ya muda kwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) ili kupunguza uchovu wa tarehe ya mwisho, na kujiandaa kwa vipindi vikali vya kazi.

UCHUNGUZI KIFANI 8 KUJENGA MIFUMO ENDELEU YA AFYA YA AKILI NCHINI LEBANON WAKATI NA BAADA YA MAJANGA YA KIBINADAMU³

Lebanon imepitia historia ndefu ya machafuko ya kisiasa na migogoro. Pia ni makazi ya jamii kadhaa kubwa za wakimbizi wanaokimbia matatizo katika nchi jirani. Wakati hali ya dharura ya sasa ikiendelea nchini Syria, Lebanon imepokea wimbi kubwa la watu waliokimbia makazi yao, na kuacha mifumo na huduma nyingi zikizidiwa, ikiwa ni pamoja na mfumo wa afya ya akili

ambao bado haujafadhiliwa. Katika kukabiliana na hali hiyo, Wizara ya Afya ya Umma (Ministry of Public Health /MoPH) ilishirikiana na wadau wengi, ikiwa ni pamoja na Shirika la Afya Duniani (WHO), Mfuko wa Kimataifa wa Watoto (UNICEF) na Jeshi la Kimataifa la Madaktari, kuzindua Mpango wa Taifa wa Afya ya Akili (National Mental Health Programme / NHMP), ushirikiano unaolenga mageuzi ya kitaifa ya afya ya akili na kujenga mifumo endelevu ya kukabiliana na changamoto zinazoletwa na dharura ya sasa na zaidi. Mnamo 2015, kwa sababu ya Mpango wa Taifa wa Afya ya Akili (NMHP) na kupitia mchakato unaojumuisha wadau wakuu nchini, Mkakati wa Afya ya Akili na Matumizi ya Dawa kwa Lebanon 2015–2020 uliundwa. Mkakati huu elekezi ulikuwa muhimu katika kuhakikisha kuwa programu na huduma zinalingishwa tangu awali, na kuchangia katika maono ya muda mrefu ambayo yalihakikisha ufikiaji wa watu wote, ikijumuisha wakimbizi, na kusisitiza mabadiliko katika mwelekeo kuelekea muundo wa msingi wa jamii. Zaidi ya hayo, Mpango wa Taifa wa Afya ya Akili (NMHP) ilianzisha Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG), kikiongozwa na Wizara ya

Afya ya Umma (MoPH), Shirika la Afya Duniani (WHO), Mfuko wa Kimataifa wa Watoto (UNICEF), ili kuratibu mwendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa wakimbizi wa Syria na migogoro mingine. Kikundi sasa kinajumuisha zaidi ya washirika 60 wanaoitikia na inalenga kuoanisha mwendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), kwa kuzingatia uendeleu. Ili kufanya hivi, Mpango wa Taifa wa Afya ya Akili (NMHP) inaanzisha mpango wa utekelezaji wa kila mwaka wa kutatua changamoto kuu. Kwa mfano, katika mwaka 2016, uimarishaji wa mifumo ya rufaa ya kitaifa na kisekta ulipewa kipaumbele na kusababisha kuanzishwa kwa uhusiano thabiti kati ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ulinzi, makazi na washirika wengine wa sekta. Kikosi Kazi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) pia kimekuwa na jukumu muhimu katika kuratibu ukabilianaji wa janga la COVID-19 na dharura iliyosababishwa na mlipuko katika bandari ya Beirut mwaka 2020.

¹ Kwa mwongozo zaidi juu ya kutetea ufadhili wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na wizara, tafadhali tazama: Mtandao wa Kimataifa wa Ukabilianaji wa Afya ya Akili (2021). Kuonyesha Kesi ya Uwekezaji wa Afya ya Akili kwa Mawaziri wa Fedha Mwongozo kwa Wanaharakati na Watetezi. https://unitedgmbh.org/sites/default/files/2021-04/How%20To%20Guide_%20Urging%20Ministries%20to%20Invest%20in%20Mental%20Health.pdf

² Kwa mwongozo zaidi kuhusu kesi za kitaifa za uwekezaji katika afya ya akili, tafadhali tazama: Shirika la Afya Duniani (WHO) (2021). Kesi za uwekezaji wa afya ya akili: dokezo la mwongozo. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240019386>

³ Imechukuliwa kutoka: Mtandao wa Ubanifu wa Afya ya Akili (MHIN). Mgogoro wa kibinadamu na mageuzi ya afya ya akili nchini Lebanon. https://www.mhinnovation.net/innovations/humanitarian-crisis-and-mental-health-reform-lebanon?qt-content_innovation=0#qt-content_innovation

Hatua ya Msingi ya 7

**AFYA YA AKILI NA USAIDIZI
WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII
(MHPSS) UTETEZI**

Shirika la Afya Duniani (WHO) / Hayley Goldbach

KWA NINI UTENDAJI HUU NI MUHIMU?

Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) unahusu

vitendo na ujumbe unaokusudiwa kushawishi watoa maamuzi, wafadhili na wadau wengine kuzingatia na kuyapa kipaumbele mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ya watu walioathirika.

Uhamasishaji pia uko ndani ya wigo mpana wa utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na unaweza kujumuisha juhudi za kuongeza ujuzi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ikijumuisha afya ya akili na athari za kisaikolojia za dharura, kupunguza unyanyapaa na kuongeza ufahamu wa njia bora (na pia zinazodhuru) za kukabiliana na hali hiyo.

Utetezi ni jukumu muhimu la Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG). Hata hivyo, mbinu halisi na asili ya shughuli hizi zinaweza kutofautiana

katika mipangilio, kulingana na muktadha wa kiutamaduni, kongamano, matokeo yaliyokusudiwa na masuala yaliyotathminiwa na kupewa kipaumbele. Katika baadhi ya mipangilio, wadau wakuu na watoa maamuzi wanaweza kuchukua hatua au misimamo inayopunguza uwezo wa kujihusisha na utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanaweza kujikuta katika hali ngumu na zenye changamoto, wakihoji jinsi ya kukabiliana. Jambo kuu la kuzingatia ni kushughulikia utetezi wote wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa kuzingatia kanuni za kibinadamu.

Idadi ya zana na vifurushi vimetengenezwa ambavyo ni muhimu kwa utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ikijumuisha kwa mada mahususi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na maeneo ya kazi.

NI HATUA GANI ZINAZOWEZEKANA?

HATUA YA 1.

TATHMINI NA KUWEKA KIPAUMBELE MAHITAJI YA UTETEZI

Masuala muhimu ya utetezi yanapaswa kupewa kipaumbele kulingana na mahitaji na changamoto za ndani.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Wezesha uundaji wa mpango wa utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

► Orodhesha mahitaji ya utetezi kama kipengele cha kawaida katika ajenda za mkutano za Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

KIDOKEZO

Kwa kutumia tathmini za mahitaji, tambua vipaumbele vya utetezi au kukuza ufahamu.

HATUA YA 2.

UNDA NA WASILISHA UJUMBE MUHIMU WA UTETEZI WA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII (MHPSS)¹

Kuwa na mpango uliokubaliwa na seti ya pamoja ya ujumbe huhakikisha uthabiti, husaidia washirika na huongeza ushirikiano. Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) zinaweza kujumuisha shughuli za utetezi kama vitu vilivyowekwa kwenye bajeti katika mipango yao za kazi.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Wezesha uundaji wa ujumbe muhimu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

► Tetea Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mikutano mikubwa ya uratibu (kwa mfano mikutano ya makundi ya mashirika/Eneo la Uwajibikaji), mikutano ya Baraza la Kimataifa la Usafiri Safi (ICCT) na wadau husika.

KIDOKEZO

Tafuta viongozi na mabingwa wa eneo lako (ambao wanaweza kuwa wataalamu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au wasiwe ili kuwasilisha vyema ujumbe uliochaguliwa.

HATUA YA 3.

SAMBAZA TAARIFA KUHUSU HUDUMA ZA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Utengenezaji na usambazaji wa nyenzo za habari, elimu na mawasiliano (IEC), ikijumuisha taarifa zinazohusiana na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), zinaweza kuratibiwa ndani ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG). Nyenzo zinapaswa kuwa sawa na muktadha na idadi ya watu walioathirika, na zinapaswa kuzingatia utamaduni, kusoma na kuandika na ufikiaji wa teknolojia.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

Wezesha usambazaji wa nyenzo za habari, elimu na mawasiliano (IEC), kulingana na mpango wa utetezi wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

KIDOKEZO

Redio, mchezo wa kuigiza, majadiliano ya mezani, majarida na miundo mingine inaweza kuwa muhimu kwa shughuli za kukuza ufahamu na inaweza kuongeza ufikiaji.

KIPENGELE HIKI KINAWENZA KUPIMWAJE?

MATOKEO

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inatambuliwa kama kipaumbele mtambuka kwa hatua.

VIASHIRIA

- # Shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) za kuongeza ufahamu zimekamilika
- Seti iliyorekebisha ya ujumbe muhimu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imetengenezwa
- # na aina za mipango muhimu ya mwitikio wa kukabiliana, mikakati (kwa mfano mipango ya kitaifa, Mipango ya Kukabiliana ya Kibinadamu, mikakati ya sekta mbalimbali) au wito wa ufadhili unaojumuisha marejeleo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

NJIA ZA

UTHIBITISHAJI

- Ripoti za matukio
- Tafiti za kabla na baada kuhusu maarifa, mitazamo na maoni ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
- Uchambuzi wa kila mwaka wa wito wa mapendekezo, bajeti na mipango ya miiitiko ya kukabiliana (km wakati wa mizunguko ya Mahitaji ya kibinadamu kwa ujumla (HNO) na Mipango ya kukabiliana na misaada ya kibinadamu (HRP); angalia Kiambatisho 12).

¹ Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa IASC kwenye Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (2011). Kifurushi cha Utetezi: Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mazingira ya Dharura. Mwaka 2011. <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/1304936629-UNICEF-Advocacy-april29-English.pdf>

HATUA YA 4.

FANYA VIPINDI VYA MUHTASARI VYA AFYA YA AKILI NA USAIDIZI WA KISAIKOLOJIA NA KIJAMII

Vipindi vya muhtasari wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) vinaweza kushawishi watendaji tofauti wa kibinadamu kutambua thamani ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Vilevile, kuwaeleza kwa muhtasari washirika kuhusu mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) yanayotokana na dharura, ukabilianaji, na mapungufu na changamoto zinazoweza kuwa muhimu katika kuongeza msaada.

WAJIBU WA WENYEVITI WENZA

► Uganisha na wafadhili na wadau wakuu ili kuratibu muhtasari wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

► Ratibu vikao elekezi na mashirika au sekta zinazovutiwa (tazama Kiambatisho cha 14).

KIDOKEZO

Kutengeneza muhtasari wenye ujumbe muhimu inaweza kuwa njia muhimu ya usambazaji.

HATUA YA 5.

SAIDIA UTETEZI WA MADA MAHUSUSI AU UHAMASISHAJI

Vikundi vya Kazi cha Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) pia zinaweza kusaidia utetezi na uhamasishaji wa mada husika kupitia shughuli za pamoja, kampeni au vikao na kwa ushirikiano na vikundi vya jamii vilivyopo na wadau wengine.

JUKUMU LA WENYEVITI WENZA

► Wezesha utambuzi wa masuala muhimu ya utetezi miongoni mwa wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).

► Saidia mipango ya shughuli za utetezi kupitia mpango kazi wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).

KIDOKEZO

Tumia matukio ya kimataifa, kama vile Siku ya Afya ya Akili Duniani (Oktoba 10), kwa shughuli za pamoja. Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) inaweza kusaidia uratibu wa shughuli hizi.

MFANO KIFANI WA 9 KUKUZA UELEWA KATIKA NCHI ZA VISIWA VYA KARIBEA

➔ Mwaka 2017, nchi nyingi za Visiwa vya Karibea ziliathiriwa sana na Vimbunga vya Aina ya 5 vya Irma na Maria. Matukio haya hayakuwa ya kipekee kabisa lakini yaliwakilisha hatari za asili za mara kwa mara ambazo nchi nyingi za Karibea hukabiliana nazo.

Wakati wa ukabilianaji wa dharura, mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) mara nyingi hayakutimizwa, ingawa baadhi ya nchi zilikuwa na mipango ya kukabiliana na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Tatizo lilikuwa kwamba, ingawa mipango ilikuwa ya kina na iliyojengwa ipasavyo, utekelezaji wake ulipunguzwa na ukosefu wa uelewa na ujuzi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), ukosefu wa vipaumbele na ukosefu wa rasilimali na uwezo wa msingi. Ili kutatua masuala

haya, Benki ya Maendeleo ya Karibea (Caribbean Development Bank /CDB) na Shirika la Afya la Amerika Pana (Pan American Health Organization /PAHO) zilishirikiana kutekeleza mradi wenye malengo manne: 1) kujenga uwezo; 2) mawasiliano na kukuza ufahamu; 3) ufuatiliaji na tathmini; na 4) uundaji wa mipango halisi katika nchi mahususi, ikijumuisha taratibu za kawaida za uendeshaji (SOPs) za kufanya maamuzi katika kukabiliana na dharura.

Lengo kuu la mawasiliano na kukuza ufahamu lilikuwa kushughulikia athari za unyanyapaa wa afya ya akili na majukumu ya kiutamaduni kati ya jamii za Karibea. Ili kutatua masuala haya, wahusika walitekeleza kampeni ya kuongeza uelewa juu ya masuala ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya jamii zinazoathiriwa mara kwa mara na vimbunga, ikiwa ni pamoja na jamii nyingi za visiwa vya vijijini, ambapo majibu ya dharura yanategemea sana usaidizi wa jamii na watendaji wa ndani.

Kulingana na kanuni ya "upendo mmoja, familia moja" ya tamaduni nyingi za Karibea, kampeni ya uhamasishaji na kauli mbiu, "Imara Pamoja", iliundwa ili kusambaza habari juu ya kukabiliana vyema na kupunguza unyanyapaa kwa wanaotafuta msaada. Kampeni hii ilijumuisha matangazo ya utumishi wa umma, jumbe za radio na mitandao ya kijamii na shuhuda na vichekesho vilivyoonyeshwa vinavyoonyesha jinsi ya kutoa msaada wa msingi wa kisaikolojia, kama vile huduma ya kwanza ya kisaikolojia (PFA), kwa marafiki, wanafamilia na majirani.

Novemba 2021, mawaziri na mamlaka ya serikali ya kitaifa kutoka eneo la Amerika walipitisha azimio kuhusu utekelezaji wa Mfumo wa Sendai wa Kupunguza Hatari za Maafa (2015–2030). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ilijumuishwa katika azimio hilo katika aya ya 24: "Kukuza afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii kwa kuimarisha ukabilianaji wa kisaikolojia na mifumo ya msaada katika kupunguza hatari ya maafa na mipango ya uokoaji."

Shirika la Afya Duniani (WHO) / Lyndsey Mackenzie

Shirika la Afya Duniani (WHO) / Blink Media - Nana Kofi Acquah

Shirika la Afya Duniani (WHO) / Lyndsey Mackenzie

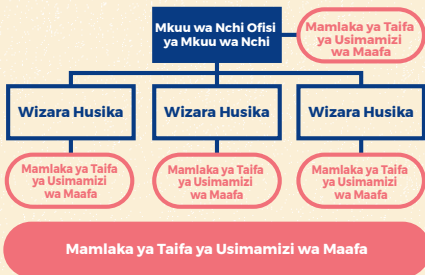

VIAMBATISHO

Mbinu za uratibu za kitaifa

Katika mazingira mengi, nchi zilizo na miundo, sera na mifumo iliyokuwapo awali na iliyotayarishwa huongoza uratibu wa mwingi wa kukabiliana kwa dharura, na watendaji wa nje na mifumo mingine, kama vile mfumo wa makundi, unaweza kufanya kazi kidogo. Nchi nyingi kati ya hizi pia zimeanza kusisitiza kujiandaa na kupunguza hatari ya maafa (DRR), kuanzisha miundo ya uratibu kabla ya dharura na kuunganisha uhusiano wa kibinadamu na maendeleo. Katika mazingira haya, mashirika ya Umoja wa Mataifa na mashirika yasiyo ya kiserikali ya Kimataifa¹ mara nyingi huchukua jukumu la kusaidia na wakala wa kitaifa wa kudhibiti majanga (national disaster management agency/NDMA; au usimamizi wa hatari (risk management/NDRMA) au chombo kama hicho husimamia utayari na mwingi wa kukabiliana na kuratibu watendaji, ikijumuisha wizara mbalimbali za serikali. Kama yalivyo mashirika ya kukabiliana yaliyodhinishwa katika majukumu ya kusaidia serikali, Mashirika ya Kitaifa ya Msalaba Mwekundu na Mbalamwezi Nyekundu (Red Cross and Red Crescent/RCRC) pia hushiriki katika mbinu za uratibu wa kitaifa ambapo hufanya kazi. Hata hivyo, mifano hii ya uratibu inaweza kutofautiana sana. Ushirikiano kati ya watendaji wa kimataifa na miundo ya uratibu inayoongozwa na serikali

Tofauti za maafa ya kitaifa mashirika ya usimamizi

inaweza kutoa changamoto na fursa zote mbili. Serikali na watendaji wa nje wanaweza kutofahamiana sana, na pia katika malengo na mamlaka ya kila mmoja wao, na wanaweza kuhangaika kuonisha vipaumbele; wanaweza kuwa na mitazamo au mawazo tofauti kuhusu uratibu au wanaweza kukabiliana na ushindani kati ya matakwa ya kisiasa na ya kibinadamu. Hata hivyo, kwa ubora wake, uongozi wa serikali katika uratibu huimarisha uwajibikaji, unasisitiza uhuru wa kitaifa na huanzisha uhusiano endelevu kati ya mwingi wa kukabiliana na maendeleo ya muda mrefu.²

Uratibu wa makundi³

Mbinu ya makundi ndio msingi wa sasa wa mfumo wa uratibu wa mwingi wa kibinadamu wa kimataifa na unasisitiza mbinu za kisekta, iliyopangwa katika mzunguko wa mpango wa kibinadamu. "Sekta" hujulikana kama eneo la kipekee la kiufundi la kazi (kwa mfano elimu, afya, usafirishaji). Utekelezaji wa mbinu ya makundi unajitahidi kuboresha uratibu kupitia makundi ya mashirika ya kibinadamu, ya Umoja wa Mataifa na yasiyo ya Umoja wa

Mataifa, kulingana na sekta hizi kuu za hatua za kibinadamu, wakati wa kurasimisha majukumu ya mashirika yaliyopewa jukumu la kuongoza kila kundi. Makundi huwezesha wakati 1) mapengo ya mwingi na uratibu yapo kwa sababu ya mabadiliko makubwa au kuzorota kwa hali na 2) mwingi uliopo wa kitaifa au uwezo wa uratibu hauwezi kukidhi mahitaji kwa njia inayolingana na kanuni za kibinadamu.⁴

1 Mnamo Desemba 1991, Azimio 46/182 la Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa liliunda Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kama jukwaa la ngazi ya juu zaidi la uratibu katika mfumo wa Umoja wa Mataifa.⁵

2 Mnamo mwaka 2005, mageuzi makubwa ya upangaji upya, Mageuzi ya Kibinadamu, yalianzisha Mbinu ya Makundi. Lengo lilikuwa kusaidia serikali katika kuimarisha uratibu wa usaidizi kutoka nje katika kukabiliana na dharura (isipokuwa mazingira ya wakimbizi) kwa ushirikiano na Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Kuratibu Masuala ya Kibinadamu (OCHA).

3 **Makundi:** Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) ilianzisha makundi 11 katika ngazi ya kimataifa, ambayo kila moja inaweza au isiweze kuwezesha na Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) katika hali ya dharura kulingana na mahitaji ya hali hiyo. Kimsingi, makundi yanahimiza ushirikiano sawa, uwajibikaji na kidemokrasia miongoni mwa wanachama na kuwezesha mashirika yasiyo ya kiserikali ya kitaifa (NGOs) yenye mwelekeo sawa, wizara za serikali, mashirika yasiyo ya kiserikali ya kimataifa (INGO), Mashirika ya Kitaifa ya Msalaba Mwekundu na Mbalamwezi Nyekundu na mashirika ya Umoja wa Mataifa (UN) kuratibu tathmini, kutambua mapungufu na kutatua matatizo. Kimsingi, makundi yanasaidia na kukamilisha taratibu za mwingi wa kitaifa, badala ya kuunda zinazolingana. Ndani ya Kundi la Ulinzi, kuna Maeneo ya Uwajibikaji (AoRs; wakati mwingine hujulikana kama "vikundi vidogo",

vinavyolenga maeneo mahususi ya kazi (Kundi la Ulinzi la Ulimwenguni lina makundi manne maalum ya uwajibikaji (AoRs): Ulinzi wa Mtoto; Ukutuli wa Kijinsia; Nyumba, Ardhi na Mali; na Hatua Kukabiliana na Mabomu Yaliyotegwa Ardhini).

4 **Mratibu wa Kibinadamu (Humanitarian coordinator /HC):** Mratibu wa Kibinadamu (HC) anawajibika kwa shirika na utoaji wa mwingi wa kimataifa wa kibinadamu katika ngazi ya nchi, unaoratibiwa kupitia makundi, na kusimamiwa na Timu ya Nchi ya Kibinadamu (Humanitarian Country Team /HCT) na chini ya mamlaka ya jumla ya Mratibu wa Usaidizi wa Dharura (Emergency Relief Coordinator /ERC) ambaye anasimamia mwingi wa dharura wa kimataifa.⁶

5 **Kikundi cha Uratibu wa Makundi (ICCG):** Kikundi cha Uratibu wa Makundi (ICCG) (wakati fulani hujulikana kama "Kivikundi" au Kikundi cha "Kisekta") ni jukwaa la ushirikiano kati ya sekta/vikundi vinavyoripoti kwa Timu ya Nchi ya Kibinadamu (HCT) na kufanya kazi ili kuhakikisha uratibu katika makundi yote huku vikipanga malengo na kupunguza urudufishaji.

6 **Mashirika yanayoongoza (CLAs) makundi (au AoR):** CLAs ni mashirika yenye mamlaka ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) ambayo yanachukua jukumu la kuwezesha makundi nchini. Vikundi vya Uwajibikaji (AoRs) pia vina mashirika yanayoongoza. Inapowezekana, mashirika haya hufanya kazi kwa uongozi wa pamoja na, au kuunga mkono, watendaji wa serikali. Yanachaguliwa kulingana na uwezo wao, uwepo wa uendeshaji na uwezo wa kuongezeka. Pia wanakubali kuwa "mtoa huduma wa mwisho", kumaanisha kwamba pale ambapo kuna mapungufu muhimu, viongozi wa makundi wanawajibika kuwita washirika kuyashughulikia, au kuyaziba wao wenyewe.

Mbinu za dharura za kibinadamu

7 Mratibu wa Makundi: Mratibu wa makundi ndiye mtu binafsi aliyepewa jukumu la kuwezesha shughuli za kundi mojamoya nchini na kufanya kazi kwa niaba ya makundi.

8 Wanachama wa kundi: Wanachama wa nguzo ni mawakala wanaofanya kazi katika sekta na wanafanya kazi katika nguzo.

Uratibu wa wakimbizi na "Hali mchanganyiko" ⁷

Katika mazingira ya wakimbizi, Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) amepewa jukumu la kuratibu usaidizi, kutoa ulinzi, kupata masuluhisho ya kudumu na kutetea haki za wakimbizi na watu wasio na utaifa. Uratibu wa mwitikio wa wakimbizi ni sawa na uratibu wa makundi, lakini kwa kawaida umeundwa kulingana na sekta (yaani maeneo ya kiufundi ya kipekee) badala ya makundi rasmi (yaani makundi rasmi yenye mashirika ya kuongoza na uwajibikaji rasmi).

Miktadha mingi ya kibinadamu duniani kote inahusisha wakimbizi wa ndani (IDPs) na wakimbizi katika eneo moja. Hii mara nyingi huitwa "Hali mchanganyiko". Katika hali hizi, Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR), serikali mwenyeji na Mratibu wa Kibinadamu (aliyeteuliwa na Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Kuratibu Masuala ya Kibinadamu /OCHA) huamua ni utaratibu gani wa uratibu wa mashirika unafaa zaidi. Ikiwa kuna kambi za wakimbizi au msongamano wa wakimbizi katika eneo moja, basi mtindo tofauti wa uratibu wa wakimbizi unaoongozwa na serikali mwenyeji unaweza kuendelezwa na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) inaweza kuongoza kwa pamoja. Idadi ya sekta zilizowezesha inategemea majadiliano kati ya Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) na mamlaka za serikali na inaweza kutofautiana sana katika miktadha.

Uratibu katika dharura za afya ya umma

Mwitikio wa dharura wa afya ya umma (PHE) hupangwa kulingana na nguzo za kimkakati (km mawasiliano ya hatari, udhibiti wa hali, chanjo). Mpango unaofanya kazi wa usimamizi wa dharura wa afya ya umma (PHE) na kituo cha shughuli za dharura (emergency operations centre /EOC) zote ni muhimu kwa uratibu katika ngazi ya kitaifa. Kanuni za Afya za Kimataifa (International Health Regulations /IHR; 2005) hutoa mfumo wa udhibiti wa usimamizi wa dharura za afya ya umma (PHEs) katika ngazi za kitaifa, kikanda na kimataifa. Kanuni za Afya za Kimataifa (IHR) inazitaka Nchi Wanachama (serikali za kitaifa) kuendeleza, kuimarisha na kudumisha uwezo wao wa kukabiliana na hatari za afya ya umma. Chini ya Kanuni za Afya za Kimataifa (IHR), nchi zinatakiwa pia kuarifu Shirika la Afya Duniani kuhusu matukio yote ambayo yanaweza kujumuisha dharura za afya ya umma (PHE) ya wasiwasi wa kimataifa, wakati ambapo mifumo ya kimataifa ya uratibu na kukabiliana inaweza

kuwezesha. Kila nchi iliyotia saina Kanuni za Afya za Kimataifa (IHR) pia inahitajika kuanzisha kitovu cha kitaifa cha Kanuni za Afya za Kimataifa (IHR), kuunda mpango wa kitaifa wa dharura ambao unaweka wazi itifaki na kuimarisha na kudumisha uwezo wao wa ufuatiliaji na kukabiliana. Pale zipo, miundo hii ni fursa za kupitia kushirikiana na mamlaka za mitaa. Walakini, janga la COVID-19 limekuwa na athari kubwa juu ya jinsi majibu ya dharura ya afya ya umma (PHE) yanavyoratibiwa. Katika kiwango cha kimataifa, mwitikio wa COVID-19 umeratibiwa kupitia njia nyingi mpya, zana na majukwaa. ⁸ Ili kusaidia uratibu wa ngazi ya kitaifa, Mipango ya Kimkakati ya Maandalizi na Kukabiliana na COVID-19 ya 2020 na 2021 iliundwa, pamoja na miongozo ya upangaji wa utendaji inayoandamana, ⁹ ambayo iliweka malengo na hatua zilizopangwa karibu nguzo 10 za makabiliano na COVID-19. Nguzo mojawapo ya Programu ya Utayarishaji na Majibu ya Kimkakati (SPRP) 2021, Uratibu, upangaji, ufadhili na ufuatiliaji, inatetea nchi kuanzisha mifumo ya uratibu wa sekta mbalimbali ili kuwezesha uratibu, kushiriki katika upashanaji habari na kuendeleza mipango ya kitaifa ya mwitikio.

Uratibu wa eneo ¹⁰

Uratibu wa eneo hupanga juhudi karibu na miktadha ya ndani na miundo na mifumo iliyo, huku ikisisitiza mwitikio unaoendeshwa ndani ya nchi. Mbinu hizi zinaendeshwa na vyombo vidogo vya kitaifa au watendaji, kama vile watendaji wa ndani, mameya, manisipaa au majimbo/mikoa, na kuwaweka watendaji wa nje wa kimataifa katika jukumu la kufanya kazi na kupitia mifumo iliyo. Uratibu wa eneo unalingana vyema na ajenda ya kufasiri ya Grand Bargain, makubaliano kati ya wafadhili na mashirika mengi ya misaada ambayo yanalenga kuweka njia zaidi mikononi mwa watu wanaohitaji na kuboresha ueledi na ufanisi wa hatua za kibinadamu. Ingawa mbinu zinazogemea eneo zinachukua sura tofauti, kanuni tatu zinazobainisha zimetambuliwa. Hizi ni: 1) programu zimepangwa na kulengwa kijiografia, kwa kutambua miktadha tofauti ndani ya majanga mojamoya; 2) ni za sekta mbalimbali na taaluma mbalimbali, badala ya kuunganishwa katika sekta moja au makundi; na 3) zimeundwa kupitia ushiriki wa ndani na umiliki. ¹¹

1 Katika Atlas ya Afya ya Akili ya Shirika la Afya Duniani (WHO) ya mwaka 2020, Nchi Wanachama ziliripoti kwa mara ya kwanza kuhusu programu zinazojumuisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kujiandaa au kupunguza hatari ya maafa, ikionyesha umakini na juhudi zinazoongezeka katika eneo hili. Kwa jumla, asilimia 28 ya Nchi Wanachama ziliripoti kuwa programu kama hizo zilifanyika katika nchi yao.

2 Kwa majadiliano zaidi ya fursa na changamoto za uratibu wa serikali na uongozi, tafadhali angalia Sehemu ya 3.4.2 katika: Knox-Clarke P na Campbell L. Kuchunguza Uratibu katika Makundi ya Kibinadamu. Mwaka 2015. Utafiti wa ANALP: London. <https://www.alnap.org/help-library/exploring-coordination-in-humanitarian-clusters>

3 Kwa maelezo zaidi kuhusu mbinu ya makundi, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/about-clusters/what-is-the-cluster-approach>

4 Kwa taarifa zaidi kuhusu uwezesaji wa makundi, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/activation-and-deactivation-clusters>

5 Kwa taarifa zaidi kuhusu Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), tafadhali tembelea: <https://interagencystandingcommittee.org/>

6 Kwa taarifa zaidi kuhusu watendaji mbalimbali wanaohusika katika mfumo wa makundi, tafadhali angalia: <https://www.humanitarianresponse.info/en/coordination/clusters/who-does-what>

7 Kwa maelezo zaidi kuhusu wakimbizi na uratibu wa hali mchanganyiko, tafadhali tembelea: <https://emergency.unhcr.org/entry/38270/refugee-coordination-model-rcm>

8 Kwa mfano, tafadhali tembelea tovuti ya afya kwenye mazingira ya dharura ya washirika wa Shirika la Afya Duniani (WHO) kwenye UVIKO-19, inayopatikana hapa: <https://covid19partnersplatform.who.int/en/>

9 Kupata taarifa zaidi, tafadhali tembelea: <https://www.who.int/publications/i/item/draft-operational-planning-guidance-for-un-country-teams>

10 Kupata taarifa zaidi juu ya uratibu wa eneo, tafadhali tembelea: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/inclusive-coordination-konyndyk-saez-wordsen.pdf>

11 Parker E na Maynard V. Mwitikio wa Kibinadamu kwa Migogoro ya Mijini: Mapitio ya Mbinu Zinazotegemea Maeneo. Karatasi ya Kazi ya Taasisi ya Kimataifa ya Maendeleo na Mazingira (International Institute for Environment and Development / IIED). London: Taasisi ya Kimataifa ya Maendeleo na Mazingira (IIED); 2015. <http://pubs.iied.org/10742IIED.html?k=maynard&r=p>

Kiambatisho cha 2 MHPSS kote kwenye nguzo za majibu ya Dharura ya Afya ya Umma

Nguzo ya Dharura ya Afya ya Umma	Mifano ya kazi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
 <p>Uratibu, mipango, fedha na ufuatiliaji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Anzisha kikundi cha kitaalamu cha sekta mbalimbali kinachofanya kazi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). ● Anzisha mkakati wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ambao unashughulikia hofu, unyanyapaa na mbinu za kukabiliana na muitikio hasi na kujenga usaidizi wa jamii. ● Anzisha mifumo ya ufuatiliaji, tathmini, uwajibikaji na elimu ili kupima ufanisi wa shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
 <p>Mawasiliano ya hatari na ushiriki wa jamii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Jumuisha ujumbe wa jinsi ya kukabiliana na mkazo na upatikanaji wa huduma za kujisaidia za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mawasiliano ya hatari na ushiriki wa jamii. ● Wezesha midahalo ya jumuiya ili kukuza ushiriki mpya wa jamii na kuepuka unyanyapaa wa walionusurika.
 <p>Ufuatiliaji, uchunguzi wa kiepidemiolojia na ufuatiliaji wa washukiwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Imarisha uwezo wa wafanyakazi wote walio mstari wa mbele (kwa mfano wafanyakazi wa afya, washiriki wa timu ya mazishi) ili kutoa ujuzi wa kimsingi wa kisaikolojia na mawasiliano ya usaidizi, ikiwa ni pamoja na wakati wa kutambua kesi na kutengwa kwa mgonjwa / usimamizi / rufaa. ● Jumuisha masuala mahususi ya kitamaduni ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), mahitaji na rasilimali zilizopo katika mifumo na shughuli za ufuatiliaji na tathmini ya hatari.
 <p>Mipaka, safari za kimataifa na mikusanyiko ya watu wengi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Sambaza habari mipakani, kwa wasafirishaji na kwenye mikusanyiko ya watu wengi kwa kutoa nyenzo (mabango, video) zinazoongeza 1) ufahamu wa Dharura ya Afya ya Umma (PHE); 2) mazoea salama; 3) mikakati chanya ya kukabiliana na kukuza afya ya akili na ustawi. ● Fanya huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zipatikane kwa wafanyakazi wa usafirishaji walioathiriwa na hatua za ulinzi (k.m. mabaharia waliozuwa kuchukua likizo ya ufukweni).
 <p>Maabara na vichunguzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Fanya huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zipatikane kwa wafanyakazi wa maabara na wafanyakazi wote. ● Tengeneza mfumo wa kutambua watu walio na hali mbaya ya afya ya akili na kuwaunganisha kwa huduma ya uhakika katika kila kituo cha kutolea huduma za afya.
 <p>Kuzuia na kudhibiti maambukizi, maji, usafi wa mazingira na usafi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wezesha mawasiliano kati ya wagonjwa waliotengwa au karantini na wanafamilia kupitia ziara zilizopangwa au mawasiliano ya simu. ● Inapowezekana, hakikisha watoto wanasalia na walezi wao na wanatunzwa katika maeneo rafiki kwa watoto, ukizingatia mahitaji yao mahususi.
 <p>Udhibiti wa kesi, shughuli za kliniki na matibabu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Hakikisha kuwa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zinapatikana kwa watu wote walio katika hatari ya kuambukizwa au walioambukizwa na vilevile wahudumu wa afya, bila kujali eneo au kitengo chake cha kutoa huduma. ● Toa huduma ya msingi ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa watu wote ambao wamepona baada ya kuambukizwa na kuwasaidia kuungana tena na familia na jamii zao.
 <p>Vifaa na usaidizi wa uendeshaji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Jumuisha uchoraji wa ramani (kwa mfano, zana ya Nani, Nini, Lini, Wapi /4Ws) wa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na rasilimali zilizopo katika uendeshaji na tathmini ya usaidizi wa uendeshaji na vifaa (operational support and logistics /OSL).
 <p>Kudumisha huduma muhimu za afya na mifumo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Jumuisha huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika orodha mahususi za nchi za huduma muhimu na ndani ya taratibu za kudhibiti utoaji wa huduma muhimu za afya. ● Badilisha huduma na uendeshaji zilizopo za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ili kudumisha upatikanaji wakati wa Dharura za Afya ya Umma (PHEs) kulingana na hatua za kuzuia na kudhibiti maambukizi.¹ ● Tathmini na ufuatiliaji upatikanaji wa sasa na upatikanaji wa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ili kutambua mapungufu na kurekebisha njia za rufaa zilizovurugika.
 <p>Utoaji chanjo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Toa usaidizi wa kimsingi wa kisaikolojia na kijamii kama sehemu ya taratibu za chanjo na kwa watu wanaopata athari mbaya kufuatia chanjo.
 <p>Ibada za mazishi salama na yenye heshima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Saidia jamii kushiriki katika taratibu za mazishi salama na yenye heshima huku ukihakikisha udhibiti wa maambukizi. ● Kutoa mafunzo kwa timu zinazohusika na kutekeleza ibada za mazishi salama na yenye heshima, taratibu za maziko na kuondoa maambukizi wakati wa utoaji wa msaada wa awali wa kisaikolojia.

¹Kwa mifano ya mwongozo kwa janga la UVIKO-19, tafadhali tazama: Mazingatio ya Kiutendaji kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) za Sekta mbalimbali wakati wa Janga la UVIKO-19. KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC). 2020 <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-mental-health-and-psychosocial-support-emergency-settings/iasc-guidance-operational-considerations-multisectoral-mental-health-and-psychosocial-support>

Kiambatisho cha 3 Nyenzo za kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika sekta zote

Sekta	Rasilimali
 Rasilimali za sekta nyingi	<ul style="list-style-type: none"> ● KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2007). Miongozo ya IASC kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura. Inapatikana katika lugha nyingi. ● Toleo la 2.0 la Zana za Dharura MHPSS.net. Inapatikana hapa. ● Shirika la Afya Duniani (WHO), Mfuko wa Kimataifa wa Watoto (UNICEF), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) & Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu (UNFPA). Kifurushi cha chini cha huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Inapatikana kwa Kiingereza, Kihispania na Kiukreni.
 Elimu	<ul style="list-style-type: none"> ● Elimu Haiwezi Kusubiri (Education Cannot Wait /ECW) (2021). Maelezo ya Mwongozo wa Kiufundi juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Elimu katika Dharura na Migogoro ya Muda mrefu. Inapatikana hapa. ● INEE (2019). Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii: Moduli ya Mafunzo ya Kujifunza Juu ya Jamii na Hisia. Inapatikana katika Kiarabu, Kiingereza, Kifaransa, Kireno, Kihispania. ● MHPSS.net (2021). Zana ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na Elimu katika Dharura. Inapatikana hapa.
 Lishe	<ul style="list-style-type: none"> ● Hatua dhidi ya Njaa (2013). Mwongozo wa Ujumuishaji wa Mbinu za Kutunza Mtoto na Afya ya Akili katika Programu za Lishe. Inapatikana hapa. ● IKikundi Kazi cha Ulishaji wa Mtoto Mchanga na Mtoto Mdogo katika Dharura (Infant and Young Child Feeding in Emergencies /IFE) (2017). Kulisha Mtoto Mchanga na Mtoto Mdogo katika Dharura: Mwongozo wa Utendaji kwa Wafanyakazi wa Misaada ya Dharura na Wasimamizi wa Programu Toleo la 3.0. Inapatikana katika lugha nyingi.
 Afya	<ul style="list-style-type: none"> ● KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2010). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Wahusika wa afya wanapaswa kujua nini? Inapatikana hapa. ● Sphere (2018). Kitabu cha Sphere: Kiwango cha Afya. Inapatikana katika lugha nyingi. ● SHIRIKA LA AFYA DUNIANI (WHO) (2022). Kuanzisha Msaada wa Afya ya Akili na Kisaikolojia (MHPSS) katika dharura. Inapatikana hapa.
 Ulinzi	<ul style="list-style-type: none"> ● KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2010). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Wasimamizi wa ulinzi wanapaswa kujua nini? Inapatikana hapa. ● Kundi la Ulinzi wa Kimataifa (2020). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na matokeo ya ulinzi: Kwa nini hatua za pamoja za kuboresha afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii wa watu walioathiriwa na migogoro, vurugu na majanga zinapaswa kupewa kipaumbele kwa wahusika wote wa ulinzi. Inapatikana hapa.
 Ulinzi wa Mtoto	<ul style="list-style-type: none"> ● Muungano wa Ulinzi wa Mtoto katika Hatua za Kibinadamu (2019). Viwango vya Chini vya Ulinzi wa Mtoto na Rasilimali Zinahusika. Inapatikana hapa. ● Ulinzi wa Mtoto AoR. Mfululizo wa video wa mafunzo ya mbali: Maelekezo ya wafanyakazi walio mstari wa mbele kutoa msaada wa kijamii wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. Inapatikana kwa Kiingereza, Kifaransa, Kihispania.
 Utendaji Mgodini	<ul style="list-style-type: none"> ● Mkataba wa Kupiga Marufuku Wafanyakazi wa Mgodini (2011). Kusaidia Waathirika wa Migodi ya Ardhini na Wengine wa ERW katika Upokonyaji Silaha, Ulemavu na Maendeleo. Inapatikana hapa ● Mkataba wa Kupiga Marufuku Wafanyakazi wa Mgodini (2016). Mwongozo wa Kuripoti Msaada wa Waathiriwa. Inapatikana hapa. ● Ubinadamu na Ushirikishwaji. Jinsi ya kutekeleza maelezo ya wajibu wa msaada wa waathirika: Mada ya 3. Inapatikana katika lugha nyingi.
 Ukatili wa Kijinsia	<ul style="list-style-type: none"> ● Eneo la Uwajibikaji kwa Ukatili wa Kijinsia (GBV AoR) (2019). Viwango vya Chini vya Mashirika ya Umma kwa Ukatili wa Kijinsia katika Upangaji wa Dharura. Inapatikana hapa. ● Kikundi cha Marejeleo ya Miongozo ya Ukatili wa Kijinsia (GBV) na Eneo la Uwajibikaji (AoR) kwa Ukatili wa Kijinsia (2018). Jinsi ya kusaidia manusura wa ukatili wa kijinsia wakati mtendaji wa ukatili wa kijinsia (GBV) hayupo katika eneo lako. Mwongozo wa Mfukoni wa hatua kwa hatua kwa wahudumu wa kibinadamu (toleo la 2.0). Inapatikana katika lugha nyingi. ● Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia masuala ya wanawake (UN Women), Mfuko wa Idadi ya Watu wa Umoja wa Mataifa (UNFPA), Shirika la Afya Duniani (WHO), Shirika la Maendeleo la Umoja wa Mataifa (UNDP) & Ofisi ya Umoja wa Mataifa kuhusu Mihadharati na Jinai (UNODC) (2015). Kifurushi cha Huduma Muhimu kwa Wanawake na Wasichana Walioathiriwa na Ukatili. Mpango wa Pamoja wa Umoja wa Mataifa (UN) kuhusu Huduma Muhimu kwa Wanawake na Wasichana Waliokabiliwa na Ukatili. Inapatikana hapa.
 Makazi / CCCM	<ul style="list-style-type: none"> ● KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2010). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Watendaji wa uratibu wa kambi na wa usimamizi wa kambi wanapaswa kujua nini? Inapatikana hapa. ● Nguzo ya Uratibu wa Kambi na Usimamizi wa Kambi (CCCM) (2015). Zana ya Usimamizi wa Kambi. Inapatikana hapa. ● Webb S na Weinstein Sheffield E (2021). Ufahamu wa Makazi. Oxford: Oxford Brookes University & CARE International UK. Inapatikana hapa.
 Maji, usafi wa mazingira na usafi	<ul style="list-style-type: none"> ● KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2007). Miongozo ya amati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Hati ya hatua za utekelezaji 11.1. Inapatikana katika lugha nyingi.

Kiambatisho cha 4 Orodha ya viashirio vya Hatua za Msingi

Lengo la jumla: kupunguza mateso na kuboresha afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia kupitia uratibu bora wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Hatua ya Msingi	Matokeo	Viashiria	Njia za uthibitishaji
1. Kuanzisha na kudumisha Kikundi cha Kazi cha Kiufund (TWG) kinayofanya kazi	Kikundi cha Kazi cha Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kinachofanya kazi vizuri kimeanzishwa na kuwezesha uratibu bora	<ul style="list-style-type: none"> Kuwepo kwa mpango kazi ulioandaliwa kwa ushirikiano wa watendaji wa mtaa na watu walioathirika Asilimia ya malengo ya mpango kazi yaliyofikiwa katika kipindi mahususi (k.m. mwaka mmoja) Asilimia ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) ambao ni wahusika wa mtaa au kitaifa 	<ul style="list-style-type: none"> Tathmini ya mpango kazi Muhtasari wa Mkutano
2. Usimamizi wa taarifa	Ukubwa na namna ya mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) unajulikana na mahitaji na mapungufu yanatambuliwa	<ul style="list-style-type: none"> Idadi ya mapungufu yaliyoshughulikiwa kufuatia uchanganyuzi wa ramani/mapengo Asilimia ya tathmini ya mahitaji au mipango kazi inayounganisha MHPSS 	<ul style="list-style-type: none"> Ripoti ya uchambuzi wa mapungufu na ramani Tathmini au mapitio ya mpango kazi
3. Kuanzisha uhusiano kati ya wadau	Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeunganishwa ndani ya kazi ya makundi husika, sekta na washirika	<ul style="list-style-type: none"> Idadi ya mipango au shughuli za pamoja Kuanzishwa kwa mfumo wa rufaa unaofanya kazi Idadi ya sekta na Maeneo ya Uwajibikaji (AoR) zilizowakilishwa katika mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) 	<ul style="list-style-type: none"> Ripoti za shughuli Rekodi za rufaa Muhtasari wa Mkutano
4. Kujenga uwezo, kubadilishana maarifa na usaidizi wa rika	Waigizaji wa kibinadamu wanaonyesha kuongezeka kwa maarifa, ujuzi na uwezo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii	<ul style="list-style-type: none"> Kuwepo kwa mpango wa kujenga uwezo wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) wenye viashirio vilivyo wazi # ya watendaji wa misaada ya kibinadamu wanaozingatia mwongozo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na jinsi ya kuepuka madhara (kwa mfano Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii katika Mipangilio ya Dharura, MHPSS MSP, iliyogawanywa kwa aina ya warsha, na kwa sekta/uwanda wa kazi) Idadi ya mapungufu ya uwezo yaliyotambuliwa kutatuliwa kupitia mipango ya kujenga uwezo 	<ul style="list-style-type: none"> Mpango wa kujenga uwezo Ripoti za tathmini ya mahitaji ya mafunzo kati ya wakala Ripoti za tathmini ya mafunzo au warsha
5. Kuhakikisha ufuatiliaji na tathmini (M&E)	Ufuatiliaji na tathmini iliyoboreshwa ya athari za upangaji programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii	<ul style="list-style-type: none"> Idadi ya watu walioathiriwa wanaripoti kuhusika kikamilifu katika ufuatiliaji na tathmini ya utayarishaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii Asilimia ya wanachama wa cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) wanaoripoti ufuatiliaji na tathmini (M&E) ya programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii Ukaguzi na marekebisho ya kila mwaka ya mpango kazi na mkakati wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG), kulingana na data ya ufuatiliaji na tathmini (M&E) na maoni kutoka kwa watu walioathirika 	<ul style="list-style-type: none"> Tathmini shirikishi Utafiti au mahojiano ya wanachama wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii Ripoti ya warsha ya mapitio ya mpango kazi
6. Kukuza uendeleu wa muda mrefu	Mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) husababisha mifumo na huduma endelevu	<ul style="list-style-type: none"> Asilimia ya jamii inayolengwa ambapo watu wa ndani wanaripoti kuwa wanasaidiwa kikamilifu ili kubuni, kupanga na kutekeleza shughuli za MHPSS wenyewe Kuwepo kwa mipango ya mpito/makabidhiano (ikiwa wahusika wa nje wanahusika) Mapitio ya mara kwa mara ya ujanibishaji, mpito na makabidhiano (ambapo wahusika wa kimataifa wanahusika) 	<ul style="list-style-type: none"> Tathmini shirikishi Tathmini ya ujanibishaji Orodha hakiki ya uendeleu (Kiambatisho 13)
7. Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii	Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inatambuliwa kama kipaumbele mtambuka kwa hatua	<ul style="list-style-type: none"> Idadi ya Shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) za kuongeza ufahamu zilizokamilika Seti iliyorekebishwa ya ujumbe muhimu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imetengenezwa Idadi na aina za mipango muhimu ya kukabiliana, mikakati (k.m. mipango ya kitaifa, mipango ya kukabiliana na misaada ya kibinadamu, mikakati ya sekta nyingi) au wito wa ufadhili unaojumuisha marejeleo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii 	<ul style="list-style-type: none"> Ripoti za matukio Kabla na baada ya tafiti Mipango/bajeti za wadau

Kiambatisho cha 5 Orodha ya Hatua za Msingi Zinazoweza Kutekelezwa

Hatua ya Msingi	Mambo muhimu yanayowasilishwa
1 Kuanzisha (upya) na kudumisha Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) kinachofanya kazi	☐ Njia za kufanya kazi kulingana na makubaliano, kama vile Masharti ya Marejeo ☐ Mpango kazi ☐ Taratibu na taratibu za uratibu
2 Usimamizi wa taarifa	☐ Ukaguzi wa dawati wa taarifa zilizopo ☐ Uwekaji ramani wa zana ya Nani, Nini, Lini, Wapi (4Ws) (na upange kusasisha mara kwa mara)/ uchanganzuzi wa mapungufu ☐ Orodha ya maswali ya tathmini ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii ☐ Kituo cha rasilimali
3 Kuanzisha uhusiano kati ya wadau	☐ Orodha ya pointi kuu za Kikundi cha Kazi cha Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kwa kila sekta ☐ Muhtasari wa washirika wa njia na taratibu za rufaa ☐ Ajenda za vipindi elekezi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii
4 Kujenga uwezo, kubadilishana ujuzi na uhamisho wa ujuzi	☐ Tathmini ya mahitaji ya mafunzo kati ya mashirika ☐ Mpango wa mafunzo/warsha ☐ Hazina ya vifaa vya mafunzo/wakufunzi
5 Ufuatiliaji wa tathmini	☐ Warsha baina ya mashirika wa ufuatiliaji na tathmini ☐ Seti ya kawaida ya viashiria na njia za uthibitishaji
6 Kukuza uendeleu wa muda mrefu	☐ Mpango wa mpito/makabidhiano (ikiwa inatumika) ☐ Viwango vya chini vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii ☐ Orodha hakiki ya uendeleu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (tazama Kiambatisho 13)
7 Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii	☐ Ujumbe muhimu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na nyenzo za habari, elimu na mawasiliano ☐ Njia za usambazaji za ujumbe (kwa mfano majarida) ☐ Vikao vya muhtasari wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Kiambatisho 6 Vitendo vya Kifurushi cha Huduma ya Kima cha Chini (MSP) cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) vilivyopangwa kwa Hatua za Msingi za kijitabu

Jedwali lifuatalo linaonyesha Hatua za Msingi za kijitabu hiki dhidi ya shughuli za msingi zilizoainishwa katika sehemu ya Uratibu ya Shirika la Afya Duniani (WHO), Mfuko wa Kimataifa wa Watoto (UNICEF), Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) na Shirika la Umoja wa Mataifa la Idadi ya Watu (UNFPA) MHPSS Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP), ambayo inaelezea seti ya chini ya hatua za kuratibu shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), kama pamoja na shughuli za ziada za kuzingatia, kwa mashirika yanayotekeleza Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP). Kwa mashirika haya, jedwali lifuatalo linaweza kuwa muhimu katika kuelewa jinsi kijitabu hiki kinavyowiana na maudhui ya Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP).

Hatua ya Msingi	Sehemu ya 1.1 ya Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP): kuratibu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani na katika sekta zote
<p>Kuanzisha (upya) na kudumisha kikundi kazi kinachofanya kazi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wezesha uratibu kati ya watendaji mbalimbali ili kuepuka kurudia, kushughulikia vikwazo na kujaza mapengo katika majibu kulingana na Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP) na tathmini husika. ✓ Kutana na serikali na watendaji wa kibinadamu ili kuanzisha majukumu na wajibu mahususi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika huduma la dharura (kwa mfano serikali, Mashirika Yasiyo ya Kiserikali ya Kimataifa (INGOs), Mashirika Yasiyo ya Kiserikali ya Kitaifa (NGOs), Mashirika ya Kijamii (CBOs) na washirika wengine wakuu katika Afya, Ulinzi, Elimu, Lishe, Uratibu wa Kambi na Usimamizi wa Kambi (CCCM) na sekta nyinginezo). ✓ Anzisha (zaidi) Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) vya kitaifa ikihitajika. ✓ Anzisha vikosi vya kazi vya taaluma mbalimbali ili kufanyia kazi masuala ya dharura ya muktadha mahususi ambayo hayashughulikiwi kwingineko (k.m. kushughulikia ongezeko la watu kujua, Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa watoto wanaohusishwa na vikosi na vikundi vya kijeshi, afya ya akili wakati wa kujifungua, na kadhalika).
<p>Usimamizi wa taarifa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Anzisha kikundi kimoja cha kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) cha kissekta (TWG) na, ikihitajika, Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWGs) vya kitaifa.¹ ✓ Unga mkono tathmini za mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na kuingizwa kwa MHPSS katika tathmini nyingine za mahitaji na ufuatiliaji unaoendelea na sekta husika ili kuijulisha mipango ya mwitikio (kwa mfano Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu, Mipango ya Mwitikio wa Uwatikio ya Kibinadamu na Wakimbizi). ✓ Fanya na kusambaza ramani kamili ya watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), huduma na shughuli (kwa mfano ramani ya huduma ya Nani, Nini, Lini, Wapi (4Ws) kwa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), uchambuzi wa pengo la Kifurushi cha Chini cha Huduma (MSP). Kagua mapungufu katika huduma mara kwa mara ili kufahamisha mipango. ✓ Shiriki taarifa mara kwa mara miongoni mwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ya kibinadamu na watendaji wengine (kwa mfano ripoti za tathmini, saraka za huduma na taarifa zilizokusanywa katika vikundi vilivyoteuliwa kwenye MHPSS.net). ✓ Unda, imarisha, sasisha na kutekeleza njia za rufaa za pamoja ili kuwezesha ufikiaji wa anuwai kamili ya huduma na shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na usaidizi wa ziada (kwa mfano Ulinzi ukijumuisha Ulinzi wa Mtoto (CP) na Ukatili wa Kijinsia (GBV), Afya, Elimu, Riziki na usaidizi wa kijamii) kama inahitajika (kwa mfano orodha ya huduma na maelezo ya rufaa, fomu za rufaa za kawaida na njia, taratibu za kawaida za uendeshaji (SOPs).
<p>Kuanzisha uhusiano kati ya wadau</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ratibu na sekta zote husika, makundi au vikundi vya uratibu (kwa mfano Afya, Elimu, CCCM, Lishe, Ulinzi, ikijumuisha Maeneo ya Uwajibikaji (AORs) (kwa mfano Maeneo ya Uwajibikaji (AoRs) ya Ulinzi wa Mtoto (CP), Ukatili wa Kijinsia (GBV), Utekelezaji wa Mgodi, Nyumba, Ardhi na Mali (Housing, Land and Property /HLP) na Kikundi cha Kazi cha Ufundi kwa walemavu), pamoja na asasi za kiraia (kwa mfano Mashirika ya Kijamii (CBOs), Asasi za kiraia (CSOs) na watendaji wa serikali (kwa mfano wizara za afya, ustawi wa jamii, elimu). Hii ni pamoja na kuhakikisha uwakilishi wa pande zote, ushiriki na mchango katika mikutano ya uratibu.
<p>Kujenga uwezo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sambaza na urekebisha mwongozo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano rasilimali za Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC), Kifurushi cha Chini cha Huduma cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS MSP) na ufanye maelekezo ya haraka kuhusu mwongozo huu kwa mashirika yanayofadhili, kupanga au kutekeleza shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
<p>Ufuatiliaji wa tathmini</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unga mikono usimamizi wa taarifa na kuripoti shughuli na viashirio vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Hii ni pamoja na kufanua viashirio vya ufuatiliaji na tathmini (M&E) vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa mifumo ya taarifa za kibinadamu (kwa mfano mifumo ya kuripoti baina ya mashirika/makundi) na mashirika ya uelekezaji kuhusu jinsi ya kutumia mifumo hii.
<p>Kukuza uendeleo wa muda mrefu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unga mkono maendeleo ya afya ya akili endelevu, huduma za kijamii na mifumo ya elimu kama sehemu ya mipango ya kupona mapema na wakati wa migogoro ya muda mrefu. Uganisha shughuli za dharura za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na shughuli za kina na za ziada za maendeleo kwa uratibu na wafadhili na watendaji wa serikali (kwa mfano kusaidia upangaji wa muda mrefu na watendaji wa serikali na wa kitaifa wanaohusika na serikali kuu, shughuli za maendeleo ya nguvu kazi, miradi ya maonyesho inayoonyesha mageuzi ya mfumo katika eneo lote la kijiografia).
<p>Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tetea ushirikishwaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika ufadhili na ugawaji wa rasilimali (kwa mfano kulenga wafadhili, mbinu za ufadhili). ✓ Tetea masuala ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa watu wazima na watoto katika tofauti na watendaji tofauti (kwa mfano kutoa misaada ya kibinadamu kwa njia ambayo inapunguza dhiki na kukuza utu, ikiwa ni pamoja na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika njia za rufaa zinazotengenezwa na sekta nyingine). ✓ Fanya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kuwa ajenda ya mara kwa mara katika mikutano ya wakala (kwa mfano Kundi la Uratibu wa Vikundi (ICCG) na mikutano ya nchi ya Umoja wa Mataifa (UN), mikutano ya uratibu wa vikundi na mikutano ya uratibu wa sekta mbalimbali ya wakimbizi) na mabaraza ya kusaidia kuhakikisha mwitikio wa sekta mbalimbali na usaidizi kwa vipaumbele vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

Kuanzisha (upya) na kudumisha kikundi kazi kinachofanya kazi

- ✓ Anzisha (zaidi) Vikundi cha Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs) za **kitaifa** ikihitajika.
- ✓ Anzisha **vikosi vya kazi** vya taaluma mbalimbali ili kufanyia kazi masuala ya dharura ya muktadha mahususi ambayo hayashughulikiwi kwingineko (kwa mfano kushughulikia ongezeko la watu kujiua, Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa watoto wanaohusishwa na vikosi na vikundi vya kijeshi, afya ya akili wakati wa kujifungua, na kadhalika.).

Anzisha viungo kati ya washirika

- ✓ **Tengeneza mipango za kazi ya pamoja ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)** ndani ya Vikundi vya Kazi vya Kiufundi vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWGs), kuunganisha na kusaidia ushirikiano katika shughuli ndani na katika sekta na mashirika.

Kujenga uwezo

- ✓ **Elekeza vikundi vya uratibu wa nguzo**, vikundi vya uratibu vya sekta nyingi vya wakimbizi na **waratibu wa eneo la utekelezaji (AOR) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)** ili kubainisha jinsi sekta zao husika zinavyochangia matokeo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na jinsi shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zinaweza kuchangia matokeo katika sekta nyingine, na kutambua fursa za upangaji programu jumuishi.
- ✓ Anzisha na udumisha rejista ya **wakufunzi wa kitaifa wa wataalam** wa mitaala ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano ujuzi wa kimsingi wa kisaikolojia na kijamii, Mwongozo wa Uingiliaji wa Kibinadamu wa WHO wa Mpango wa Utekelezaji wa Pengo la Afya ya Akili [Mental Health Gap Action (mhGAP-HIG)], uingiliaji wa kisaikolojia, mafunzo ya kijamii na kihisia (social and emotional learning /SEL), vifurushi chanya vya uzazi).

Kukuza uendeleu wa muda mrefu

- ✓ Tetea sera na **afua za ndani na kitaifa** ili kuakisi miongozo ya kimataifa ya utendaji bora kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na kusaidia watendaji wa serikali katika kubuni, kutekeleza au kuimarisha huduma.
- ✓ Unga mikono ujenzi wa **uwezo wa ngazi ya kitaifa** kwa ajili ya kuendeleza uratibu kwa kusaidia au kuendeleza miundo ya uratibu endelevu, ikijumuisha serikali na wadau wa asasi za kiraia.

Kiambatisho cha 7 Kuchambua miundo iliyopo ya uratibu²

Mambo muhimu ya kuzingatia katika kuchambua miundo iliyopo ya uratibu

Mazingatio makuu: Je, kuna jukwaa ambalo linaweza kusaidia uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)?

- Muundo wake na kazi yake ni gani?
- Wanachama ni akina nani na nani hutoa uongozi?
- Ina uwezo wa kusaidia uratibu wa sekta mtambuka wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)? Inaweza kubadilishwa kwa kusudi hili?
- Wanachama na uongozi wako tayari kwa jambo hili?

Mazingatio makuu: Muundo huo unafaa mahitaji ya dharura?

- Dharura za awali zimeshughulikiwaje?
- Dharura hii ni kubwa kiasi gani na je jukwaa hili linalingana na hilo?
- Washikadau wote wanawakilishwa kwa usawa?
- Mamlaka inashirikiwa kwa usawa miongoni mwa washikadau wote?
- Washirika katika utaratibu huu wanapatikana au wanafanya kazi wapi?
- Kuna mapungufu katika ufikiaji?

Mazingatio makuu: Mamlaka za kitaifa zinatekeleza jukumu gani, au zinapanga kutekeleza, katika Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au kuratibu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)?

- Kuna shirika la usimamizi wa kitaifa wa maafa (au usimamizi wa hatari za maafa)? Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imejumuishwa kama sehemu ya mamlaka yake?
- Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni sehemu ya mikakati ya kitaifa ya maandalizi ya kimkakati na mwikitio?
- Mamlaka ya kitaifa ina nia au uwezo wa kuwezesha Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWC)?
- Sekta mbalimbali (elimu, afya, ulinzi, huduma za jamii, usimamizi wa maafa na kadhalika zinafanyaje kazi pamoja?

¹ Ili kuepuka kugawanyika na kurudia, ni muhimu kwamba kikundi kimoja tu cha uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndicho kinachofanya kazi. Pale ambapo vikundi tofauti vya uratibu vipo (k.m. kikundi cha uratibu wa afya ya akili na kikundi cha uratibu wa usaidizi wa kisaikolojia na kijamii), wanapaswa kuunganishwa katika kundi moja kuu ili kuratibu mwikitio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa ujumla. Angalia Mwongozo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura, Uamuzi wa Wakuu wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) wa tarehe 5 Desemba 2019, Kitabu cha Mwongozo wa Sphere 2018 na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na Matokeo ya Ulinzi (Nguzo ya Ulinzi wa Kimataifa, 2020).

² Imetolewa kutoka Kundi la Lishe Ulimwenguini. Mwongozo wa Nguzo ya Lishe (2013).

Kiambatisho cha 8 Majukumu na wajibu wa washikadau

Mdau	Majukumu yanayowezezana
 <p>Idadi ya watu walioathirika</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuchukua jukumu kuu katika kutambua mahitaji ya ndani, hatari na uwezo na kushirikiana na watendaji wa serikali na wasio wa kiserikali ili kufahamisha, kubuni, kutekeleza na kutathmini mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). ● Kuongeza ufahamu wa masuala ya afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia wa eneo husika, vikwazo vya kupata usaidizi na kupunguza unyanyapaa. ● Kutoa maoni kuhusu shughuli na huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ambazo ni sehemu ya majibu, hasa mambo muhimu ya kitamaduni ambayo lazima izingatiwe.
 <p>Serikali za mitaa na kitaifa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kujitolea kwa maendeleo na uongozi wa sekta mtambuka kitaifa wa Kikundi cha Kazi vya Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na/au vikundi vya kazi vya chini ya kitaifa, inapobidi. ● Kushiriki kikamilifu katika mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na kuchukua jukumu muhimu katika kutekeleza majukumu katika mipango kazi ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) na Masharti ya Marejeo (TORs). ● Kutenga fedha zinazohitajika, rasilimali na usaidizi wa kitaasisi ili kutekeleza uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
 <p>Majukwaa ya kitaifa na ya ndani ya kupunguza hatari ya maafa (disaster risk reduction /DRR) na mashirika ya kudhibiti maafa¹⁶</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kujumuisha usaidizi wa afya ya akili na kisaikolojia katika mifumo husika ya sera, mipango na uratibu. ● Kuhakikisha kwamba watendaji na mawakala wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanahusika kikamilifu katika vipengele vyote ya Usimamizi wa Vihatarishi vya Maafa (Disaster Risk Management /DRM).
 <p>Wizara za afya, elimu, ustawi au huduma za jamii, na fedha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kushiriki katika utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani na nje ya sekta yao na katika sekta nyinginezo. ● Kuteua kituo kikuu (au kitengo) kwa ajili ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ili kuratibu na juhudi kubwa zaidi za kukabiliana, mashirika mengine na watendaji, wizara, jumuiya za kiraia na sekta binafsi.
 <p>Mashirika ya kijamii (CBOs)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kutetea, kuunga mkono na kushiriki katika mikakati na mipango ya mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). ● Kuunda mazingira wezeshi kwa vikundi vilivyo katika hatari na kuwapa uwezo wa kuchukua jukumu kuu katika kufahamisha na kushiriki katika mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
 <p>Mashirika kwa watu wanaoishi na ulemavu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwawezesha watu wanaoishi na ulemavu kushiriki kikamilifu katika kufahamisha mwitikio na uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mashirika yote. ● Kuanzisha uhusiano thabiti na watendaji wa serikali na wasio wa kiserikali na utetezi mkuu wa sera na mbinu zinazojumuisha watu wenye ulemavu wa akili na kiakili.
 <p>Mashirika ya watumiaji wa huduma ya afya ya akili</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kuwawezesha watumiaji wa huduma kushiriki kikamilifu katika kufahamisha mwitikio na uratibu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mashirika yote. ● Kuanzisha uhusiano thabiti na watendaji wa serikali na wasio wa kiserikali na utetezi mkuu wa sera na mbinu zinazojumuisha watu wenye matatizo ya afya ya akili.
 <p>Makundi ya vijana na asasi za kiraia (CSO)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kutetea kujitolea kwa jamii, sera na hatua katika ngazi mbalimbali. ● Kushiriki kikamilifu kama viongozi katika kutambua hatari za ndani na kupanga na kutekeleza Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mipango ya mwitikio katika sekta na sekta mbalimbali.
 <p>Mashirika yanayofanya kazi katika sekta (au makundi) yenye athari ya moja kwa moja juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kushiriki kikamilifu na kuunga mkono Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (TWG ya MHPSS). ● Kuhakikisha kuzingatia na kuunganishwa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani na katika sekta zote.

Mdau

Majukumu yanayowezekana

Mashirika na miundo ya uratibu wa misaada ya kibinadamu (kwa mfano Ofisi ya Umoja wa Mataifa ya Kuratibu Masuala ya Kibinadamu (OCHA), Kikundi cha Uratibu wa Nguzo (ICCG)

- Anzisha uhusiano wa pande mbili na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (TWG ya MHPSS) ili kusaidia uratibu na kufanya kikundi kufahamu fursa za ufadhili zijazo.
- Kuhakikisha kuzingatia na kuunganishwa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani na katika sekta zote.

Wafadhili na mashirika ya ufadhili

- Kutambua na kushughulikia maeneo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) yenye rasilimali chache za kifedha.
- Kukuza utoaji wa maadili na ubora wa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kupitia vigezo dhabiti ndani ya miradi na programu za wanaruzuku.
- Kutoa maoni yenye kujenga kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) kuhusu kupata usaidizi wa kifedha kwa ajili ya kupanga na kuendesha programu.

Sekta binafsi

- Kushiriki katika juhudi za kuhamasisha na kuongeza uelewa wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
- Kushiriki maarifa, utaalumu na rasilimali na kuhimiza uvumbuzi kwa ajili ya kuendeleza mwitikio wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

Mashirika na mashirika ya kimataifa

- Kushiriki kikamilifu na kuunga mkono Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (TWG ya MHPSS).
- Kutoa usaidizi wa kifedha, kiufundi na rasilimali watu kwa juhudi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kupitia ukuzaji wa uwezo, mwongozo na usaidizi wa utekelezaji.

Taasisi za kitaaluma na utafiti

- Kutoa usaidizi wa kupata ufadhili na utayarishaji wa programu kulingana na ushahidi.
- Kusaidia uwekaji muktadha kupitia urekebishaji wa ndani na majaribio ya shughuli za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).

Vyombo vya habari na waandishi wa habari

- Kutoa utangazaji wa vyombo vya habari unaowajibika wa matukio ya kufadhaisha kulingana na mapendekezo ya utendaji bora na kuongeza ufahamu wa umuhimu wa kujiandaa kwa dharura na kuwekeza katika Kupunguza hatari ya maafa (DRR) na afya ya akili na ustawi.¹⁷

Vikosi vya kijeshi na vya kulinda amani

- Kusaidia shughuli za ujenzi wa amani, kwa uratibu na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG), ili kuwezesha uwekaji programu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) unaozingatia migogoro.
- Uratibu na vikosi vyenye silaha au walinda amani unaweza kuwa muhimu katika hali ngumu za dharura na inapaswa, inapowezekana, kufanywa kupitia itifaki za mawasiliano zilizowekwa. Mwingiliano wowote lazima uheshimu sheria ya kibinadamu na lazima utimize madhumuni ya msingi ya kuondoa mateso ya kibinadamu na kuwahakikishia ulinzi na usaidizi wasio wapiganaji wote walioathiriwa na hali hiyo.

¹⁶ Mashirika ya kitaifa ya usimamizi wa maafa (NDMAs) na kazi yanazoshughulikiwa nazo zinaweza kupatikana ndani ya wizara, mashirika na ofisi mbalimbali za serikali, kutegemeana na nchi. Mashirika ya kitaifa ya usimamizi wa maafa (NDMA) au kazi zinazohusiana kwa kawaida ni sehemu ya wakala wa ulinzi wa raia, wakala wa kitaifa wa Kupunguza hatari ya maafa (DRR), wakala wa ulinzi wa mazingira, wizara ya mambo ya ndani, wizara ya mipango na maendeleo au ofisi ya waziri mkuu.

¹⁷ Kawamoto K (2005). Mbinu Bora katika Kuripoti Kiwewe: Mawazo na maarifa kutoka kwa makala za magazeti zilizoshinda tuzo. Kituo cha Dart cha Uandishi wa Habari na Kiwewe. https://dartcenter.org/sites/default/files/da_best_practices_0_1.pdf

Vidokezo vya Kiambatisho 9 Kwa hadidu za rejea za Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) na mipango kazi

Vidokezo vya kujenga Masharti ya Marejeo (ToRs) na mipango ya kazi

Lengo: Shirikisha washirika na ujenge maelewano

Mchakato wa maendeleo

a Anza kutoka kwa rasimu iliyopo (kwa mfano Masharti ya Marejeo Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG ToRs); angalia Kiambatisho cha 14 Hatua ya Msingi ya 1).	● Ifanye iwe rahisi na ifanye kazi: Masharti ya Marejeo (ToRs) na mipango kazi ndiyo ajenda ya kikundi.
b Wenyeviti wenza hubadilika kulingana na muktadha wa nchi na kushiriki na Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).	● Weka haya kwenye vipaumbele vilivyoainishwa ndani ya nchi kupitia ushirikishwaji hai na washikadau.
c Wanakikundi wanashiriki katika mchakato wa marekebisho.	● Kutengeneza Masharti ya Marejeo (ToRs) kunafaa kuchukua wiki chache zaidi: muda mwingi unaua mchakato.
d Maoni yaliyojadiliwa katika mikutano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) hadi muafaka upatikane.	● Hakikisha kwamba Sheria na Mipangilio ya kazi ni ya kweli na inafaa; panga uhakiki wa mara kwa mara ili kuyasasisha.

Mifano ya shughuli za mpango kazi

- Tathmini mahitaji, rasilimali watu na huduma kwa kuchora ramani (kwa mfano kujua nani yuko wapi, lini, anafanya nini (4Ws).
- Kuratibu mipango na utekelezaji wa programu.
- Uganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mipango ya majibu.
- Kagua sheria na sera za afya ya akili.
- Panga kwa shughuli pana za kujenga uwezo.
- Wakili wa ufadhili.

Mfano muhtasari wa Masharti ya Marejeo (ToR)

- Usuli.
- Ufafanuzi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
- Kanuni za mwongozo.
- Upeo na malengo.
- Uanachama, majukumu na wajibu.
- Kazi kuu na shughuli za jumla.
- Tathmini, uchambuzi na kubadilishana habari.

Mipango kazi ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Fanya	Usifanye
✓ Fanya mpango kazi uwe mahususi kwa muktadha na kwa ushirikiano na watu wa karibu.	✗ Tengeneza mipango kazi bila kuzingatia mahitaji ya ndani au vipaumbele.
✓ Tumia mipango kazi ili kutekeleza hatua za msingi zilizoelzewa katika kitabu hiki cha mwongozo.	✗ Tengeneza mipango kazi isiyo ya kweli ambayo hailingani na mahitaji ya ndani au uwezo.
✓ Onyesha malengo ya msingi ya makubaliano ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG).	✗ Tengeneza mpango kazi bila makubaliano.
✓ Eleza njia za mawasiliano na ushirikiano kati ya washirika wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) (kwa mfano njia za rufaa).	✗ Chukulia kuwa washirika wa Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG) wana taratibu zilizoanishwa za rufaa au mawasiliano.
✓ Tambua majukumu na majukumu katika shughuli za mpango kazi.	✗ Tengeneza mpango kazi bila mgawanyiko wazi wa kazi.
✓ Kuongeza matumizi ya rasilimali, ikiwa ni pamoja na muda, katika kuendelea shughuli katika mpango kazi.	✗ Tekeleza mpango kazi ambao unaishia kutokuwa na tija au unaongoza kwa mfululizo wa mikutano tu na una athari ndogo.
✓ Tathmini mara kwa mara athari kwa jamii zilizoathiriwa.	✗ Fikiria kuwa mpango wa kazi utakuwa mzuri.
✓ Tumia mpango kazi kama zana ya kushughulikia mahitaji na vipaumbele.	✗ Tazama maendeleo ya mpango kazi kama lengo la mwisho la Kikundi cha Kazi cha Kiufundi (TWG).
✓ Tazama mpango kazi kama hati hai iliyo na utaratibu wazi wa kukaguliwa na kusasishwa mara kwa mara.	✗ Tazama mpango kazi kama bidhaa ya mwisho ambayo haiwezi kubadilishwa.

Vidokezo vya Kiambatisho 10 Vidokezo vya kuunganisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini za mahitaji ya haraka

Katika hali yoyote ya dharura, tathmini ya mahitaji huunda msingi muhimu wa mwikitiko. Tathmini ya mahitaji hufahamisha uwekaji kipaumbele na katika baadhi ya matukio ni muhimu katika ugawaji wa ufadhili (kwa mfano kama vile mchakato wa Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNO) na Mpango wa kukabiliana na misaada ya kibinadamu (HRP) katika mipangilio ya nguzo). Zana nyingi zipo ili kuhakikisha kuwa tathmini za mahitaji zinaunganishwa, zinaratibiwa vyema na za haraka ili kuhifadhi rasilimali, kupunguza mzigo kwa watu walioathirika na kuoanisha juhudi za kukabiliana.

Zana na mbinu za kutathmini mahitaji muhimu

- **Tathmini ya Haraka ya Awali ya Nguzo/Sekta nyingi (Multi-Cluster/ Sector Initial Rapid Assessment /MIRA)** ni chombo cha pamoja ambacho kinaweza kutumika katika dharura zinazotokea ghafla, ikijumuisha uongezaji wa mfumo mzima wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) na mwikitiko.
- **Mfumo wa Pamoja wa Uchambuzi wa Sekta Mbalimbali (Joint Intersectoral Analysis Framework /JIAF)** ni seti ya itifaki, mbinu na muundo wa zana ili kuainisha mahitaji ya kibinadamu na kufahamisha ufanyaji maamuzi. JIAF ilijaribiwa katika nchi 27 ili kutengeneza Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNO) mnamo 2021.
- **Tathmini, Uchambuzi, Mipango na Ufuatiliaji wa Jukwaa la Usimamizi wa Maarifa (Knowledge Management Platform /KMP)** ni hatua ya kumbukumbu kwa watumiaji wanaotafuta mifano mizuri ya uwanja, violezo, mwongozo, zana na vifaa vya kujenga uwezo vinavyohusiana na tathmini na uchambuzi wa mahitaji yaliyoratibiwa.
- Rasilimali nyingine nyingi za tathmini za mahitaji jumuisi zipo. Kwa habari zaidi, tafadhali angalia kiambatisho 14 Hatua ya Msingi ya 2.

Licha ya jitihada za kuunganisha tathmini za mahitaji, wahusika katika sekta mbalimbali hutofautiana katika njia ambazo wanakusanya takwimu za watu wanaohitaji na vipaumbele vya kukabiliana. Kufanya kazi ili kuhakikisha kwamba mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) yanaonyeshwa katika tathmini hizi ni muhimu katika kuhakikisha kwamba Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inapewa kipaumbele na usaidizi ufao katika sekta zote. Changamoto ni kwamba zana na mbinu nyingi za kutathmini mahitaji jumuisi hazijumuishi kwa uwazi Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na timu nyingi za tathmini zinakabiliwa na changamoto katika kushughulikia maeneo yote mtambuka ambayo yanaweza kujumuishwa katika kubuni tathmini hizi. Kama matokeo, Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) inapaswa:

1. Tetea mtaalam wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kujumuishwa katika timu za tathmini za sekta nyingi au jumuisi (kwa mfano timu ya Makundi mbalimbali / sekta Tathmini ya Mahitaji ya Haraka ya Awali (MIRA) ili kuhakikisha kuwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeunganishwa ipasavyo.
2. Kamilisha data ya tathmini ya mahitaji iliyojumuishwa na data iliyokuwepo awali kuhusu mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), inapowezekana, ili kuhakikisha kwamba mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) yanaonyeshwa kwa usahihi katika michakato ya kupanga majibu.
3. Toa masuluhisho kwa timu za tathmini kwa kuandika maandishi, kutoa mwongozo kwa timu za tathmini au kutoa maswali yanayoweza kwa zana za kutathmini mahitaji.

Mambo ya kufanya na usifanye ya kujumuisha maswali ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika tathmini za mahitaji ya sekta mbalimbali

Fanya	Usifanye
✓ Uliza ni mahitaji yapi ya haraka na muhimu zaidi, majibu na wasiwasi wa wale walioathirika.	✗ Tumia maneno yasiyoeleweka au maswali yasiyoeleweka kuuliza kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (kwa mfano, "Mahitaji yako ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni nini?").
✓ Waulize watu walioathirika ni nani wanaona kama vikundi vilivyo hatarini zaidi.	✗ Chukulia kuwa vikundi vilivyo hatarini huwa sawa kila wakati katika miktadha tofauti.
✓ Uliza kuhusu vyanzo vikuu vya usaidizi na jinsi watu wanavyokabiliana na hali hiyo.	✗ Tathmini viwango au kuenea kwa dalili za afya ya akili au matatizo, hasa kwa zana ambazo hazijathibitishwa ndani ya nchi.
✓ Tumia mwongozo uliopo na vifaa vya zana ili kuanza (angalia Kiambatisho cha 14 Hatua ya Msingi ya 2).	✗ Chukulia kuwa wenzako wote katika jibu wanafahamu mwongozo unaofaa.

1 Kwa maelezo zaidi na mwongozo kuhusu tathmini za mahitaji ya kibinadamu, tafadhali tembelea: <https://www.humanitarianresponse.info/en/programme-cycle/space/page/assessments-overview>

Tathmini za Kiambatisho II Za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika muktadha wa COVID-19 na PHEs

1. Usuli

Dharura za afya ya umma (PHEs) huathiri vibaya afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii.¹ Katika muktadha huu, kuelewa mifadhaiko ambayo jamii, familia na watu binafsi hukabiliana nayo, usaidizi unaopatikana kwao na uwezo wao wa kustahimili ni muhimu kwa ajili ya kuendeleza mwitikio unaofaa.

2. Kusudi la kiambatisho hiki

Kiambatisho hiki kinatoa mwongozo wa vitendo wa kufanya tathmini za MHPSS katika muktadha wa Dharura za afya ya umma (PHEs). Mwongozo huu unaongeza nyenzo za kufanya tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mipangilio ya dharura^{2,3,4} na kushughulikia mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wakati wa Dharura za afya ya umma (PHEs).

3. Vidokezo vya vitendo vya kufanya tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wakati wa Dharura za afya ya umma

Mbinu ya kufanya tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) itatofautiana kulingana na muktadha na madhumuni ya tathmini. Kwa ujumla, tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika mipangilio ya dharura zinapaswa kulenga 1) kutoa uelewa wa hali hiyo kutoka kwa mtazamo wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS); 2) kuchambua matatizo na uwezo wa kukabiliana; na 3) kuchambua rasilimali ili kufahamisha mwitikio unaohitajika.⁵ Mambo yafuatayo "ya kufanya na usiyopaswa" yanaweza kutumika kutengeneza tathmini kwa ufanisi ili kushughulikia malengo haya katika muktadha wa Dharura za afya ya umma (PHEs).

Fanya	Usifanye
<p>✓ Tegeema data iliyopo kutoka kwa sekta zote, inapowezekana. Kwa mfano, data iliyopo inaweza kufahamisha makadirio ya kuenea kwa masuala ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika muhtasari wa mahitaji ya kibinadamu.^{6,7}</p>	<p>✗ Tathmini rudufu au kukusanya data ambayo si ya lazima, haitaongeza taarifa mpya au si salama na inaweza kusababisha madhara kwa wanaohusika.</p>
<p>✓ Tanguliza shughuli zenye umuhimu mkubwa na uendeleo kwa tahadhari kubwa ikiwa unafanya tathmini ya ana kwa ana.</p>	<p>✗ Fanya shughuli zenye kipaumbele cha chini au shughuli zenye hatari kubwa ikiwa zinaweza kukawia hadi hali itakapokuwa salama.</p>
<p>✓ Wakati data mpya inahitajika, fanya tathmini ya haraka ya hali, mahitaji na nyenzo ili kuwa na mwitikio wenye ufahamu.</p>	<p>✗ Fanya utafiti wenye utata, kama vile utafiti unaotegemea idadi, ambao hauwezi kutumiwa wakati wa dharura.</p>
<p>✓ Walinde watu na wafanyakazi kwa kutanguliza usalama na marekebisho ili kuepuka migusano isiyo ya lazima.</p>	<p>✗ Kuwaweka watu kwenye hatari ya kuambukizwa COVID-19 kwa kufanya mawasiliano /migusano ya ana kwa ana isiyo ya lazima.</p>
<p>✓ Hakikisha kuna usiri, faragha na ridhaa katika tathmini.</p>	<p>✗ Kuwaweka watu kwenye hatari ya kuumizwa au kutengwa na wengine.</p>
<p>✓ Unganisha tathmini kwa matendo na kutetea kwa kuchambua, kushirikisha na kutendea kazi habari/data iliyokusanywa.</p>	<p>✗ Kusanya habari/data bila kuwatumia au kwa kutoa ahadi zisizo halisia kuhusu jinsi habari/data itakavyotumika.</p>
<p>✓ Unda vifaa vya kutathmini kwa kutegemea muktadha na hali.</p>	<p>✗ Tekeleza mbinu ya "kipimo kimoja kinafaa kwa wote".</p>
<p>✓ Fanya tathmini zinazoshirikisha na zenye kujumuisha kama fursa ya kujenga uaminifu na kuhusisha makundi yaliyoathirika.⁷</p>	<p>✗ Kutenga au kutozingatia makundi yaliyoathirika au wale wasioweza kufikia nyenzo fulani (kwa mfano hawana vifaa vya kuwasiliana kwa mbali).</p>
<p>✓ Shirikisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ndani ya tathmini za vitengo vingi pia za kitengo kimoja ili kuleta mwitikio wa kiujumla wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).</p>	<p>✗ Tenga maswali ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika vitengo vingine au kudhania kwamba Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) haistahili.</p>
<p>✓ Ratibu tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwenye vitengo.</p>	<p>✗ Fanya tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa kugawanya.</p>

¹ Katibu Mkuu wa Umoja wa Kimataifa (United Nations Secretary-General) (2020). Muhtasari wa Sera za Umoja wa Kimataifa (UN): COVID-19 na Hitaji la Utendaji katika Afya ya Akili. <https://unsdg.un.org/sites/default/files/2020-05/UN-Policy-Brief-COVID-19-and-mental-health.pdf>

² Kikundi cha Kumbukumbu cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura (2012). Mwongozo wa Tathmini wa Kikundi cha Marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC Reference Group MHPSS Assessment Guide). https://interagencystandingcommittee.org/system/files/iasc_rg_mhps_assessment_guide.pdf

³ Shirika la Afya Duniani (WHO) na shirika la umoja wa mataifa la kuhudumia wakimbizi (UNHCR) (2012). Kutathmini Afya ya Akili na Mahitaji ya Kisaikolojia na Kijamii na Rasilimali: Seti ya zana kwa mipangilio ya kibinadamu. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1

⁴ Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu (International Medical Corps). Seti ya zana ya Ushirikiano wa Afya ya Akili katika Huduma ya Afya ya Jumla katika Mipangilio ya Kibinadamu: Hatua ya 1. Tathmini na Mpango wa Ushirikiano kwa Afya ya Akili. <https://www.mhinnovation.net/collaborations/IMC-Mental-Health-Integration-Toolkit>

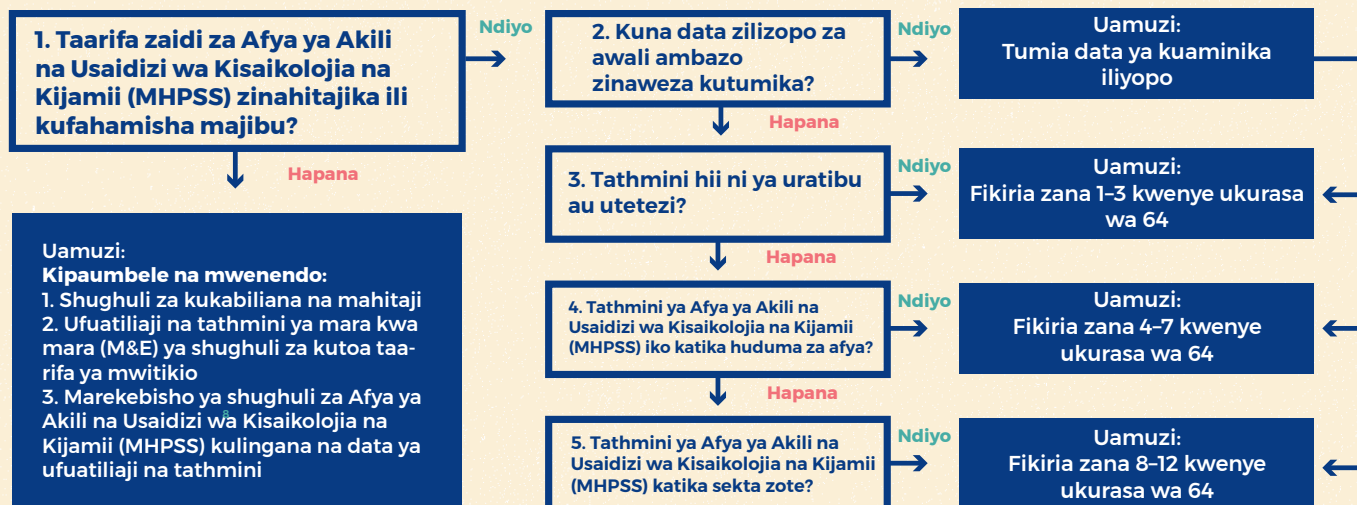
⁵ Charlson F, van Ommeren M, Flaxman A, Cornett J, Whiteford H, Saxena S Makadirio mapya ya maambukizi ya WHO ya matatizo ya akili katika mipangilio ya migogoro: mapitio ya utaratibu na uchambuzi mpana. Jarida la Lancet (The Lancet), 2019; 240-248. doi:10.1016/S0140-6736(19)30934-1

⁶ Rogers JP, Chesney E, Oliver D et al. Mawasilisho ya magonjwa ya kiakili na nevekikiili yanayohusiana na maambukizo makali ya virusi vya korona (coronavirus): uhakiki wa kimfumo na uchanganuzi wa meta kwa kulinganisha na janga la COVID-19. Jarida la Lancet Psychiatry; 2020, 7(7):611-627. doi:10.1016/S2215-0366(20)30203-0

⁷ KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA (IASC) (2020). COVID-19: Namna ya kuwajumuisha watu waliotengwa na walioathirika katika mawasiliano ya athari na ushirikishwaji wa jamii. <https://interagencystandingcommittee.org/covid-19-how-include-marginalized-and-vulnerable-people-risk-communication-and-community-engagement>

4. Kuchagua zana za tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

Mti wa uamuzi ufuatao unaweza kuwa muhimu kwa kuamua kwa haraka mbinu inayofaa zaidi ya kukusanya data ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS). Mbinu hii, pamoja na zana zilizochaguliwa, lazima zibadilishwe kulingana na muktadha wa mahali hapo.

5. Kuambatisha vifaa vya tathmini vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na Dharura za Afya ya Umma

Tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwenye muktadha wa Dharura za Afya ya Umma (PHE) zitahitaji marekebisha mengi sawa na yale yanayohitajika kiujumla kwa shughuli na uingiliaji kati wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).⁹ Vilevile, timu za tathmini lazima zipewe mafunzo ya kutosha katika kurekebisha mbinu za tathmini au kutumia vifaa vilivyorekebishwa ambavyo vinapatikana sasa.¹⁰ Wakati wa kufanya tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wakati wa Dharura za Afya ya Umma maswali ya kipaumbele yafuatayo yanaweza kufaa. Ukurasa wa 64 unatoa maelezo ya marekebisha maalum yanayoweza kusaidia kwenye vifaa vya tathmini vilivyopendekezwa.

Maswali ya Dharura za Afya ya Umma (PHE) yenye kipaumbele

- **Mahitaji ni yapi?** Kufafanua jinsi Dharura za Afya ya Umma (PHE) ilivyoathiri mahitaji ya jamii, yakiwemo ya walio kwenye makundi yanayoweza kuathiriwa, na kama mahitaji haya yanatimizwa.
- **Huduma zinarekebishwaje?** Kuhakiki mwikio uliopo wa eneo na mabadiliko kwenye huduma katika vitengo ili kutambua mapengo na fursa za kushirikisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
- **Ni huduma zipi za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zinazopatikana?** Kuelewa ufikiaji wa sasa wa huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwenye vitengo, katika ngazi zote za piramidi ya uingiliaji kati na makundi yaliyoathirika ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
- **Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) imeratiwa miongoni mwa wahusika?** Kubainisha kama kuna kikundi kinachofanya kazi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS).
- **Kiwango cha marekebisha ni kipi?** Kutathmini kama wahusika wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wana uwezo wa kutoa huduma zilizorekebishwa (k.m. huduma kwa umbali) na kutambua maeneo ambayo yanahitaji uwezo zaidi ili kuendeleza huduma.
- **Hatua zipi za usalama zinahitajika?** Kutambua mahitaji ya usalama ili kuarifu uundaji bajeti na mipango.
- **Haki za binadamu zinalindwa?** Kutambua mahitaji yoyote ya utetezi ili kuhakikisha kwamba watu wote, wakiwemo wenye hali za afya ya akili na walio kwenye taasisi wamezingatiwa katika mipango ya kuzuia na kupunguza.
- **Misaada ya jumuiya na ya familia imebadilikaje?** Kubainisha mabadiliko katika mitandao ya msaada ya kijumuiya, mazoea au miundo (k.m. kufungwa kwa shule) na athari za makabiliano katika muktadha wa Dharura za Afya ya Umma (PHE).
- **Mitazamo ya eneo, hekaya na uvumi kuhusu Dharura za Afya ya Umma (PHE) ni upi?** Kupima mitazamo ya jumuiya na mitazamo ya watu wanaougua.
- **Vifaa vya kuwasiliana kwa umbali vinapatikana na kutumiwa?** Kubainisha ikiwa jumuiya zilizoathiriwa zinatumiwa na kuwa na uwezo sawa wa kuwasiliana kwa umbali ili kuarifu marekebisha ya huduma na kutambua mahali Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) inaweza kushirikishwa.

⁸ KAMATI YA KUDUMU YA MASHIRIKA YA KIMATAIFA. (IASC). (2021). Mfumo wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) wa Kawaida wa Ufuatiliaji na Utathmini kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura: Toleo la 2.0 na njia za uthibitisho. <https://interagencystandingcommittee.org/iasc-reference-group-mental-health-and-psychosocial-support-emergency-settings/iasc-common-monitoring-and-evaluation-framework-mental-health-and-psychosocial-support-emergency>

⁹ Kwa mwongozo zaidi, tafadhali tembelea: <https://interagencystandingcommittee.org/mental-health-and-psychosocial-support-resources-covid-19>

¹⁰ Kikundi chenye Nyenzo cha kushirikisha zana za tathmini za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwa ajili ya COVID-19 kinapatikana kwenye tovuti ya MHPSS.net. Kwa habari zaidi, tafadhali tembelea:

<https://app.mhpss.net/groups/current-mhpss-emergency-responses/novel-coronavirus-international-health-emergency-2020/covid19-assessment/>

Zana za Tathmini za Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) & Shirika la Afya Duniani / Shirika la umoja wa mataifa la kuhudumia wakimbizi (WHO/ UNCHR)¹

Mifano ya marekebisho maalum ya zana za Dharura za Afya ya Umma

Uratibu na utetezi

1. Nani yuko Wapi, Lini, akifanya Nini (4Ws) katika Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

- Tathmini upatikanaji wa huduma na marekebisho yanayohitajika wakati wa Dharura za Afya ya Umma (PHE) kuzingatia vipimo vya eneo husika, na kutambua mapengo.
- Hakiki kanuni na kanuni ndogo ili kujumuisha shughuli zilizorekebishwa kwa ajili ya Dharura za Afya ya Umma (PHE) na zinazofaa kwa muktadha wa eneo husika.
- Tathmini mafunzo kupitia huduma ya mawasiliano ya umbali na ufikiaji wa umbali, kama vile ilivyo katika Ukurasa 2 - Safu ya S, U au V.

2. Ratiba ya Shirika la Afya Duniani (WHO) - Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) kwa Tathmini ya Dalili Kali katika Mipangilio ya Kibinadamu

- Amua kama kuna hitaji la kutekeleza zana hii katika kutathmini matatizo mapya yanayohusiana na Dharura za Afya ya Umma (PHE) au yanayotegemea data iliyopo.
- Kama itatekelezwa, endesha kwa umbali na kuunda mpango wa kuhakikisha ufikiaji kwa makundi yaliyoathirika au maeneo ya vijijini.

3. Mizani ya Mahitaji Yaliyotambuliwa ya Mazingira ya Kibinadamu ya Dharura (Humanitarian Emergency Setting Perceived Needs Scale /HESPER)

- Endesha mahojiano yaliyorekebishwa kwa muktadha wa Dharura za Afya ya Umma (PHE) (kwa mfano kijijini) na uhakikishe kwamba wafanyakazi wamefunzwa kuendesha tathmini zilizorekebishwa pale inapowezekana.
- Fikiria kuunda tafiti au kurekebisha maeneo halisi ili kuruhusu umbali salama ikiwa zana za mbali hazipatikani.

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kupitia huduma za afya

4. Orodha ya Ukaguzi kwa wanaotembelea taasisi (kwa mfano hospitali, nyumba za utunzaji, na vituo vingine vya makazi)

- Bainisha ikiwa vitengo vya wagonjwa wa kulazwa kwa afya ya akili vimejumuishwa katika mipango ya kuzuia na kupunguza ya Dharura za Afya ya Umma (PHE).
- Bainisha ikiwa tahadhari zimewekwa ili kuwalinda watu kwenye taasisi kama mtu ataambukizwa wakati wa Dharura za Afya ya Umma (PHE).

5. Orodha ya Ukaguzi ya kushirikisha afya ya akili katika huduma za afya za msingi (PHC)

- Tathmini uwezo wa taasisi wa kurekebisha huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na tathmini upatikanaji wa njia za mbali, ikiwa ni lazima, ikiwa ni pamoja na kutathmini uwezo wa mfanyakazi (Kifungu cha 2), athari za dharura (Kifungu cha 6), na viashiria vya kijamii (Kifungu cha 7).
- Hakiki faili za watumiaji wa huduma wote na kutoa kipaumbele kwa huduma kwa watu wenye hali mbaya au shida ili kupunguza ziara za kiafya. Jumuisha idadi iliyokadiriwa ya watumiaji wa huduma katika maeneo husika (kwa mfano Kifungu cha 5).
- Tathmini mipango ya kushirikisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika hatua za kuzuia na kudhibiti maambukizi (IPC), kama vile vitengo vya karantini.

6. Vipengele vya Magonjwa ya Akili na ya Neva (Neuropsychiatric) vya Mfumo wa Habari za Kiafya (HIS)

- Rekebisha Mfumo wa Habari za Kiafya (HIS) ili utoe mashauriano kwa mbali na njia nyingine za kutoa huduma, ikiwa inafaa kwenye eneo husika.

7. Kiolezo cha kutathmini rasilimali za mfumo wa afya ya akili

- Tathmini idadi ya vituo vyenye uwezo wa kutoa huduma kwa umbali.
- Tathmini idadi ya wafanyakazi wenye uzoefu wa kutoa huduma kwa umbali au wanaopatikana kwa ziara za nyumbani, ikiwa ni salama na inawezekana.

Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kupitia vitengo mbalimbali vya jamii

8. Orodha ya Ukaguzi ya kupata habari za jumla kutoka kwa viongozi wa vitengo

- Tathmini marekebisho katika vitengo yaliyosababishwa na Dharura za Afya ya Umma (PHE) na yanaathiri ufikiaji wa huduma (kwa mfano shule kufungwa).
- Tambua fursa za kushirikisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika huduma zilizorekebishwa.

9. Kigezo kwa ajili ya kukagua habari zilizopo zinazofaa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

- Kagua hati za ndani na za nje, vidokezo vya mwongozo au mapendekezo yanayohusiana na mwendaji wa Dharura za Afya ya Umma (PHE) na yanayohusu afya, ulinzi, mawasiliano ya hatari na kushirikisha jamii katika muktadha wa eneo husika.
- Tathmini ufikiaji na kukubalika kwa teknolojia (kwa mfano mtandao, huduma ya simu, kukubalika kitamaduni kwa teknolojia).

10. Tathmini ya ushiriki: mitazamo ya wanajamii kwa jumla

- Kuyapa kipaumbele makundi yaliyo hatarini, kama vile wazee, watu wenye matatizo ya kiafya au wenye matatizo ya afya ya akili, wanawake na watoto, watu walio na ufikiaji mdogo wa huduma au usaidizi, na watu ambao wenyewe au familia zao wameambukizwa wakati wa Dharura za Afya ya Umma (PHE) na pengine wako kwenye karantini au wametengwa.

11. Tathmini ya ushiriki: maoni ya wanajamii wenye ujuzi wa kina wa jamii

- Jumuisha maswali yaliyolengwa ambayo yanauliza kuhusu Dharura za Afya ya Umma (PHE), kama vile "Watu walioambukizwa wanatibiwaje?" na "Watu wanafikiria nini kinachosababisha Dharura za Afya ya Umma (PHE)?" kutathmini maoni ya janga hilo na makundi yaliyo hatarini.
- Tathmini masuala ya ulinzi yanayowezekana ambayo yanaweza kukuzwa kwa sababu ya uhamaji na vizuizi vingine.

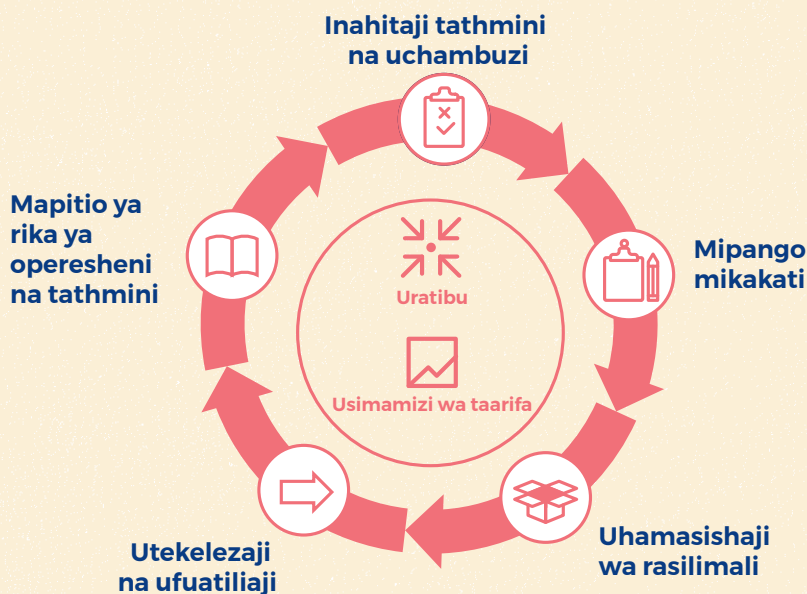
12. Tathmini shirikishi: Mitazamo ya watu walioathirika vibaya

- Tathmini ufahamu, hofu, wasiwasi, makabiliano, na mahitaji ya washiriki kuhusu Dharura za Afya ya Umma (PHE).
- Tathmini upatikanaji unaoendelea wa msaada wa kijamii au vizuizi vya kipekee dhidi ya kutafuta msaada, kama vile katika Swali la 2.2.

¹ Shirika la afya Duniani (WHO) na shirika la umoja wa mataifa la kuhudumia wakimbizi (2012). Kutathmini Afya ya Akili na Mahitaji ya Kisaikolojia na Kijamii na Rasilimali: Seti ya Zana kwa Mipangilio ya Kibinadamu. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/76796/9789241548533_eng.pdf?sequence=1

Kiambatisho 12 Vigezo vya kushirikisha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) kwenye vitengo wakati wa mzunguko wa programu ya maswala ya kibinadamu

Katika mazingira ya dharura ambapo mfumo wa makundi unafanya kazi, Timu za Kibinadamu za Taifa (HCTs) hufuata muundo wa jumla wa mwitikio unaojulikana kama Mzunguko wa Programu ya Kibinadamu ((HPC); umeonyeshwa hapo kulia). Mzunguko wa Programu ya Kibinadamu (HPC) ina mambo makuu matano ambayo yanalenga kuratibu juhudi za mwitikio wa kibinadamu. Matokeo makuu ya Mzunguko wa Programu ya Kibinadamu (HPC) ni Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs) ya nchi, yanayotokana na Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNOs), ambao unaelezea mahitaji ya kipaumbele. Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs) kwa jumla huarifu mipango mkakati ya kila kikundi au eneo la wajibu (AoR). Matokeo yake, kwa kawaida ni nyaraka muhimu za kumbukumbu za kuweka kipaumbele na kwa ugawaji wa rasilimali. Kwa hivyo, ni muhimu kwamba mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) yashirikishwe kwenye Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNOs) na Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs), ambapo haya yanatumika. Ili haya yatendeke, Vikundi vya Kazi vya Kiufundi (TWGs) vya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) lazima vifanye kazi kwa karibu na waratibu wa vikundi na wale wa Maeneo ya Majukumu (AoR). Hata hivyo, changamoto zipo katika miktadha fulani. Hizi zimeelezwa hapo chini, pamoja na suluhisho linalowezekana.

Changamoto na suluhisho zinazowezekana

Changamoto	Suluhisho linalowezekana
<ul style="list-style-type: none"> ● Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNOs) na Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs) zina nafasi chache kwa ajili ya kila kitengo: Kwa jumla kuna nafasi chache katika Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNOs) na Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs) ya kueleza mahitaji ya kila kitengo. Matokeo yake, mara nyingi kuna nafasi ndogo kwa aya ndefu zinazotolewa kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) au maeneo mengine mtambuka. ● Kuna shinikizo kubwa kutoka maeneo mengi ya kazi: Timu za Kibinadamu za Taifa (HCTs), waratibu wa nguzo, waratibu wa AoR na wengine wanaoendeleza Mipango ya Mwitikio wa Kibinadamu (HRPs) hupata shinikizo kubwa kujumuisha maeneo mengi ya kazi, siyo tu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na wanaweza kuzidiwa na mwongozo katika kufanya hivyo. ● Kila nguzo ina mbinu zake: Kila nguzo ina mbinu zake za kuamua watu wenye uhitaji na kuyapa kipaumbele maeneo ya kijiografia au vitendo vya kukabiliana navyo. Kwa hivyo, kile kinachofanya kazi katika mpangilio mmoja au kwa nguzo moja kinaweza kisifanye kazi kwa mwingine. ● Maoni kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), na wapi inafaa, hutofautiana: Ingawa Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2007) unaweka wazi asili ya kukata mtambuka kwenye Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), watendaji hawakubaliani kila wakati juu ya wapi inafaa ndani na sekta zote. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Jaribu kuwa sehemu ya suluhisho: Kusaidia waratibu katika kuandaa maandishi husika, kutoa kukagua au kuandika upya maandishi ikiwa inahitajika, na kwa ujumla kupatikana ili kutoa suluhisho, siyo matatizo. ● Fanya kazi na mwenzako: Kila nguzo ni tofauti, na hivyo pia ni kila mratibu wa nguzo. Ni muhimu kufanya kazi kwa kushirikiana na wenzao hawa ili kutambua njia bora za kusaidia ushirikiano wao wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. ● Kuwapo wakati muhimu: Kutetea "nafasi kwenye meza" katika mikutano ya mipango na maendeleo ya Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNO) na Mpango wa Mwitikio wa Kibinadamu katika mikutano ya Kikundi cha Uratibu wa Nguzo (ICCG) na juu ya timu za tathmini ya mahitaji (ambayo itachangia katika mchakato wa Muhtasari wa Mahitaji ya Kibinadamu (HNO) ni muhimu kuhakikisha kuwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ina sauti inayofanya kazi katika mchakato. ● Kumbuka asili ya sekta mtambuka ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS): Kwa sababu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) ni ya asili mtambuka, jaribu kufanya viungo katika sekta mbalimbali katika maandishi yaliyopendekezwa. Kwa mfano, maeneo ya kazi yanayo husiana na mengine, kama vile ulinzi wa watoto na elimu.

Kiambatisho 13 Orodha ya ukaguzi wa uendeleu wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)¹

Maswali	Jibu (Ndiyo/Hapana/ Inaendelea(in progress/IP)	Maoni ya mada
1. Je, tumetathmini huduma zilizopo, zikiwemo zile za jadi, ili kuona jinsi zinavyofanya kazi na zinaweza kuhitaji msaada gani?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
2. Je, huduma za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) zinatengenezwa huku ukizingatia mfumo kwa ujumla (kwa mfano kutoka kwa jamii isiyo rasmi inasaidia hadi viwango vya huduma za juu)?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
3. Je, uwekezaji unafanywa katika rasilimali za ndani kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) (mfano uwekezaji kwa watu na katika huduma, badala ya majengo)?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
4. Tumeshirikisha watendaji wote wa ndani na wa kimataifa katika fani hii kushirikiana na kuratibu?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
5. Wafanyakazi wa kawaida ni wengi na wanahusika kwenye kufanya maamuzi kwenye kazi?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
6. Jumuiya za mitaa zinashiriki kikamilifu katika kuongoza tathmini, mipango na mifumo ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS)?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
7. Ikiwa majibu ya maswali ya 5 na 6 ni hapana (kutokana na hali ya dharura ya muda mfupi ya usaidizi wa nje), tunaandaa mkakati wa mpito wa makabidhiano?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
8. Watendaji wa kimataifa wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanaunga mkono na kuheshimu jukumu kuu la mamlaka ya kitaifa?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
9. Tunaandana na mikakati, sera na mipango ya kitaifa iliyopo (kwa mfano mipango ya kitaifa ya afya ya akili)?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
10. Ikiwa hakuna mipango au sera husika za kitaifa zilizopo (kwa mfano mkakati wa kitaifa wa afya ya akili), je, tunatetea na kusaidia maendeleo yao?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	
11. Watendaji wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) wanaunga mkono mfumo, sera na mageuzi ya huduma ambayo ni endelevu kwa muda mrefu?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Inaendelea	

¹ Orodha imechukuliwa kutoka: Patel et al. (2011). Kubadilisha afya ya akili na msaada wa kisaikolojia na kijamii: kutoka kwa dharura ya muda mfupi hadi maendeleo endelevu ya baada ya janga. Mkutano wa Utekezaji wa Kibinadamu 2011. Dawa za prehospital na maafa, 26(6), ukurasa 470.

Kiambatisho 14 Rasilimali na vifaa

Hatua ya Msingi ya 1: Kuanzisha upya na kutunza kikundi cha kazi cha kiufundi

- Sampuli maelezo ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS TWG) maelezo ya Masharti ya Marejeo (ToR) (ikiwa ni pamoja na uwezo au mahitaji ya chini ya nafasi ya mratibu, kupelekwa kwa uwezo wa waratibu). [Inapatikana kwa Kiingereza.](#)
- Sampuli Masharti ya Marejeo ya Kikundi cha Kazi cha Kiufundi cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. [Kingereza, Kingereza 2, Kifaransa, Kifaransa 2.](#)
- Shirika la Kimataifa la Uhamiaji (IMO) (2021). Mwongozo juu ya Afya ya Akili ya Jamii na Msaada wa Kisaikolojia katika Dharura na Uhamisho. Kiambatisho 1: Uratibu wa Mashirika ya Kimataifa. [Inapatikana kwa Kiingereza.](#)
- Shirika la Kimataifa la Uhamiaji (IMO) (2021). Afya ya Akili ya Jamii na Msaada wa Kisaikolojia katika Dharura na Kozi ya E-Campus ya Uhamisho. Moduli ya 9: Uratibu wa Mashirika ya Kimataifa. [Inapatikana kwa Kiingereza.](#)
- Kamati ya kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (2019). Mbinu za Msingi za Jamii kwa Programu za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS): Maelezo ya Mwongozo. [Inapatikana kwa Kiingereza.](#)

Hatua ya Msingi ya 2: Usimamizi wa taarifa

- Kikundi Kazi cha Ulinzi wa Mtoto (2012). Zana ya Tathmini ya Haraka ya Ulinzi wa Mtoto. [Inapatikana hapa.](#)
- Seti ya Zana ya Ufuatiliaji wa Uhamisho Matrix (DTM) na Washirika. [Inapatikana hapa.](#)
- Mradi wa Uwezo wa Tathmini (ACAPS) (2014). Tathmini ya Mahitaji ya Kibinadamu: Mwongozo mzuri wa kutosha. [Unapatikana hapa.](#)
- Kitabu cha Tathmini cha mahitaji ya Shirika La Umoja Wa Mataifa La Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR). [Inapatikana hapa.](#)
- Zana ya maelezo kujua Nani yuko Wapi, Lini, kufanya Nini (4W) kwenye MHPSS.net. [Inapatikana hapa.](#)
- Uchambuzi wa pengo la mtoa huduma anayesimamiwa (MSP) kwa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. [Inapatikana hapa.](#)
- MHPSS.net ushirikiano wa tafsiri za zana, ripoti na ramani zilizopita. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikundi cha Marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. (2012). Zana ya Ramani kujua Nani yuko Wapi, Lini, kufanya Nini (4W) cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikundi cha Marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (2013). Mwongozo wa Tathmini ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu (2017). Nani anafanya nini, wapi na lini (4 W) kwenye Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) nchini Jordan. [Inapatikana hapa.](#)
- Mradi wa Uwezo wa Tathmini (ACAPs). 2016. Muundo wa hojaji ya maswali: Namna ya kuunda hojaji kwa kutathmini mahitaji katika dharura za kibinadamu. [Inapatikana hapa.](#)
- Shirika la afya duniani (WHO) na shirika la umoja wa mataifa la kuhudumia wakimbizi (UNHCR) (2012). Kutathmini Mahitaji na Rasilimali za Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS): Zana kwa mipangilio ya kibinadamu. [Inapatikana hapa.](#)
- Zana za Tathmini ya Eneo la Wajibu la Ukatili wa Kijinsia (GBV AoR) na Mwongozo wa Mbinu. [Inapatikana hapa.](#)

Hatua ya Msingi ya 3: Kuanzisha uhusiano kati ya wadau

- Eneo la Wajibu (AOR) Ulinzi wa Mtoto & Nguzo ya Elimu ya Kimataifa (2020). Elimu katika Dharura - Mfumo wa Ushirikiano wa Ulinzi wa Watoto. Tazama Karatasi ya Mandhari ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS), Utekelezaji wa Pamoja na Ufuatiliaji na Tathmini ya Ushirikiano. [Inapatikana katika lugha ya Kingereza, Kifaransa, na Kihispania.](#)
- Kikundi cha Marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kuhusu Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mazingira ya Dharura (2010). Semina sita za Maelekezo ya Kusambaza na Kutekeleza Miongozo ya Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii Kisaikolojia katika Mipangilio ya Dharura, ikilenga sekta tofauti.
- Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2011). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika dharura za kibinadamu: Mameneja wa programu za ulinzi wanapaswa kujua nini? [Inapatikana hapa.](#)
- Kamati ya kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (2011). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika dharura za kibinadamu: Watendaji wa afya ya kibinadamu wanapaswa kujua nini? [Inapatikana katika lugha ya Kiarabu, Kichina, Kiingereza, Kirusi, Kihispania.](#)
- Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2011). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika dharura za kibinadamu: Waratibu wa Kambi na Watendaji wa Usimamizi wa Kambi wanapaswa kujua nini? [Inapatikana kwa Kiingereza.](#)
- Harrison et al. (2020). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) na matokeo ya ulinzi: Kwa nini hatua za pamoja za kuboresha afya ya akili na ustawi wa kisaikolojia na kijamii wa watu walioathiriwa na migogoro, vurugu na majanga zinapaswa kupewa kipaumbele kwa wahusika wote wa ulinzi. Karatasi ya Majadiliano ya Sera. [Inapatikana hapa.](#)
- WHO & King's College London (2011). Kiwango cha Mahitaji ya kibinadamu yanayotambulika. [Inapatikana hapa.](#)
- Viwango vya Kimataifa vya Utekelezaji wa Mgodu - Kiwango cha Msaada wa Waathirika. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikundi cha marejele cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (2017). Fomu ya Rufaa ya Mashirika ya Kimataifa na Maelezo ya Mwongozo. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikundi cha marejele cha kamati ya kudumu ya mashirika ya kimataifa na Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (2017). Fomu ya Rufaa ya Shirika na Mfuko wa Mafunzo ya Mwongozo wa Mwongozo. [Kinapatikana hapa](#)

Hatua ya Msingi ya 4: Kujenga uwezo, kubadilishana maarifa na msaada wa rika

- MHPSS.net Mafunzo, Kozi na Vifaa Kikundi. [Inapatikana hapa.](#)

Hatua ya Msingi ya 5: Kuhakikisha ufuatiliaji na tathmini

- Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (2021). Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini ya Kawaida ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura: Na njia za kuhakikisha (Toleo la 2.0). [Inapatikana katika Kiarabu, Kiingereza, Kifaransa na Kihispania.](#)
- MHPSS.net (2021). Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini wa Kawaida wa Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) Njia za Zana ya Uthibitisho. [Unapatikana kwa Kiingereza](#)

Hatua ya Msingi ya 6: Kukuza uendeleu

- Shirika la afya Duniani (2005). Sera ya afya ya akili, mipango na programu (toleo lililosasishwa 2). Geneva, Shirika la afya Duniani ((Sera ya Afya ya Akili na Mfuko wa Mwongozo wa Huduma). [Inapatikana hapa.](#)
- Shirika la afya Duniani (2013). Kujenga Nyuma Bora: Huduma endelevu za afya ya akili baada ya dharura. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu ((IMC) (2016). Maelezo ya Mwongozo: Mikakati ya Kutenganisha / Kutoka kwa Kukomesha au Kukabidhi Programu. [Inapatikana hapa.](#)
- Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu ((IMC) (2015). Zana ya Ujumuishaji wa Afya ya Akili katika Huduma ya Afya ya Jumla: Sehemu ya Mtambuka Ili Kuendeleza Huduma za Afya ya Akili. [Inapatikana hapa.](#)
- Patel et al. (2011). Kubadilisha afya ya akili na msaada wa kisaikolojia na kijamii: kutoka kwa dharura ya muda mfupi hadi maendeleo endelevu ya baada ya janga. Mkutano wa Utekelezaji wa Kibinadamu 2011. Dawa za kabla ya hospitali na maafa, 26(6), uk.470. [Inapatikana hapa.](#)
- Perez- Sale P., Fernandez-Liria A, Baingana F na Ventevogel P (2011). Kuingiza afya ya akili kwenye mifumo ya utunzaji iliopo na baada ya dharura ngumu za kibinadamu: kufikiria upya uzoefu. Uingiliaji, 9(3):345-357. [Inapatikana hapa.](#)
- Mtandao wa Ubunifu wa Afya ya Akili (MHIN) (2015). Afya ya Akili kwa Maendeleo Endelevu. [Inapatikana hapa.](#)

Hatua ya Msingi ya 7: Utetezi wa Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii

- Zana ya Kikosi cha Kimataifa cha Matibabu ((IMC) kwa Ushirikiano wa Afya ya Akili katika Huduma ya Afya ya Jumla katika Mipangilio ya Kibinadamu. [Inapatikana hapa.](#)
- Mfuko wa Kimataifa wa Watoto (UNICEF) (2018). Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Muhtasari wa Utetezi wa Dharura. [Inapatikana hapa.](#)
- SHIRIKA LA AFYA DUNIANI (WHO) (2003). Sera ya Afya ya Akili na Mfuko wa Mwongozo wa Huduma. [Inapatikana hapa.](#)
- Misheni ya Kikristo ya Vipofu (CBM) (2013). Zana ya Utetezi wa Kibinafsi kwa Watumiaji wa Huduma ya Afya ya Akili. [Inapatikana hapa.](#)
- Mtandao wa INDIGO. [Inapatikana hapa.](#)
- Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) (2011). Mfuko wa Utetezi wa Kikundi cha Marejeleo cha Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS RG). [Inapatikana hapa.](#)
- Kikundi cha Marejeleo cha Kamati ya Kudumu ya Mashirika ya Kimataifa (IASC) kwenye Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Dharura (2015). Karatasi ya Utetezi wa Afya na usalama kazini (WHS) juu ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii. [Inapatikana hapa.](#)
- Mtandao wa Uvumbuzi wa Afya ya Akili & Shule ya Usafi na Tiba ya Kitropiki ya London (2015). Zana ya Mawasiliano ya Afya ya Akili Duniani. [Inapatikana hapa.](#)
- Mtandao wa Ubunifu wa Afya ya Akili (MHIN) (2015). Afya ya Akili kwa Maendeleo Endelevu. [Inapatikana hapa.](#)
- Mtandao wa Ubunifu wa Afya ya Akili (MHIN) (2015). Zana ya Ushawishi ya Sera ya Afya ya Akili Duniani. [Inapatikana hapa.](#)
- K4D (2019). Athari za Kutoshughulikia Mahitaji ya Afya ya Akili na Usaidizi wa Kisaikolojia na Kijamii (MHPSS) katika Mipangilio ya Migogoro. [Inapatikana hapa.](#)

OMS/ Blink Media- Mustafa Saeed

Shirika la afya Duniani (WHO) / P. Phutpheng

